

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 22. JUNIJA 1978

ŠTEVILKA: 24. LETO: XXVII

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

OB DNEVU SAMOUPRAVLJALCEV

Na drugem kongresu samoupravljalcev Jugoslavije pred osmimi leti, je bil 27. junij proglašen kot dan samoupravljalcev Jugoslavije. Na ta dan je namreč ljudska skupščina FLRJ leta 1950 sprejela temeljni zakon, da delovni kolektivi upravljajo državna gospodarska podjetja in višja gospodarska združenja. S tem zakonom je bilo prvič v svetovni zgodovini, v zgodovini boja za socializem, uvedeno delavsko samoupravljanje kot temelj družbeno-ekonomske in politične ureditve neke države.

Predsednik Josip Broz Tito je ta dogodek ocenil takole:

»...Ko je vodstvo KPJ temeljito proučilo dotedanjo razvojno pot in metode gradnje socializma v Jugoslaviji, je prišla do zaključka, da je potrebno na vsak način zatreti proces etatizacije družbe, ker le-ta preti, da bo spodkopala oblast delavskega razreda in zavrl pravi socialistični razvoj države. V to smo se prepričali zlasti po izkušnjah, ki smo jih črpali iz spora s stalinizmom in jih izluščili na osnovi marksistične analize tega sistema. Pri iskanju čim boljše poti graditve socialističnih družbenih odnosov smo izhajali iz idej klasikov marksizma o odmiranju države v socializmu, in še prav posebno iz Marksovih analiz izkušanj Pariške komune.

Na temelju vsega tega smo leta 1950 sprejeli zakon o izročitvi tovarn delavcem v upravljanje, kar je bil

velik, zgodovinski dogodek. V tem revolucionarnem zakonu smo izrazili osnovne elemente nove generalne linije KPJ za izgradnjo socializma v Jugoslaviji. Bistvo je bilo v tem, da se proces odmiranja države ni mogel preložiti na prihodnost, temveč se je moral takoj pričeti; KPJ se je morala oddaljiti od državnega aparata,

(Nadaljevanje na 2. strani)

JEKLO – TEMELJ RAZVOJA

Tisočletja jeklo krči pot napredku. Človekov um ga ustvarja. Pred sklenitvijo stoletja poldrugo milijardo ton letno. Četrtno v DVR. Konvertorji in elektro metalurgija na pohodu. Jugoslovansko jeklarstvo se krepi. Zlahtna jekla prihodnost slovenskih železarn.

Jeklo je čudežna tvarina, brez katere človek ne bi dosegel zorane ledene, fantastične brzine, morske globine in neskončnosti širnega vesolja. Jeklo je temeljno sredstvo vseh proizvodnih dejavnosti, pogoj obstanka in razvoja življenjske ravni ter celotne družbene reprodukcije. Jeklo

je najbolj razširjena in obenem najcenejša kovina, ki ji človeški um daje mnogostrana svojstva in uporabnost. Z različno vsebnostjo ogljika v železu, dodajanjem legiranih prvov, toplotno obdelavo in plastično predelavo spreminja svojo trdnost, elastičnost, žilavost, mehanske, fizikalne in kemične lastnosti. S plemenitjenjem ta kovina zgubi tudi svoj izvirni greh podvrženosti hitremu rjavenju, postane anti-korozijska, odporna proti vročini in kislinam ter po potrebi tudi nemagnetna.

SVETOVNA IZDELAVA JEKLA V VZPONU

Poraba jekla na prebivalca je zaradi široke in nenadomestljive uporabnosti merilo ekonomskega razvoja države, dežel in človeške družbe. Leta 1975 je znašala:

– Švedska	772 kg
– Češka	733 kg
– Japonska	583 kg
– ZDA	549 kg
– ZSSR	554 kg
– Nemčija Vzh.	566 kg
– Nemčija Zah.	490 kg

(Nadaljevanje na 6. strani)

PROIZVODNJA SLOVENSkih ŽELEZARN V MAJU

Doseženi proizvodni rezultati so v mesecu maju v SOZD daleč izpod pričakovanj. To toliko bolj preseneča, ker so bili v normalnih letih v prvem polletju ravno marec, april in maj običajno najuspešnejši meseci.

Proizvodnja surovega železa je prišla v reden tok in če ne bo nepredvidenih zastojev, bi do konca letošnjega leta lahko vsaj v seštevku ujeli letni plan. V primerjavi z lanskimi rezultati je letošnja majska proizvodnja surovega železa bistveno

boljša in je ob koncu maja, kljub skoraj dva in pol mesečnemu izpadu proizvodnje surovega železa na elektroplavžu v železarni Store, za manj kot 1000 ton v zaostanku za lanskolletno v istem obdobju.

Proizvodnja surovega jekla je bila v maju slaba. Izdatno so sicer preslegli mesečni plan v jeklarni železarne Store, kar pa ni dovolj, da bi pokrili zaostanek proizvodnje jekla

(Nadaljevanje na 3. strani)

IZGUBA OPOZARJA

V jeseniški občini je v prvih treh mesecih letošnjega leta poslovanje sklenilo z izgubo 13 temeljnih organizacij. Največjo izgubo izkazuje nekatere temeljne organizacije železarne, in sicer 72.603.000 dinarjev, kar je skoraj 52 odstotkov skupaj izkazane izgube v gospodarstvu Gorenjske. Vendar so na seji izvršnega sveta 7. junija poudarili, da bodo v železarni storili vse potrebno, da izgube ne bo več. V hladni valjarni Bela, kjer je znašala izguba 39.495.000 din, bodo verjetno tudi ob polletju še izkazali izgubo, ki pa so jo že skoraj planirali, v ostalih temeljnih organizacijah pa naj bi stanje izboljšali. Aprila in maja je bil že viden napredek in izgledi so optimistični. K temu prav gotovo pripomore tudi dogovarjanje v železarni, da naj bi bila odprema in fakturiranje bolj kontinuirano, ne pa da se odprema kopiči ob koncu meseca. Razen tega so sedaj v razpravi tudi ukrepi za zmanjšanje potrošnje energije, izboljšanje izplena, zmanjšanje potrošnje materiala in podobno.

Razen nekaterih temeljnih organizacij železarne so izgubo izkazale še Hidroelektrarna Moste, Elektro Žirovnica, Gozdarstvo Jesenice, Viator – temeljna organizacija tovarni promet ter Kompas hoteli Kranjska gora. Razlogov za izkazano izgubo je več, med drugim neplačani prihodek, neusklajenost cen, sezonski vidik poslovanja, visoke anuitete in podobno.

Rk

ZAKLJUČENO DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV SLOVENIJE

V četrtek, 15. junija, se je pričelo v Litostroju v Ljubljani drugo delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije. 237 tekmovalcev je prvi dan dopoldne opravilo v izobraževalnem centru teoretični del tekmovanja. Od 1000 možnih točk jih je tekmovalcev lahko s teoretičnim znanjem pridobil največ 300. Tekmovalci so odgovarjali na vprašanja iz varnosti pri delu, poznavanja teorije svoje stroke in samoupravljanja.

Po teoretičnem delu je bila slovenska otvoritev tekmovanja pred spomenikom v Litostroju. Poleg drugih predstavnikov družbenopolitičnih organizacij republike je otvoritvi prisostvoval tudi Franc Leskošek-Luka. Tekmovanje je otvoril sekretar republiškega sindikata kovinarjev Srečo Mlinarjič, slavnostni govornik pa je bil podpredsednik republiškega sveta ZSS.

V predtekmovanju je po slovenskih regijah tekmovalo nad 2000 delavcev-kovinarjev, sodelovalo pa je še okrog 700 strokovnjakov iz naših največjih organizacij združenega dela kovinske industrije.

Ekipa naše železarne je štela 16 tekmovalcev. Posamezniki so dosegli izvrstna mesta pri vrhu pa tudi

(Nadaljevanje na 2. strani)

S PRVIM JULIJEM NOVE STANARINE IN NAJEMNINE

Dogovor o izvajanju politike cen proizvodov in storitev iz pristojnosti republike in občin v letu 1978 med drugim določa, da bodo izvršni sveti občinskih skupščin v skladu z resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije od leta 1976 do 1980 v letu 1978 sprejemali ukrepe, s katerimi bodo zagotovili izvajanje politike cen izdelkov in storitev iz svoje pristojnosti s tem, da se bodo:

– stanarine v skladu z izhodišči za uveljavljanje ekonomskih stanarin v letu 1978 povečale v poprečju za 30 %, ob istočasni uporabi sistema subvencioniranja, ki bo omogočil večjemu številu občanov pravico do delnega nadomestila stanarine, – za enak odstotek povečale tudi najemnine za poslovne prostore s tem, da je stopnja rasti najemnin za poslovne prostore, namenjene za osebne storitve, nižja od 30 %.

Iz navedenega besedila podpisanega dogovora izhaja, da se stanari-

ne v letošnjem letu povišajo v poprečju za 30 %, kar pomeni, da smo v letošnjem letu dolžni uresničiti določila v lanskem letu sprejetega odloka skupščine občine Jesenice o spremembi in dopolnitvi odloka o merilih za ugotovitev nove vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj. S tem odlokom je urejeno vprašanje točkovanja kotlovnice s kotli, ki so po odločbi ustavnega sodišča SR Slovenije z dne 5. 12. 1975 sestavni del

(Nadaljevanje na 3. strani)

Sodelavka pri rentgenskem kvantometru

PLAVŽARJI JURIŠAJO NA DOSLEJ NAJVEČJO LETNO PROIZVODNJO

V mesecu juniju plavžarji pričakujejo največjo mesečno proizvodnjo, odkar obratujejo plavži.

V prvi polovici meseca znaša povprečna dnevna proizvodnja 515,6 tone grodlja. 14. junija so dosegli dnevni rekord – 558,1 tone grodlja. V kolikor ne pride do nepredvidenih težav v obratovanju, bodo v tem mesecu izdelali 15.000 ton grodlja. Vložek imajo izredno dober in dnevno porabijo okrog 700 ton aglomerata in okoli 200 ton kosovne rude. Aglomerat je izredno kakovosten. V mešanici imajo 40 % uvozne rude in dosegajo vsebnost železa okoli 55 %. Poraba ostružkov znaša dnevno 30 ton.

Zaradi visokega odstotka železa v vsipu morajo imeti plavža pod visokimi temperaturami, v nekaterih časovnih obdobjih tudi 1050 stopinj Celzija. Predvidevajo, da bodo v tem mesecu porabili 630 kg vsipnega koksa na tono grodlja. Poraba bi morala biti nižja, vendar je to nemogoče zaradi neizenačenosti komponent, iz katerih delajo aglomerat, tako da imajo periodična odstopanja tudi od 4 do 8 %. To pa negativno vpliva na predvideno baziciteto in s tem na hod plavžev.

Ob vsem tem moramo še dodati, da so letos zamenjali samo 15 pihalcev.

To kaže na izredno dobro delo plavžev pri visoki kakovosti pihalcev in skrbnosti posad pri plavžih.

V prvih šestih mesecih bodo vključno s predvideno proizvodnjo v mesecu juniju izdelali skupno okoli 83.000 ton grodlja. Poudariti moramo, da TOZD Plavž že od meseca decembra 1977 dalje presega družbeni plan že sedmi mesec.

Vsi neposredni proizvajalci – samoupravljalci v TOZD Plavž se zavedajo sprejetih nalog in ciljev in želijo letos doseči še eno veliko zmago: doslej največjo letno proizvodnjo.

Lado Šketa

PLINIFIKACIJA V ŽELEZARNI

Še pol leta nas loči, ko bi morala prva peč v železarni Jesenice pričeti uporabljati kot gorivo zemeljski plin. Pripravljalna dela so sicer že začela, vendar se še vedno dela na pripravi dokumentacije od dovoljenja za gradnjo do uvoznih in bančnih garancij.

Investitor magistralnega razvoda zemeljskega plina, oziroma za nas dovoda zemeljskega plina, je Petrol, ki mora na Beli zgraditi glavno redu-

cirno postajo 50/10 bar in nato plinški vod do naših reducirnih postaj

(Nadaljevanje na 2. strani)

Z GRADBIŠČA KONTI LIVA

Te dni odpiramo še eno gradbišče, in sicer na črpalnici na desni bregu Save. Konti liv bo velik porabnik hladilne vode in za njegov potrebo moramo rekonstruirati črpalnico.

Rekonstrukcija črpalnice predvideva postavitev bazena povratne vode v velikosti 250 kub. metrov in postavitev nove črpalke s kapaciteto 18 kub. metrov na minuto s pogonskim elektromotorjem 315 kW, 5 kW ter potrebno cevno povezavo z energijskim mostom preko Save. Bazen povratne vode bo vzhodno od obstoječega bazena in bo nameščen delno pod obstoječo strojnico, delno pa na vzhodnem platuju ob črpalnici. Nova črpalna bo postavljena v vrsto k obstoječim črpalkam nad bazenom povratne vode. Severna stena bazena povratne vode bo obenem opornik energetskega mostu.

S to gradnjo je izvajalec SGP Gradis postavljen pred zahtevno nalogo, ker je gradbišče tik ob strugi Save pod strmim pobočjem, kamor je dostop gradbenih strojev nemogoč in bodo vsa zemeljska dela morali opraviti ročno. Izkop bo segal pod

nivo reke Save in predvidevamo tudi težave s talno vodo.

Druga pošiljka opreme konti liv iz Lienza je prispela na Jesenice. Montaža konti liva bi se lahko pričela kot je bilo predvideno v začetku julija, če ne bi imeli težav z montažo hale.

Jeklena konstrukcija hal konti liva je izdelana in poslana na Jesenice. Na gradbišču sta dve avtodvigala Vremenske razmere so ugodne, toda montaža hal ne napreduje zadovoljivo. Dela se lagodno, delovni čas s slabšo izkoriščenostjo, ne dela se popoldne in ob sobotah. Termini zaključevanja posameznih faz se odlagajo tedna v teden. Dela na halah pa opravljajo gradbeni delci na temeljih. Posledica tega bo zapozneli pričetki montaže konti liva. O počasnem poteku montaže smo poročali že 21. številki Železarnja in temu ni kaj novega dodati. Vse naše urgence na montažno podjetje so zaman. FS

Niti štinaletni dni ni preteklo od razširjene seje izvršnega odbora konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Slovenije — Železarne, na kateri je bil prisoten predsednik republiškega sveta ZSS Vinko Hafner in na kateri je bilo rečeno, da predno bi šli drugič na referendum za sprejem pravilnikov o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, bi kazalo temeljito pretehtati samoupravni sporazum o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Jesenice, ki je bil sprejet na referendumu januarja letos, ko so nekatere temeljne organizacije ponovno razpisale referendum za sprejem pravilnika, ki je bil po predhodni razpravi spremenjen in dopolnjen, v eni temeljni organizaciji pa so delavci na razpravah v samoupravnih delovnih skupinah celo pooblastili delavski svet, da dopolnjen in korigiran pravilnik sprejme. Ob tem se nam nehoti postavljati vprašanje, ali gre za neučakanost ali za neodgovornost. To toliko bolj, ker je bilo na omenjeni seji ugotovljeno, da najbolj sporni del pravilnika, to je ocena delovnega prispevka, izhaja iz samoupravnega sporazuma in da je takšno ocenjevanje republiški sindikat zavrnil že lansko leto in da je zato potrebno najprej pregledati pravilnik, istočasno pa intenzivno delati na razvidih del oziroma nalog. Ob tej priliki je bila tudi ponudena strokovna pomoč centra za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnega dohodka pri Zvezi sindikatov Slovenije.

Čeprav nam korekture in dopolnitve pravilnikov o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe, ki so jih posamezne TOZD ponovno predložile pred referendum, niso znane podrobno, vendar morajo vsebovati oceno delovne uspešnosti ali kot jo tudi imenujemo — osebno oceno, sicer bi bili v nasprotju z zakonom o združenem delu, ker smo to oceno sprejeli s sporazumom in ker zakon natančno pravi, da mora biti pravilnik v skladu s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih, ki so ga delavci v temeljni organizaciji sklenili z delavci v drugih temeljnih organizacijah v sestavi iste delovne organizacije. Oceno delovne uspešnosti pa so slovenski sindikati zavrnili, zavrnili pa tudi delavci na referendumu, torej bi najprej in nemudoma morali začeti s korekturami in dopolnitvami samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarne Jesenice.

Če pa so v teh posameznih primerih odstopali od v januarju sprejetega sporazuma, potem so kršili zakon o združenem delu in se izpostavili sankcijam, kajti zakon o združenem delu v 115. členu pravi: »Če samoupravni splošni akt iz prvega odstavka tega člena (samoupravni splošni akt, ki določa osnove in merila, po katerih se razporeja čisti dohodek, pripomba pisca) ni v skladu s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih, ki so ga delavci v temeljni organizaciji sklenili z delavci v drugih temeljnih organizacijah v sestavi iste delovne organizacije, lahko pristojni organ družbenopolitične skupnosti določi ukrepe za prister družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine pod pogoji in na način, kot to določa zakon.«

ALI JE TO NEUČAKANOST ALI NEODGOVORNOST?

Iz vsega tega nedvoumno izhaja, da ne smemo pri dopolnitvah in korigiranih pravilnikih o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka v ničemer odstopati od določil v samoupravnem sporazumu, pa niti ne od drugačne razporeditve ocene delovnega prispevka po stopnjah. Zato je toliko bolj nelogično, da se intenzivno ne lotimo dopolnitev in korektur samoupravnega sporazuma, čeprav je vsem znano, da pravilniki na referendumu niso bili sprejeti ali sprejeti le z nekaj odstotki nad 50 predvsem zaradi četrtega poglavja, ki opredeljuje delež osebnega dohodka, ki izhaja iz ocene delovnega prispevka in čeprav so slovenski sindikati na to opozorili, oziroma zavrnili osebno ocenjevanje, kar v bistvu je, čeprav smo mi v samoupravnem sporazumu dali naziv »ocena delovnega prispevka«.

Danes je nedvomno slehernemu jasno, da je delitev sredstev za osebne dohodke, oziroma opredeljevanje osnov in meril za njegovo delitev, sestavni del dohodkovnih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti ter da je to proces, v katerem premagujemo mezdno miselnost, proces, v katerem se odvija osvoboditev delavca v združenem delu. Ob tem pa bi se morali bolj zavdati, da neurejenost teh vprašanj povzroča določene motnje. Zato bi morali ta vprašanja reševati bolj preudarno in odgovorno.

Pri tem delu bi morali biti prisotni mnogo več znanstvenega, študijskega dela in korištenja vseh pozitivnih pa tudi negativnih izkušenj sedanje prakse v širšem družbenem prostoru. Doslje se je razvrtela množica vsemogočih simpozijev in seminarjev o teh vprašanjih, imamo tudi že nekaj strokovne literature, zelo konkretno in jasno pa nam dohodkovne odnose opredeljuje zakon o združenem delu, poleg opredeljenih političnih stališč zveze sindikatov in zveze komunistov. Iz vsega tega bi morali črpati najboljše opredelitve in izkušnje in jih vgrajevati v naš samoupravni sporazum in kasneje v pravilnike.

Ob različnih prilikah, pa tudi na razširjeni seji izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne, je bilo poudarjeno, da je oblikovanje osnov in meril za delitev osebnega dohodka odgovorno strokovno delo. Delo, ki zahteva timsko delo po posameznih poglavjih pravilnika. S temi stvarmi ne bi smeli pretiravati ali posamezne neuspehe jemati tragično, kajti rekli smo, da je to proces, vendar pa bi morali biti prisotni več odgovornosti vseh organiziranih socialističnih sil in tistih, ki nosijo zakonsko odgovornost pri uresničevanju dohodkovnih odnosov, to je delavski sveti in vodje TOZD.

Posebno odgovornost pri tem vprašanju pa ustava nalaže sindikatu, ki se mora nenehno boriti za uresničevanje interesov delavskega razreda, dajati pobude in sodelovati pri reševanju vseh vprašanj v zvezi z uresničevanjem ustave in zakona o združenem delu. Toda osnovne organizacije sindikata TOZD in delovnih skupnosti v Železarni pri teh vprašanjih niso bile dovolj angažirane in niso odigrale svoje ustavne vloge. Vse organizirane socialistične sile morajo spremeniti odnos in prevzeti ustavno odgovornost, pa tudi biti zrele narediti korak nazaj, da bi potem naredili tri ali več korakov naprej.

(Nadaljevanje s 1. strani)

da ne bi izgubila glavnih vrlin revolucionarne partije delavskega razreda in postala del vladnega aparata; državno lastnino je bilo potrebno spremeniti v družbeno, in to pod vodstvom neposrednih proizvajalcev.

To je bila torej nova koncepcija graditve socialističnih družbenih odnosov, ki naj se ne bi opirala na državo in njen aparat, temveč na neposredne proizvajalce in ki ne bi verovala v vsemogočnost državnega aparata in njegovega plana, temveč v ustvarjalnost in iniciativo delovnih ljudi.

Med drugim se je pokazalo, da je uresničevanje delavskega in družbenega samoupravljanja, kar je torej v osnovi pravilno ugotovljeno, dokaj zapleten proces z mnogimi dilemami. Kajti neobhodno radikalno je bilo potrebno menjati celotno družbeno strukturo, ki smo jo podedovali, kakor tudi novi, šele zgrajeni administrativni sistem. Vseposlojni državni ekonomski monopol je bilo potrebno polagoma preoblikovati v relativno svobodno gospodarstvo, tako, da bi podjetja postala samostojna pri upravljanju in da bi razpolagala s sredstvi za razširjeno reprodukcijo...

Zato pa so bile nujne spremembe tudi v političnem sistemu, v smislu vse večje demokratizacije. Partijo je bilo potrebno razvijati kot idejno-politično družbeno avantgardo, toda v tedanji zapleteni in nevarni situaciji ni smelo slabeti tudi njeno neposredno zanimanje za operativno vodenje družbenih zadev. Razen tega je bilo potrebno namesto zaprtosti in avtarktičnosti države našo jugoslovansko skupnost vedno bolj odpirati svetu — v gospodarskem, političnem, kulturnem in vsakem drugem pogledu. Ko smo izhajali iz tega, da je integracija sveta njegova glavna zakonitost, smo vedeli, da bi nas birokratska in provincialna zapiranja vase pripeljala v stagnacijo in krizo.

Samoupravljanje je zahtevalo tudi novo smer šolanja in izobraževanja, posebno pa še dajanja večjih možnosti za svobodo znanstvenega in umetniškega ustvarjanja.

Šlo je torej za velik preobrat v razvoju naše družbe na vseh njenih področjih.

Od tistega zgodovinskega trenutka, ko je bilo uvedeno delavsko samoupravljanje bo preteklo že 28 let. Pod idejno-političnim vodstvom zveze komunistov smo vsa ta leta kontinuirano nadaljevali z izgrajevanjem samoupravljanja in socialistične demokracije. Izreden korak v nadaljnjem razvoju je bil narejen leta 1971 s sprejetjem tako imenovanih delavskih ustavnih dopolnil, ki jih je tovariš Tito ocenil kot močno orožje delavskega razreda. Nadaljne revolucionarne spremembe v družbenoekonomskih in proizvodnih odnosih pa tudi na področju političnega sistema socialističnega samoupravljanja pa so bile narejene s sklepi desetega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, z ustavo leta 1974, zakonom o združenem delu leta 1976 in drugimi sistemskimi za-

koni ter z ustreznimi družbenimi in političnimi ukrepi in akcijami.

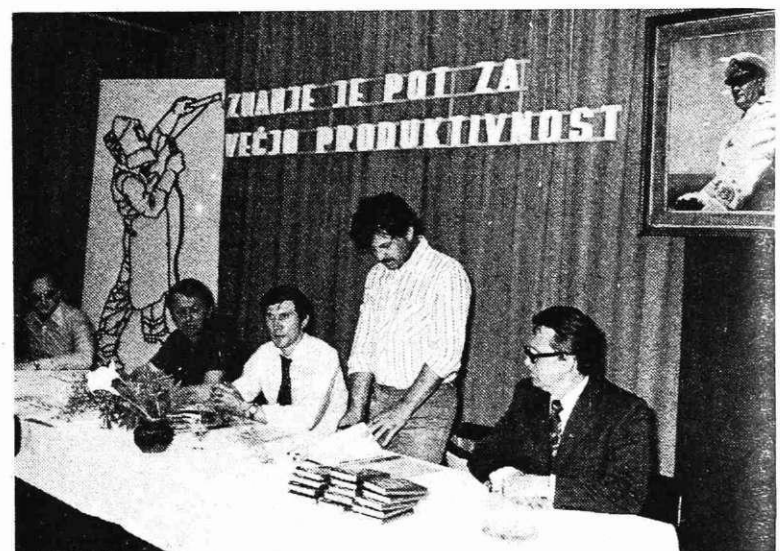
Vsi ti revolucionarni koraki v našem razvoju so bili narejeni, tako kot v vsej naši zgodovini, po temeljiti in vsestranski kritični marksistični analizi stanja v družbi v Zvezi komunistov Jugoslavije. Vse to nam omogoča in zagotavlja, da kontinuirano nadaljujemo s preobrazbo socialističnih samoupravnih odnosov in zgradimo socialistično družbeno ureditev, ki bo temeljila na oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in na odnosih med ljudmi kot svobodnimi in enakopravnimi proizvajalci in ustvarjalci, ki jim delo služi izključno za zadovoljevanje njihovih osebnih in skupnih potreb.

Ves ta zgodovinski razvoj, ki so ga spremljala tudi različna odstopanja, zavore, slabosti in podobno, pa je povezan z izrednimi rezultati, ki smo jih dosegli na vseh področjih družbenega življenja in dela. Za vse to dobimo dovolj primerov tako v Železarni kot občin in širši družbeni skupnosti.

Seveda pa moramo ob tem izrednem razvoju vedeti, da, kakor je

dejal tovariš Tito na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, ki ta čas poteka v Beogradu, da naša socialistična in samoupravna demokracija pomeni tudi odgovornost in ki je pogoj za učinkovito upravljanje družbenih zadev. To poudarjamo zato, ker se še vedno najdejo ljudje, ki imajo veliko povedati o naših razvojnih slabostih, med tem ko sami niso pripravljeni sprejeti kakršnekoli odgovornosti v družbi. Sedanja stopnja razvoja pa od slehernega od nas zahteva tudi odgovornost, kajti le tako bomo hitreje napredovali v našem samoupravnem socialističnem razvoju.

Dan samoupravljalcev, ki ga vsako leto praznujemo 27. junija, bi nam moral pomeniti kritično in prodorno analizo dosedanjega razvoja samoupravljanja ter dogovor za akcijo za nadaljno krepitev samoupravne vloge delovnega človeka v združenem delu in v drugih samoupravnih skupnostih njegovih interesov kakor tudi demokratičnega delegatskega mehanizma naše družbe. Taka metoda delovanja pa je tudi največje jamstvo za še hitrejši nadaljnji razvoj naše samoupravne socialistične družbe.

Podeljevanje priznanj jeseniškim kovinarjem po končanem tekmovanju v Železarni (foto F. Črv)

PLINIFIKACIJA V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

10/1,5 bar na Beli in Jesenicah. Glavni izvajalci so Francozi, ki sklenejo pogodbo s končnim izvajalcem, najpogosteje z IMP Ljubljana. Do sedaj to še ni urejeno in na primarnem vodu z deli se niso pričeli. Lokacijsko dovoljenje smo si pridobili za celotno gradnjo, za gradbeno dovoljenje nam pa manjka še nekaj soglasij, ki so v postopku.

Na osnovi vsega tega in razgovorov z investitorjem Petrolom ugotavljamo, da bodo zelo težko do novega leta zagotovili prvi odvzem zemeljskega plina. Tako je vest o predčasni dobavi že preklicana. Kljub

temu pa moramo v Železarni pravočasno, to je do novega leta, dograditi sekundarni razvod z reducirom in uparjevalno mešalno postajo ter izvesti predelavo na pečeh.

Pri nas smo imeli največ težav s pridobitvijo potrebnih dokumentov za banko, kajti brez njih ni možno realizirati pogodbe.

Z inozemskimi dobavitelji so vse pogodbe sicer podpisane, vendar vlaganost nastopi šele po potrditvi devizne kvote, ki je vložena v Beogradu. Uvozno dovoljenje smo že prejeli. To bi moralo biti rešeno že vsaj pred dvema mesecema, ker je ta datum vezan na dobavni rok.

Da ni bilo rešeno prej, je vzrok tudi v tem, ker delavski svet SOZD SZ ni imel obljubljenega seje. Vse ostalo pa ureja naš uvozni oddelek, ki je moral pripraviti celo vrsto pismov na razne republiške in zvezne organe. Na žalost je mogoče, ker je dobavni rok od šest do sedem mesecev, da bo ravno zaradi administrativnih poslov zakasnitev.

Enako je tudi z domačimi pogodbami, ki jih ni možno podpisati oziroma angažirati, dokler ne dobimo potrdila od kranjske banke, delavskega sveta SOZD Slovenske železarne in nekaterih služb ter končno prijave službe družbenega knjigovodstva. Upamo, da bo to ta teden rešeno, saj so prejšnji teden investicije potrdili na seji delavskega sveta SOZD Slovenske železarne.

Med potekom tega dela pa je bilo nabavljeno še nekaj materiala (cevi) in se je že pričelo s pripravljalnimi deli.

Trenutno največ sodelujemo s TOZD Energetiko, predvsem pri pripravi projektov ter lokacije.

Glavni projekti so bili narejeni, izvedbeni pa so v delu.

Zaradi potrebnih meritev pri pečeh na Beli in v valjarni debele pločvine ter nekaterih skic za priključitev na peči s temi obrati tesneje sodelujemo. Upamo, da nam bo kljub neplanirani zamudi dobave opreme uspelo pravočasno predelati peči in položiti razvod zemeljskega plina. Zato bo potrebno, da prizadeti obrati pripravijo in planirajo krajši zastoj zaradi predelave na pečeh, ki naj bi jih vključili v njihove redne remonte. Remonti bi se morali morati v tem primeru nekoliko prilagoditi roku možne predelave. Ravno tako moramo že sedaj z obrati skupaj pripraviti vse potrebno za čim krajšo in enostavnejšo montažo, ki bo takoj zagotovila uspešno delo z novim gorivom in seveda čim manjši zastoj zaradi predelave peči.

Podrekar

ZAKLJUČENO DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV SLOVENIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

ekipa kot celota je dostojno zastopala svojo stroko in železarno Jesenice.

Uvrstitve, ki vodijo na zvezno tekmovanje, so dosegli:

— Ivan Malek — TOZD Remontne delavnice v obločnem varjenju z uvrstitvijo na drugo mesto,

— Franc Peternel — TOZD Remontne delavnice v plamenskem varjenju z drugim mestom,

— Jože Gračner — TOZD Remontne delavnice v varjenju po postopku TIG s tretjim mestom in

— Jernej Markež — TKR v polavtomatskem varjenju v zaščiti ogljikovega dioksida s tretjim mestom.

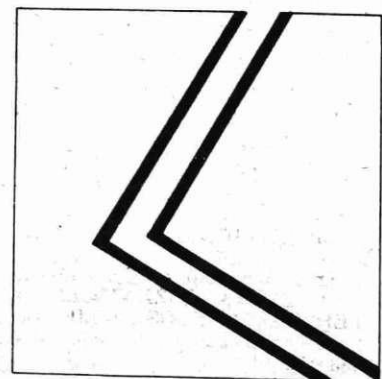
Skupaj je osem tekmovalcev v svoji panogi doseglo uvrstitev med prvih deset. Celotna tekmovalna ekipa je delovala zelo homogeno, borbeno in disciplinirano. V celotnem tekmovanju so kot strokovnjaki sodelovali v strokovnih komisijah še: Dušan Sikošek, Janez Zaveljčina, Štefan Ščerbich in Milan Vovk.

Pokrovitelj in organizator tekmovanja je bila delovna organizacija Titovi zavodi Litostroj. Organizacija tekmovanja je bila glede na zares veliko udeležbo tekmovalcev zelo dobra. Tudi sicer je bilo v vseh pogledih poskrbljeno za posamezne tekmovalce in ekipe v celoti. Že prvi dan tekmovanja je predsednik skupščine mesta Ljubljane Marjan Rožič priredil sprejem za vse udeležence

tekmovanja v prostorih mestne skupščine. Vse tekmovalce iz SOZD Slovenske železarne pa je drugi večer povabil na prijetno srečanje predsednik poslovnega odbora Gregor Klančnik. Na tem večeru so imeli najboljši delavci v svojih strokah priložnost, da so se поблиže spoznali. Dogovorili smo se, da bomo prihodnje leto poleg izbirnega tekmovanja za republiško tekmovanje organizirali tudi merjenje znanja kovinskih delavcev znotraj SOZD Slovenske železarne.

Tudi letošnji tekmovalni rezultati nas vse obvezujejo, da razvijamo sistem delovnih tekmovanj tudi vnaprej, s ciljem pridobivanja novih znanj in spoznanj za dvigovanje kvalitete in produktivnosti našega dela.

NM

PROIZVODNJA SLOVENSKE ŽELEZARNE V MAJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

v jeklnah na Jesenicah in Ravnah. Ob koncu aprila je bilo izvrševanje zbirnega načrta še dobro, saj je znašalo 102 %. V maju je vsa prednost splahnela in ostali smo le še malo nad 100 %, saj je pozitivna razlika komaj 350 ton.

Tudi lani v maju proizvodnja surovega jekla ni bila dosti boljša, letošnja pa še zaostaja za več kot 1500 ton. V primerjavi z zbirno proizvodnjo ob koncu petega meseca je letošnja proizvodnja jekla okoli 4300 ton večja.

Blagovna proizvodnja je bila v maju izvršena 95 % linearnega plana in edina delovna organizacija, ki je izdelala več kot je znašal mesečni plan, je bila Žična Celje. Če primerjamo blagovno proizvodnjo z dosežkom v letošnjem aprilu, je majska proizvodnja skoraj do tone enaka aprilski. Po petih mesecih znaša letošnja proizvodnja 7 % več, kot je znašala v enakem obdobju lani. Letošnja majska proizvodnja je tudi za več kot 3000 ton večja kot je bila maja lani. Navzlic vsemu temu pa zaostaja za 5 % za mesečnim planom in nekaj več kot 4 % za petmesečnim planom. V zbirnem rezultatu je samo še Žična Celje, ki izvršuje plan blagovne proizvodnje.

Proizvodnja traktorjev iz meseca v mesec napreduje in je zopet bistveno večja kot je bila aprila, še vedno pa ne na trendu, ki bi zagotavljal izpolnitev mesečnega plana.

Cez mesec dni bomo obravnavali polletne podatke z uspehi in neuspehi. Skupni podatki za sestavljeno organizacijo združene dela zamegljijo dogajanja v delovnih organizacijah, še bolj pa proizvodne rezultate pri posameznih izdelkih. Zadostitve trgu so komaj razvidne iz proizvodnih podatkov, katere spremljamo, saj so odvisne od rokovnega izpolnjevanja pogodbenih obveznosti. To, kar nas pa v medsebojnih odnosih v okviru SOZD Slovenske železarnice še bolj zanima, pa je, kako se oskrbujemo medsebojno, kakšno je stanje in polletju in kakšni so izgledi za naprej. Temu vprašanju bom v prihodnjem mesecu namenil več prostora.

Kadar pišem o rezultatih izvoza, sem vedno v škripah, ali naj dam poudarek temu, da izvoza ne izpolnjujemo po predvidevanjih, ali naj te podatke previdno obidem. V Jugoslavijo uvažamo še vedno več kot tretjino porabe jeklarskih proizvodov. Uvažamo, kar v državi res ne proizvajamo in tisto, kar v domačih železarnah ne moremo izdelati, ali vsaj ne moremo rokovno zadostiti dinamiki porabe.

Kje nastajajo proizvodni viški pri posameznih proizvodih? Kočljivo vprašanje in če bi bili pri taki analizi res dosledni, bi ne nabrali velikih količin.

Izvažati je treba, ker smo tudi porabniki deviz in devizna bilanca za železarno ni pozitivna. Kot že reče na pretežni del proizvodnje pokriva sicer potreba uvoza jeklarskih

izdelkov. Cene na svetovnem trgu so zelo neugodne in še vedno je prisotna izjemno huda konkurenca in prodaja pod dogovorjenimi najnižjimi cenami. Razumljivo je, da je pri takem stanju zapeljivo prodajati proizvode, ki so deficitarni na domačem trgu, po ugodnejših cenah doma. Huje je pri tistih proizvodih, na primer nekaterih finalnih proizvodih, za katere ni možnosti prodaje na domačem trgu, zaradi slabega povpraševanja pa ni možno teh proizvodov izvoziti, za kar je bila tudi proizvodnja načrtovana.

Letošnji izvoz je v vseh treh železarnah večji kot je bil leta 1977. Pri predelovalcih je slika obratna in so letos izvozili 23 % manj po vrednosti kot v enakem obdobju lani.

Vrednost izvoza v letošnjem maju je po vrednosti za tretjino manjša kot je bila v istem mesecu lani, kar sicer ničesar ne pove, razen tega, da znižuje raven izvoza ob koncu prejšnjega meseca. Pri pregledu rezultatov delovnih organizacij je edino železarna Ravne, ki je vsaj blizu 100 % dosežku, pri vseh drugih so rezultati pod 90 % zbirnega plana.

V maju, kar je prevzaprav osnovni poslovni namen, je zopet dosežena

vrednost prodaje nad povprečno mesečno načrtovano vrednostjo. To, da je vrednost prodaje v zbirnem rezultatu 2 % nad planirano vrednostjo in da pri tem 5 % zaostajamo za planom blagovne proizvodnje, pomeni gotovo uspešno delo, ki ne more biti samo rezultat gibanja cen. Dokazovanje take trditve je dokaj enostavno. Vrednost letošnje prodaje proizvodov Slovenske železarnice je v prvih petih mesecih 27 % večja, kot je bila v enakem obdobju lani, medtem ko je dosežena količina blagovne proizvodnje večja samo 7 % od lanske letošnje, podražitev pa ne znašajo 20 %. Vse delovne organizacije niso enako uspešne. V maju sta za mesečno načrtovano vrednostjo prodaje zaostali železarna Ravne in Veriga Lesce.

V juniju smo, v zadnjem mesecu prvega polletja, ko navadno nastopajo že težave z vročino in dopusti. Če smo bili v preteklih mesecih več ali manj neprijetno presenečeni, zakaj ne bi bili enkrat v juniju prijetno. Upajmo vsaj, da se zaostanek proizvodnje za potrebe trga ne bo povečal, saj je tudi to prispevek za ugodnejšo devizno bilanco.

Milan Marolt

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

S PRVIM JULIJEM NOVE STANARINE IN NAJEMNINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

stanovanjske hiše in s tem tudi sestavni del vrednosti stanovanja. Odlok določa, da se kotlovnica s kotli ovrednoti s 17 točkami pri vsakem stanovanju, vendar pa tega točkovega povišanja v lanskem letu v naši občini nismo uveljavili (enako kot v Kranju), kajti s 1. 7. 1977 so bile povišane stanarine za 30 %, uveljavitev dodatnih točk za kotlovnice in kotle še v letu 1977 pa bi pomenilo, da bi se stanarine povečale za več kot 30 %, kar pa ni dovoljeno.

Poprečno povišanje stanarin se

Stanovanjski objekt	Velikost stanovanja v kv. m	Število točk brez kotl.	s kotlov.	Stanarina din		Odstotek povišanja
				brez kotl.	s kotlovnico	
Titova 37	64,84	86	93	311,20	368,45	18,40
Titova 22	54,95	170	177	515,45	566,90	9,98
Tomšičeva 70	42,62	145	152	341,00	380,90	11,70
Tomšičeva 70/e	48,28	132	139	351,60	396,90	12,88
C. revolucije 11	35,32	126	133	245,60	278,60	13,44
Bl. Dobrava 29	50,60	105	112	290,30	340,60	17,33
Bežje 2 Kg. gora	35,40	134	141	261,70	294,90	12,68

Obveznost iz odloka o spremembi in dopolnitvi odloka o merilih za ugotovitev nove vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj zajame na območju naše občine 570 stanovanj,

izvede tako, da se najprej ugotovi kolikšen del povišanja v % zajame dodatno točkovanje kotlovnice in kotlov, nato pa se za razliko povišajo vse stanarine v občini linearno. To pomeni, da je odstotek povišanja stanarin za tista stanovanja, ki so priključena na individualne kotlovnice, višji od 30 % in za vsako stanovanje različen. Ker se vsem stanovanjem prišteva enako število točk, to je 17, je odstotek povišanja stanarin nižji, če je stanovanje ovrednoteno z večjim številom točk in obratno. Zaradi lažjega razumevanja navajamo nekaj primerov izračunane povišanja stanarin samo zaradi dodatnih 17 točk.

ki so priključena na individualne kotlovnice v naslednjih stanovanjskih objektih: Na Jesenicah – Titova 22, 37, 76/a in 114, Tavčarjeva 4 in 6, Cesta revolucije 11 in 12, Tomšičeva 8, 69, 70, 70/b, 70/c, 70/d in 70/e, Benedičičeva 2/a in 2/b, Kejžarjeva 38 in 39, Svetinova 8/a in 8/b, Kurirska 1/a, Cesta talcev 7/b, Hrušica 70, Bl. Dobrava 29, Kranjska gora – Koroška 1 in 2, Borovška 9, 11 in 13, Bežje 2 do 7, Gozd Martuljek 42/a in Žirovnica – Selo 8/a.

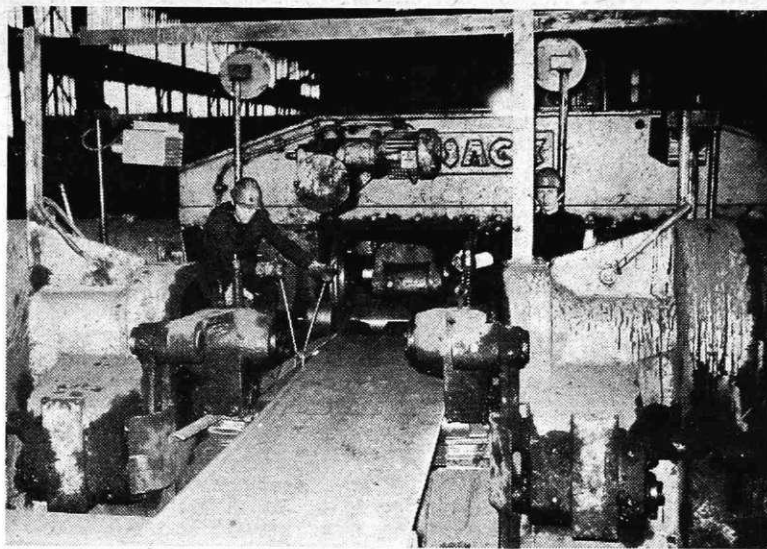
Za stanovanja, ki so ogrevana iz individualnih kotlovnice, se stanarina poveča v povprečju za 40,47 %, za ostala stanovanja, ki so ogrevana iz železarnice za stanovanja, ki sploh niso centralno ogrevana (teh je v naši občini skupaj 3930), pa se stanarina poveča vsem enako za 27,81 %.

O predlogu povišanja stanarin v letu 1978 je izvršni svet občinske skupščine Jesenice razpravljal na seji dne 14. 6. 1978 in predlagano povišanje, ki temelji na v uvodu citiranem dogovoru o izvajanju politike cen v letu 1978, odobril z veljavnostjo od 1. 7. 1978 dalje.

Izvršni svet je na isti seji odobril tudi povišanje najemnin za poslovne prostore za 30 %, razen za poslovne prostore, v katerih se opravljajo osebne storitve. Zanje se najemnine povečajo za 15 %.

Ker bo vzporedno s prehodom na ekonomske stanarine potrebno zagotoviti tudi učinkovito subvencioniranje stanarin vsem tistim, ki zaradi svojega gmotnega položaja ne zmorejo ekonomske cene uporabe stanovanja, bodo v okviru skupnosti socialnega varstva oblikovana potrebna merila in kriteriji, do takrat pa se uporabljajo za odobranje delnih nadomestitev stanarin določbe veljavne občinskega odloka o delni nadomestitvi stanarine in drugi družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu.

Samoupravna stanovanjska skupnost zato poziva vse nosilce stanovanjske pravice, ki menijo, da so upravičeni do delne nadomestitve stanarine, da čimprej vložijo pismene zahteve na posebnih obrazcih, ki jih dobijo pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice, Titova 65.

Sack škarje za razrez pločevine v valjarni debele pločevine

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 26. 6.	ARH JANEZ	PRAPROTNIK NIKO
TOREK – 27. 6.	PINTAR MARJAN	VARL ALOJZ
SREDA – 28. 6.	SEKLOČA PETER	TELALOVIC AHMED
ČETRTEK – 29. 6.	SVETINA BOGOMIR	KOSELJ ANTON
PETEK – 30. 6.	ERŽEN STANE	DROLČ MARJAN
SOBOTA – 1. 7.	PRISTAVEC BOŽIDAR	POGAČAR KAREL
NEDELJA – 2. 7.	ENIKO VANDA	ROTAR VINKO

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 26. junija do 1. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec in II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

Popoldan: III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec.

V soboto, 1. julija samo dopoldan III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec.

V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta v. den. Viktor Stražišar
popoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej
V soboto, 1. julija samo dopoldan I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja z dne 14. 6. 1978 in statuta TOZD Hladna valjarna Jesenice

OBJAVLJAMO za opravljanje del in nalog

- 2117 VODJA ODPREME 13 ktg 1 oseba
- 2135 DELOVODJA NOTRANJEGA TRANSP. 11 ktg 1 oseba

Pogoji pod točko 1:

- STŠ met. smeri in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj;
- delovodska šola met. smeri in 5 let ustreznih delovnih izkušenj.

pod točko 2:

- avtomehanik in delovodska šola strojne ali met. smeri in 5 let ustreznih delovnih izkušenj;
- avtomehanik in STŠ strojne ali met. smeri in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj.

Poleg splošnih pogojev mora kandidat imeti pozitivni odnos do samoupravljanja.

Kandidati bodo psihološko testirani.
Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku 10 dni na kadrovske sektor Železarnice z oznako »za TOZD Hladna valjarna Jesenice«.

OBVESTILO KANDIDATOM ZA SPREJEM NA DELO

Kadrovske sektor Železarnice obvešča vse kandidate za sprejem na delo v Železarno, da bo sprejemni postopek zaradi praznika, 4. julija prestavljen na sredo, 5. julija.

POTRDILA ZA OTROKE ZARADI REGRESA

Vse sodelavce TOZD in DS, ki niso predložili šolskih potrdil za otroke stare nad 15 let in tiste otroke, ki bodo do 31. avgusta letos dopolnili 15 let starosti, obveščamo, da morajo potrdila dostaviti do 30. junija 1978 na oddelek za socialno zavarovanje Železarnice (stavba kadrovskega sektorja, soba št. 8).

Tisti, ki bodo dostavili potrdila do predpisanega roka, bodo dobili pri naslednjem izplačilu osebnega dohodka regres za upravičence.

Ostali upravičenci do regresa bodo dobili izplačan regres pri izplačilu osebnega dohodka za november.

Oddelek za družbeni standard

INŽENIRJI IN TEHNIKI V LJUDSKI OBRAMBI

Zveza inženirjev in tehnikov Jugoslavije je te dni izdala posebno publikacijo, v kateri objavlja gradivo iz posveta, ki je bil pod gornjim naslovom, nadalje govor tovariša Tita ob proglasitvi za prvega doktorja vojaških znanosti, iz dokumentov kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in drugo.

V okviru aktivnosti ob Titovih in naših jubilejih, so pod pokroviteljstvom zvezne konference SZDL Jugoslavije v Zagrebu od 7. do 9. decembra 1977 Zveza inženirjev in tehnikov Jugoslavije, zvezni sekretariat za ljudsko obrambo in Zveza rezervnih vojaških starešin Jugoslavije, v sodelovanju z zveznim komitejem za energetiko in industrijo ter zveznim komitejem za kmetijstvo, organizirali posvetovanje inženirji in tehniki v ljudski obrambi.

Na posvetovanju je sodelovalo čez 300 predstavnikov republiških in pokrajinskih organizacij inženirjev in tehnikov, organizacij organizatorjev in soorganizatorjev posvetovanja ter

drugih predstavnikov organov družbenopolitičnih organizacij Jugoslavije in republiških ter pokrajinskih sekretariatov za ljudsko obrambo, večjih delovnih kolektivov in drugih.

Te dni je bila dotiskana posebna publikacija, ki poleg referata in poročil iznešenih na posvetovanju ter razprave in zaključkov, vsebuje v celoti govor tovariša Tita, ki ga je imel, ko so ga proglasili za prvega doktorja vojaških znanosti, izvele iz govora tovariša Tita na desetem kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, izvele iz dokumentov desetega kongresa ZKJ in iz tez za enajsti kongres ZKJ, izvele iz ustave, zakona o ljudski obrambi in drugo.

Izdajatelj publikacije – Zveza inženirjev in tehnikov Jugoslavije, je upošteval pomen vsebine o kateri je tekla beseda na posvetovanju, mesto in vloga okrog 350.000 inženirjev in tehnikov, kolikor jih je v Jugoslaviji, v ljudski obrambi in si je prizadeval da to vprašanje prikaže kar najbolj celovito v posebni knjižici, ki bo imela trajnejši značaj. Cena knjižice je le 40 din.

Knjižica bo koristila pri vsakodnevem delu vsem inženirjem in tehnikom, rezervnim starešinam, delovnim in družbenim organizacijam, organom za ljudsko obrambo in drugim.

Knjižico lahko naročite na naslov: ZVEZA INŽENIRJEV IN TEHNIKOV JUGOSLAVIJE, Beograd, Kneza Miloša 9, telefon (011) 343-653.

ČESTITAMO

Na visoki ekonomski komercialni šoli v Mariboru je diplomiral naš sodelavec iz sektorja novogradenj SILVO POLJANŠEK in si pridobil naziv ekonomist.

Na fakulteti za strojništvo je diplomiral LADISLAV SKUBE, sodelavec iz TOZD Transport in si pridobil naziv inženir strojništva.

Obema sodelavcema iskreno čestitamo in jima želimo veliko osebnega zadovoljstva in delovnih uspehov.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

STROJNE DELAVNICE

Izredna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 26. maja. Na seji so obravnavali pripombe in stališča k pravilniku o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe.

Predsednik osnovne organizacije sindikata je menil, da je potrebno stališče glede popravkov ocenjevanja delovne uspešnosti. Omenil je variante, objavljene v Železjarju. Menil je tudi, da je referendum o prejšnjem načinu nagrajevanja po delu kolikor toliko uspel, če ga primerjamo z ostalimi temeljnimi organizacijami združenega dela. V glavnem so bili zadovoljni in so prejeli le enajst pritožb. Omenjeni sistem je treba nekoliko izpopolniti z vmesnimi stopnjami, v kolikor pa bi se odločili za variante navedene v prilogi Železjarja, bo potreben referendum.

O tej problematiki so razpravljali še Slavko Polanc, tov. Repe, Marčič in Režak Kavčič. Sprejet je bil sklep, da sistem nagrajevanja ostane, s pripombo, da je treba vmesne stopnje zmanjšati. Pristojne službe naj pripravijo predlog vmesnih stopenj. Omenjeni sklep naj delegati posredujejo na sestankih SDS, ki naj odločajo, če se s tem strinjajo, v nasprotnem primeru pa naj pripravijo predloge.

Pripravi se mora seznam sodelavcev, ki imajo manj kot 3.500 din osebnega dohodka.

Osnovna organizacija sindikata strojnih delavnic predlaga, da delavcem z nadurnim delom ne bi upoštevali višine zneska za plačevanja vrta. Dodatne bone naj bi za malico dali tistim, ki opravljajo nadurno delo.

Na voljo so permanentne vstopnice za kopališče po 500 din. Veljavnost vstopnice je tri leta. Zbrani denar je namenjen za ureditev kopališča. Športni referenti naj na sestankih SDS zberejo ustrezno število interesentov za nakup permanentnih vstopnic.

V TOZD strojne delavnice imajo tri prosta delovna mesta z 12 plačilno skupino. Omenjena delovna mesta naj zasedajo delavci, ki so ob delu končali šolanje na tehnični in delovodski šoli. Odboru za gospodarstvo naročajo, da pospeši dejavnost na področju inovacij v TOZD, ki je doslej ni bilo.

ELEKTRODNI

Redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije je bila 31. maja. Navzočim članom IO je bila posredovana informacija s sestanka predsednikov osnovnih organizacij sindikata v Železarni. K posredovani informaciji so sprejeli naslednje sklepe:

- Predkongresni dejavnosti naj bi namenili vso pozornost s tem, da bi povečali aktivnost na vseh področjih družbene dejavnosti.

- Poživiti je treba inovacijsko dejavnost. Pri odboru za gospodarstvo v TOZD Elektrode naj bi ustanovili poseben odbor za to področje.

- Glede zdravljenja z akupunkturo izvršni odbor osnovne organizacije sindikata meni, da naj bi delavcem Železarnice omogočili tak način zdravljenja, če sami to želijo. Zato bi bilo prav, da dobimo posebno ambulanto za zdravljenje z akupunkturo.

- Na sestankih SDS je bila sprejeta tretja varianta ocenjevanja delovne uspešnosti. Večina TOZD v Železarni je sprejela četrto varianto, izvršni odbor osnovne organizacije pa meni, da v kolikor tretja varianta delovne uspešnosti ne bi omogočila ustrezne stimulacije delavcev, naj bi o tej problematiki ponovno razpravljali na sestankih SDS ter o možnostih za sprejem četrte variante.

- Na seji so razpravljali o osebnih dohodkih v aprilu. Iz podatkov je razvidno, da okrog 60 delavcev v TOZD Elektrode prejema manj kot 3.500 din osebnega dohodka. V aprilu je 28 delavcev prejelo manj kot 3.500 din, 30 delavcev pa le nekaj več in še to na račun dopustov na prosto soboto ali dodatnega dela. To pomeni, da 25 % delavcev v TOZD Elektrode v normalnem delovnem času ne doseže 3.500 din osebnih dohodkov na mesec. Slehernemu delavcu je treba zagotoviti osebni dohodek za normalno življenje.

- Glede organizacije delitve prehrane med delom, izvršni odbor osnovne organizacije sindikata ugotavlja, da so cene v kantini višje kot v trgovinah ter da je kakovost toplih obrokov slaba. Ugotavljajo tudi, da je kantina za delavce TOZD Elektrode neustrezna. Tudi vrednost denarnega bona za malico je premajhna.

K navedenim pripombam izvršni odbor osnovne organizacije sindikata

ta meni, da delitev toplih obrokov ni mogoča, dokler ne bo urejena kantina in bo delavec malico lahko zaužil za mizo in dokler kakovost hrane ne bo izboljšana.

V nadaljevanju se je obravnavala prošnja sodelavke Nure Mulalić za denarno pomoč. Sprejeli so tudi sklep, da bodo obiskali sodelavce, oziroma sodelavke, ki so zaradi boleznih odsotni z dela več kot štiri mesece. Na prihodnji seji se bodo pogovorili o kriterijih za določanje denarne pomoči. Menijo, da bi morali kriterije določiti na ravni Železarnice za vse TOZD.

OO naj predlaga skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, da se sodelavki Tončki Divjak podeli ustrezno priznanje.

Izvršni odbor je bil tudi seznanjen z vprašanjem Jožeta Rekarja glede pripomb k sklepu odbora za delovna razmerja o imenovanju za drugega skupinovodja plaščevalne linije. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata meni, da pripombe, ki so jih posredovali delavskemu svetu TOZD, ne predstavljajo karakteristike, odgovore na zastavljena vprašanja pa lahko Jože Rekar dobi v statutu TOZD in v zakonu o združenem delu. Starejše delavke v TOZD so mnenja, da bi se morala delovna doba za delavke, ki so najmanj 15 let delale 48 urni delavnik, zmanjšati.

REMONTNE DELAVNICE

12. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 13. junija. Dnevni red je obsegal pet točk. Ob analizi sklepov 11. seje so ugotovili, da so bili v glavnem izpolnjeni. Odgovorov na nekatera vprašanja še niso prejeli, zato jih bodo ponovno zahtevali. Na seji so obširno spregovorili o izvedbi referenduma 20. junija. Rečeno je bilo, da je pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe narejen v TOZD in je pri pogojih, ki jih narekuje samoupravni sporazum, dobro pripravljen. Akcija za sprejem samoupravnega sporazuma je v teku, tako da bo do konca leta popravljeni sporazum o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in delitev sklada skupne porabe pripravljen.

IO osnovne organizacije sindikata je ocenil nedavno razstavo Človek, delo, kultura, ki je bila uspešna. Pripravljajo razstavo z dopolnitvami s področja inovacijske dejavnosti v Ravnah. Za to so zadolžili Janeza Faletiča in Petra Papića.

Zaradi neustreznih vremenskih razmer so tovariško srečanje TOZD Remontne delavnice preložili na jesen. V peti točki dnevnega reda so razpravljali o samoupravnem odločanju. Na seji je bilo rečeno, da je treba tudi v prihodnje krepiti samoupravno odločanje in ga približati bazi, iz katere delegati izhajajo, ker se bomo le tako resnično samoupravno dogovarjali in tudi odločali. Tov. Faletič je član odbora za gospodarstvo pri DS Železarnice in je edini predstavnik za področje vzdrževalne dejavnosti v tem odboru. Zaradi lažjega dela in odločanja je bilo predlagano, da bi se pred vsako sejo omenjenega odbora sešli s tov. Faletičem še vodje vzdrževalnih TOZD ter predstavniki sindikata, da bi lahko izoblikovali stališča in predloge.

Na naslednji seji delavskega sveta TOZD Remontne delavnice bo sindikalna organizacija predlagala ustanovitev štirčlanske komisije za področje inovacij in racionalizacij, ki bo delovala v sestavi odbora za gospodarstvo v TOZD Remontne delavnice. V zvezi z današnjo organizacijo vzdrževanja v Železarni nastajajo razne pomanjkljivosti in neskladja, ki vplivajo na doseganje skupnih rezultatov. To se odraža v premahni povezavi vzdrževalnih TOZD pri skupnih akcijah. Osnovna organizacija sindikata predlaga in zahteva, da se v poslovodni odbor Železarnice vključi člana za področje vzdrževanja, da bo tako možna koordinacija izpolnjevanja nalog. To je osnovni pogoj za organizirano in uspešno delo vzdrževalne dejavnosti v Železarni. Pri večjih remontih v popoldanskem in nočnem času so vodje remontov odsotni. Zato predlagajo, da mora biti ob zahtevnejših remontih stalno prisoten vodja remonta ali njegov namestnik.

Namesto Igorja Logarja so za predsednika odbora za LO in DS predlagali Janeza Rozmana.

O novi organiziranosti sindikata so imeli pripombo, da je v predsedstvu občinskega sveta ZSS premalo članov iz Železarnice.

Ob obravnavi inovacijske in novatorske dejavnosti so predlagali, da je treba Viktorju Žanu omogočiti širše delovanje na področju izdelave in razvoja tesnilnih elementov in ga imenovati na mesto strugarja specialista. V kolikor na oddelku HIP ni ustreznega delovnega mesta, je treba urediti vse potrebno za pridobitev takšnega delovnega mesta v Železarni. Izvršni odbor ugotavlja, da je delo omenjenega tovariša koristno, tako za TOZD Remontne delavnice, kakor tudi za vso Železarno.

Ob sklepu seje so rešili nekaj tekočih zadev in kritično ocenili kvaliteto zaščitnih sredstev (obleke, čevlji, rokavice) in to na osnovi pripomb delavcev. Niso se strinjali s predlogom, za nakup kart za kopališče. V kolikor ima sindikalna organizacija Železarnice na voljo denarna sredstva, naj jih za to tudi namensko koristi.

DELOVNA SKUPNOST ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE

Redna seja IO osnovne organizacije sindikata je bila 9. junija. Podpredsednik osnovne organizacije sindikata je navzoče seznanil s predlogom nove organiziranosti sindikata v občini Jesenice. Predlagali so, da naj bi pri občinskem sindikalnem svetu Jesenice ustanovili tudi občinski odbor sindikata kulturnih in prosvetnih delavcev. S predlagano sestavo občinskega sveta ZSS Jesenice in nadzornega odbora so se strinjali. Štirim sodelavcem so odobrili denarno pomoč zaradi daljše bolezenske odsotnosti z dela. Izvršni odbor je pozitivno ocenil oba izleta s pripombo, da se jih delavci še želijo. Sprejet je bil tudi predlog, da bi referenta za kulturno prosvetno dejavnost v počastitev 9. kongresa ZSS organizirala kulturno prireditev. Do prihodnje seje bo na voljo seznam delavcev, ki mesečno prejemajo manj kot 3.500 din osebnega dohodka.

POŠKODBE V MAJU

Služba za varstvo pri delu nam je posredovala podatke o poškodbah na delovnih mestih ter na poti na delo in z dela za mesec maj. Na delovnih mestih je bilo poškodovanih 31 sodelavcev in smo zato izgubili 494 delovnih dni. Na poti v službo sta bili dve poškodbi in 82 izgubljenih delovnih dni.

Pregled poškodb po TOZD in delovnih skupnostih je naslednji:

TOZD	poškodbe na del. mestih		izgubljeni dnevi		poškodbe na poti		izgubljeni dnevi	
Plavž	1		8		-		-	
Jeklarna	5		108		1		13	
Livarna	1		41		-		-	
Valjarna Bela	4		31		-		-	
Valjarna žice in profilov	1		67		1		14	
Valjarna debele pločevine	1		40		-		-	
Hladna valjarna Bela	1		43		-		-	
Hladna valjarna Jesenice	2		14		-		-	
Žičarna	3		27		-		-	
Profilarna	-		-		-		-	
Vratni podboji	-		-		-		-	
Jeklovlek	1		2		-		-	
Elektrode	-		23 od prej		-		-	
Želbljarna	-		-		-		-	
Strojne delavnice	-		-		-		36 od prej	
Remontne delavnice	2		26		-		-	
Vzdrževanje	4		36		-		-	
Energetika	1		5		-		-	
Transport	3		18		-		9 od prej	
Družbena prehrana	1		7		-		-	
DS za komercialne in fin. zadeve	-		-		-		-	
DS za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje	-		-		-		-	
DS za ekonomiko, teh. kontrolo raziskave in novogradnje	-		-		-		10 od prej	

Sodelavec v lužnici žice

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Elektrode

15. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 6. junija 15. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Janez Kosmač. Dnevni red je obsegal osem točk.

Obravnavali in soglašali so, da TOZD Elektrode pristopi k samoupravnemu sporazumu o združevanju v poslovno skupnost proizvajalcev in predelovalcev žice Jugoslavije. Za podpisnika in delegata so imenovali Miha Stojana, vodja TOZD. Delavski svet TOZD želi pojasniti, koliko finančnih sredstev bo potrebno prispevati za delovanje te skupnosti.

Potrdili so predlog spremembe prodajnih cen za nerjavno pločevino. Priporočili so, naj TOZD Hladna valjarna Bela in druge TOZD vložijo vse napore, da čimprej dosežejo ustrezno kvaliteto pločevine.

Delavski svet TOZD je dal soglasje, da Železarna pristopi k samoupravnemu sporazumu o združevanju dela in sredstev za izvedbo raziskovalne naloge: TOZD IN USPEŠNO GOSPODARJENJE.

Obravnavali so dosežene poslovne rezultate TOZD in Železarnice v prvem tromesečju in jih potrdili. Vodstvo TOZD so zadolžili, da ustrezno ukrepa, da bodo poslovni rezultati za prvo polletje ugodnejši in planske obveznosti izpolnjene. Predvsem je potrebno izboljšati tehnološko in delovno disciplino, povečati izplen, uvesti samokontrolo in

opravi umazanost, kolenčavost in zamešnjave pri vlečni EO žici ter zagotoviti redno dobavo žice. Delavski svet je naročil vodju TOZD, da o problematiki vlečne žice obvesti TOZD Žičarna, zaradi nadaljnjega ukrepanja.

Sprejeli so pravilnik o urejanju stanovanjskih vprašanj v Železarni. Obravnavali in potrdili so spremembe normativov delavcev TOZD v zvezi z novimi investicijami v plaščevalnici in rezalnici.

Razpravljali so o spremembah in dopolnitvah pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe. Ugotovili so, da so vse samoupravne delovne skupine TOZD soglašale z vnešenimi popravki in pooblastile delavski svet TOZD, da pravilnik sprejme brez referenduma. Na osnovi teh ugotovitev je delavski svet potrdil pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in sklada skupne porabe z vnešenimi spremembami in dopolnitvami tretje variante ocenjevanja delovne uspešnosti.

Ob sklepu seje so potrdili cenik za razkladanje surovin in embalaže, ki ga opravljajo delavci - prostovoljci v prostem času. S. M.

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo dobili 15 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin TOZD Žičarna in enega iz TOZD Energetika.

Delavci vseh delovnih skupin TOZD Žičarna so se odločili, da bodo pomagali svojemu sodelavcu Jerneju Skoku, ki mu je pogorela hiša z vsem imetjem, z denarjem ali materialnimi sredstvi. Kar sedem delovnih skupin se je odločilo, da dajo sodelavcu pomoč v višini enodnevnega zaslužka. Razen tega so delovne skupine razpravljale tudi o novi obliki delitve obrokov v kantini, o proizvodnih dosežkih v mesecu maju, pa tudi o kvaliteti svojih izdelkov. Na sestankih so bila zastavljena tudi določena vprašanja in predlogi.

SDS žičarna I - 1 predlaga, da se za TM-3 nabavi stroj za vezavo ročev.

SDS žičarna I - 2 predlaga, da se v poletnih mesecih, tako kot prejšnja leta, na določenih mestih nekoliko odpre streha.

SDS žičarna I - 3 vprašuje, če bodo tudi letošnje poletje v oddelkih dobivali čaj.

SDS žičarna II - 1 predlaga, da pri ESAB linijah poskrbijo za pitno vodo.

SDS žičarna II - 3 predlaga, da se vsi, ki niso zaposleni v oddelku žičarne II in patentirnice, preselijo v svoje garderobe, ker se zaradi gneče, do katere prihaja v kopalnici, ob konicah dnin ni več mogoče skopati.

SDS patentirnica 1 sprašuje, kdaj bodo prišle nove koze na prago A in kdaj bo postavljena tretja rampa.

SDS patentirnica 2 ugotavlja, da pri pranju oblek prihaja do zmešnjave, oziroma do pomanjkanja že opranih oblek. Zato predlagajo, da naj bi njihov sodelavec dvakrat mesečno pobiral obleko za pranje za njihovo dnino ter za pletilnico, patentirnico in za dve dnini žičarne II. Za delo naj bi pobiralcu pisali osem ur.

SDS patentirnica 3 ugotavlja, da se kljub predvidevanju o povečanju staleža delavcev stanje ni izboljšalo, ker novi delavci prehitro odhajajo. Zato predlagajo skrbnejšo izbiro delavcev za patentirnico. Predvidevajo, da bo nekaj delavcev še odšlo in da se bo situacija čez poletje tako še poslabšala.

SDS pocinkovalnica 1 se je dogovorila za spoštovanje določenih meril pri koriščenju letnega dopusta. Merila je potrebno uveljaviti za zagotovitev normalnega poteka delovnega procesa. Ker ob koncu dnine večkrat pride do zastojev proizvodnje - žica na odvijalcu se izteče, ko se delavec umiva - je sklenila, da je treba žico toliko prej namestiti na odvijalec, po končanem preoblačenju in izteku žice pa napraviti zanko, ki začne vleči novo žico.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje - Božidar Lakota

AKCIJA ZA DVIG PRODUKTIVNOSTI IN VEČJO DISCIPLINO

V ponedeljek, 19. junija, je bila seja predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne. Navzoči člani so v osrednji točki dnevnega reda obravnavali sedanji ekonomski položaj v Železarni. Uvodne besede je podal član poslovnega odbora železarne Tone Varl. Na podlagi kasnejše razprave, ki je bila kritična, so se člani predsedstva dogovorili, da bodo pripravili skupaj s poslovnim odborom Železarne problemso konferenco o ekonomskem položaju železarne. Imenovali so skupen odbor za pripravo konference, ki ga sestavljajo člani poslovnega odbora in člani koordinacijskega sveta ZSMS.

Na tej problemso konferenci se bodo mladi v Železarni dogovorili o možnih izhodih za enotno akcijo mladih železarjev za povečanje proizvodnje in večjo disciplino v posameznih temeljnih organizacijah. Do sklica konference bodo posamezniki v vseh osnovnih organizacijah še zadovoljni, da s to akcijo začnejo spodbujati mlade delavce v vseh središčih. To je posnemanja vredna ak-

cija koordinacijskega sveta ZSMS in upamo, da se bo vanjo vključilo veliko mladih železarjev.

Na ponedeljkovi seji so člani predsedstva poslušali še poročilo o uspešno izvedenem četverboju '78, dogovorili so se za program srečanja z mladimi iz Krušika, ob koncu pa so sprejeli sklep, da se izboljša informiranje med OK ZSMS in KS ZSMS. JR

SESTANEK ČLANOV ZK V SAMSKEM DOMU SAVA

V samskem domu Sava na cesti Viktorja Kežarja 36 je bil sestanek članov zveze komunistov - stanovalcev tega doma. Na sestanku so govorili o nalogah članov ZK pri organizaciji družbenega in samoupravnega življenja stanovalcev doma. Dogovarjali so se o občasnih oblikah sestajanja članov zveze komunistov - stanovalcev doma in zadolžili Vidoslava Mikiča in Nikola Vukša, da bosta v bodoče sklicevala občasne sestanke.

Sestanek je vodil sekretar tovarniške konference ZKS Železarne Anton Pintar, prisotna pa sta bila še sekretar KS ZSMS Železarne Tihomir Kostić in Marjan Žitnik.

Sestanka so se udeležili vsi člani ZK - stanovalci tega doma.

V PETEK PROGRAMSKA IN VOLILNA SEJA OK ZSMS JESENICE

Pri občinski konferenci ZSMS Jesenice se v teh dneh zaključuje še eno mandatno obdobje. V petek, 23. junija, je namreč sklicana programska in volilna seja OK ZSMS, ki bo ob 17. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazina. Iz precej obsežnega dnevnega reda povzemamo, da bodo navzoči delegati najprej poslušali poročilo o delu OK ZSMS v obdobju med IX. in X. kongresom ZSMS. Po razpravi se bodo navzoči seznanili z novim delovnim programom za naslednje obdobje, zatem pa bodo izvolili nove organe občinske konference in delegate za OK SZDL. Na petkovi seji bodo izvolili tudi delegate za X. kongres ZSMS in podelili priznanja meseca mladosti mladim družbenopolitičnim delavcem in mentorjem ZSMS.

Programske in volilne seje se bodo udeležili delegati iz osnovnih organizacij ZSMS iz delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in šol ter specializiranih organizacij in društev.

Z vabilom na sejo so delegati prejeli tudi obsežno gradivo, in sicer obsežno poročilo o delu jeseniške mladine med obema kongresoma, predlog programa za naslednje obdobje, predlog nove kandidatne liste in predlog delegatov za X. kongres ZSMS. JR

MLADI GODBENIKI IZ NORVEŠKE NA BLEDU

Na Bledu so bili nekaj dni na počitnicah mladi godbeniki iz norveškega mesta Kristiansand. Med svojim bivanjem na Bledu so v nedeljo, 18. junija, priredili v parku pred hotelom Jelovica koncert, ki ga je poslušalo veliko število domačih in tujih turistov. Njihovo izvajanje so nagradili z dolgi aplavzi.

Ker letos praznujejo 40-letnico delovanja tega orkestra, so jim za nagrado podelili počitnice v Angliji, Nemčiji ali Jugoslaviji. Vsi so se enoglasno odločili za Jugoslavijo in pravijo, da se odlično počutijo. Orkester je sestavljen iz fantov in deklet, njihova starost pa je od 11 do 17 let. Z glasbo se ukvarjajo v prostem času, oziroma po pouku, ker njihov orkester deluje v okviru osnovne šole. Ob koncu koncerta so zaigrali jugoslovansko in svojo himno. Vasjo Hribar

V POČASTITEV XI. KONGRESA ZKJ

V ponedeljek, 19. junija, je bil v Kampu Tineta Šranci na Plavžu izveden kulturni program v počastitev XI. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, ki so ga pripravili člani kulturne skupine Jutro s sodelovanjem komisije za kulturo pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarne. V programu je nastopil zabavni ansambel skupine Jutro ter recitatorji iz Železarne. Pozdravno pismo delegatom XI. kongresa ZKJ je prebrala brigadirka Milojka Cvetković. JR

Brigadirski večer v počastitev XI. kongresa ZKJ - kulturni program so izvajali člani kulturne kluba Jutro (foto J. Rabič)

BRIGADIRJEM VETERANOM

Občinski konferenci ZSMS Kamnik in Domžale name-ravata letos v mesecu juliju organizirati SREČANJE BRIGADIRJEV MLADINSKE DELOVNE BRIGADE »JOŽE PIRŠ-LUKA« IN DRUGIH VETERANOV MLADINSKIH DELOVNIH BRIGAD TER OKRAJNIH FUNKCIONARJEV SKOJ IN MLADIH IZ LET 1946 do 1950.

Vse te prosimo, da v prijavi navedejo natančen naslov in druge podatke o svoji udeležbi v mladinskih delovnih brigadah. Prosimo tudi, da nam pošljete gradivo iz MDA, kot so brigadne izkaznice, fotografije iz mladinskih delovnih brigad, diplome itd. v originalu ali fotokopirano, ker potrebujemo za razstavo. Prijave pošljite na naslov: Občinska konferenca ZSMS Kamnik, Titov trg 1, Kamnik, do 25. junija. Inicijativni odbor

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

VIZUALNE OPAZOVALNICE CZ

- ugodne pogoje za krožno opazovanje zračnega prostora in zemljišča,
- ugodne pogoje za dobro vzdrževanje zveze s centrom za obveščanje in alarmiranje, ki mu VOP pošilja izsledke opazovanja,
- ugodno razmestitev elementov VOP,
- dobre dohode,
- ugodne pogoje za preskrbovanje moštva VOP s hrano, vodo in drugimi potrebščinami.

Organ, ki odgovarja za organiziranje in delo službe OJOA v družbenopolitični skupnosti, mora dati komandirju VOP, preden ga pošlje na izvajanje naloge, zapoved, v kateri mu sporoči:

- podatke o sovražniku na zemlji (v najnujnejšem obsegu) in v zraku (nadalje - da mu album silhuete in označb nacionalne pripadnosti sovražnikovih letal in helikopterjev);
- podatke o naših silah na zemlji (s katerimi enotami TO, JLA ali organi KS mora vzpostaviti zvezo, kako in kdaj) ter o naših silah v zraku (pregled kodiranih označb naših in zavezniških letal in helikopterjev);
- način vzdrževanja zveze (radio, telefonske), delovni načrt radijske postaje in druge listine, ki so potrebne za delo VOP;
- način preskrbovanja VOP, krajevni viri za preskrbo, način oskrbe obolelih in ranjenih ipd.;
- rok, do katerega mora biti VOP pripravljena za delo.

Komandir VOP mora pred odhodom na izpolnjevanje naloge pregledati moštvo, opremo in obrazložitev in ugotoviti stanje (neoporečnost in popolnost) sredstev za zvezo, opreme za ABK-izvidništvo in druga sredstva ter oborožitev VOP.

Po prihodu v rajon razporeda VOP pošlje komandir vozila v zaklonišče, ukaže maskiranje, določi opazovalca, nato pa razloži moštvo njegove naloge (pokaže mu strani neba, ga seznani z okoliškim terenom, pri čemer ga opozori zlasti na značilne objekte na njem), izbira elemente VOP, določi odsek (cono) opazovanja ter meje opazovanja po objektih na zemljišču, organizira službo na VOP, uredi gibanje v rajonu, kjer je VOP ter preskrbo in druga vprašanja.

Vizualna opazovalna postaja mora imeti tele elemente:

- opazovalnica (prostor za opazovalca)
- prostor za moštvo
- prostor za vozilo (če to ostane na VOP),
- zaklonišča za samoobrambo VOP.

Elementi VOP se izberejo odvisno od terenskih pogojev v krogu polmera do 50 m, pri čemer mora biti opazovalnica v središču takšnega kroga. Okrog rajona razporeda VOP se postavijo žične, minske in druge ovire.

Tablica 4 VIZUALNE OPAZOVALNICE CZ

Socialistična republika - pokrajina	Površina (kv. km)	Število občin	Povprečna površina občin (kv. km)	Povprečno število VOP v občini	Skupaj VOP
SFRJ	255.804	502	510	6	3.208
Bosna in Hercegovina	51.129	106	482	6	636
Crna gora	13.812	20	691	9	180
Hrvatska	56.538	106	533	7	742
Makedonija	25.713	30	857	11	330
Slovenija	20.251	60	338	4	240
Srbija	55.968	114	491	6	684
Kosovo	10.887	22	495	6	132
Vojvodina	21.506	44	489	6	264

Opazovalnico je treba izbrati in urediti tako, da zagotovi krožno opazovanje zračnega prostora, zlasti na majhnih višinah ter zemljišča v bližnjem pasu opazovanja (do 400 m od rajona razporeda VOP). Odvisno od razmer se opazovalnica uredi na tleh, na drevesu, stavbi ali drugem objektu, kot je to prikazano na skicah številka 3, 4 in 5.

Vselej pa je treba neposredno k opazovalcu postaviti pokazovalce smeri (skica 6) in radijsko postajo (telefonski aparat).

Pokazovalec smeri dela na lepenci velikosti 50 x 50 cm. V sredini je vrisan znak VOP, nad katerim je treba napisati (s svinčnikom) številko VOP, pod njo pa njeno tajno ime. Na robu krožnice se izpišejo številke od 1 do 12, s katerimi se kažejo cilji, v zgornjem levem kotu pa se vpiše puščica z označbo »S« (sever), hkrati pa številka 12, ki rabi za orientacijo pokazovalca smeri.

Nadaljevanje prihodnjič

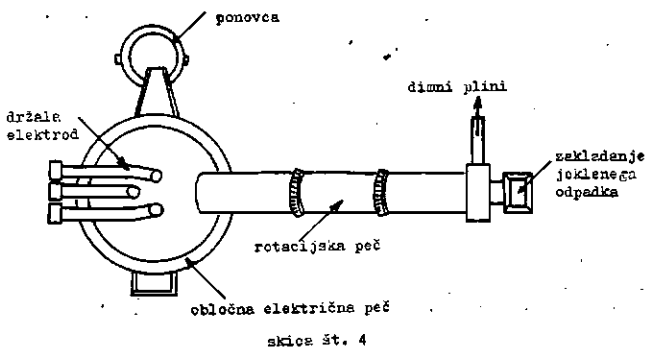
TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

MOŽNOSTI ZA ZNIŽANJE PORABE ENERGIJE V ŽELEZARSKI INDUSTRIJI 3

Med njimi kažeta največ možnosti za praktično uporabo BBC Brusa postopek in uporaba Tandem obločne električne peči.

BBC/BRUSA POSTOPEK: Pri tem postopku prehajajo dimni plini skozi nagnjeno rotacijsko peč, v katero kontinuirno zakladajo jekleni odpadki. V rotacijski peči so grajena posebna rebra, ki zavirajo premikanje jeklenega odpadka z zgornjega konca proti spodnjemu in s tem je omogočen ustrezen prehod znatnega dela toplote iz dimnih plinov na jekleni odpadki. Poleg tega dodatno ogreva jekleni odpadki v rotacijski peči tudi temeljski plin, ki zgoreva s pomočjo gorilca na enem koncu rotacijske peči.

Ta postopek so praktično preizkusili na pet in 36 tonski obločni električni peči v neki italijanski železarni. Pri 100% jeklenega odpadka v vložku so le-tega zakladali kontinuirno. Skupna poraba toplote pri tem postopku je okoli 582.000 kcal na tono jekla, v primerjavi s 558.000 kcal za 150 tonsko obločno električno peč, ki obratuje z normalno uporabo kisika. Prednost BBC/Brusa postopka je, da predstavlja v energetskem smislu električna energija manj kot 50% porabljene toplote. Če upo-

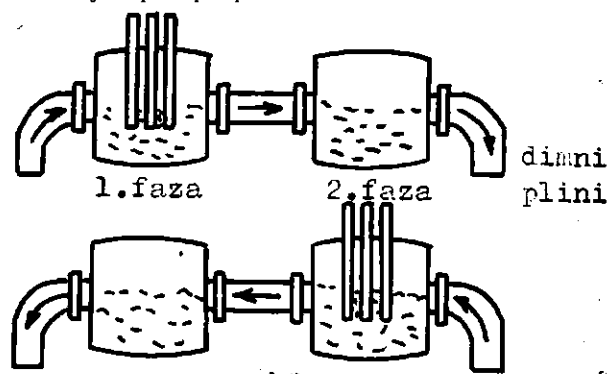

števamo 30% izkoristka pri proizvodnji električne energije, omogoča ta postopek 13% dejanskega prihranka na energiji. Shematsko je postopek prikazan na skici št. 4.

TANDEM OBLOČNA ELEKTRIČNA PEČ

Pri tem postopku uporabljajo dva kotla obločne električne peči, ki obratujeta kot en agregat za proizvodnjo jekla. Oba kotla imata ob strani odvod za dimne pline in sta med seboj povezana s cevovodom za prehod dimnih plinov. Za oba kotla je na razpolago samo en transformator in en komplet elektrod.

Postopek proizvodnje jekla poteka v enem izmed obeh kotlov in vroči dimni plini prehajajo s pomočjo vmesnega cevovoda v drugi kotel z jeklenim odpadkom, ki ga tako ogrevajo. Ko je proces končan in je raztaljeno jeklo prelito v livno ponvico, prenesejo elektrode v drugi kotel s predgretim jeklenim odpadkom in proizvodni proces ponovno steče. Istočasno zalozijo v drugi kotel jekleni odpadki, ki ga dimni plini, ki nastanejo med odvijanjem procesa v sosednjem kotlu, ogrevajo. Shematsko je ta postopek prikazan na skici št. 5.

skica št. 5

(Nadaljevanje na 6. strani)

JEKLO – TEMELJ RAZVOJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poljska	524 kg
Romunija	464 kg
Avstrija	286 kg
Bolgarija	252 kg
Jugoslavija	248 kg
Albanija	54 kg
Turčija	51 kg

Ti kazalci se iz leta v leto po državah spreminjajo, jeklo pa kljub širjenju drugih kovin, zlasti aluminija ter plastičnih mas, zadržuje svoj primat, njegova vloga pa mu po važnosti in obsegu stalno raste.

V zadnjih 70 letih se je svetovna proizvodnja jekla povečala:

1900	na 37 milijonov ton
1920	na 75 milijonov ton
1930	na 95 milijonov ton
1940	na 142 milijonov ton
1950	na 192 milijonov ton
1960	na 346 milijonov ton
1970	na 596 milijonov ton

V sedanjem desetletju je svetovna proizvodnja rastle do leta 1974, ko je dosegla rekord 710 milijonov ton, energetska kriza in prebujanje dežel v razvoju pa sta zadnja leta sprožila tako recesijo v zahodnem razvitem svetu, da je kljub povečevanju proizvodnje jekla zlasti v socialističnih državah svetovna izdelava jekla padla in leta 1975 dosegla najnižjo raven 645 milijonov ton. Zatem se je

zopet dvigala, lani pa znašala 673 milijonov ton.

Najbolj je bila prizadeta Evropa, kjer je proizvodnja jekla padla za 20 %, v ZDA za 17 %, na Japonskem pa za 15 %. V razvitem svetu je proizvodnja v zadnjih treh letih padla za okrog 70 milijonov ton, v socialističnih državah in deželah v razvoju pa se je povečala za okrog 35 milijonov ton.

Po visoki dinamiki rasti svetovne proizvodnje jekla je v sedemdesetih letih prognoza napovedovala, da bomo že leta 1980 dosegli milijardo ton jekla, zlasti sredi sedanjega desetletja pa je optimizem ohladil, še vedno pa se računa, da bo v tem letu proizvodnja jekla znašala blizu 800 milijonov ton. Za leto 1985 prognoza sedaj napoveduje okrog milijarde do 1,1 milijarde ton, za leto 2000 pa med 1,5 do 1,7 milijarde ton surovega jekla letno.

TEHNOLOŠKI PREPOROD

Z rasto porabe in proizvodnje jekla so se razvijali tehnologija in agregati. Prava tehnološka revolucija je bila v tretji četrtini stoletja. Uveljavila se je izdelava jekla iz tekočega surovega železa, v konvertorjih s pihanjem kisika, neprekinjeno ulivanje gredic in slabov, nadaljevanje postopka z valjanjem profilov in pločevine brez velike izgube toplote oziroma energije.

Nastali so proizvodni agregati velikih dimenzij. Velikost plavžev je stalno rastle na tisoč, dva tisoč in več kubikov, na Japonskem in v Sovjetski zvezi, ki sta pri posodobitvi črne metalurgije šli najdlje, že delujeta plavža velikosti 5000 kub. metrov in z dnevno proizvodnjo 12.000 ton surovega železa. Vzpostavljeno je povečevanje plavžev so rastli tudi konvertorji in že obstajajo 385-tonski velikani, ki letno dajo okrog 3 milijone ton jekla. Posebna prednost je v zamenjavi vlivanja jekla v ingote kot vložka za valjarne z napravo, skozi katero jeklo preko lijaka kontinuirano teče in se strjuje v polizdelke, ki so vroči namenjeni za izdelavo valjanega blaga.

S tem neprekinjenim postopkom z agregati ogromnih zmogljivosti so se izredno dvignili produktivnost, ekonomičnost in kakovost jekla. Ta način proizvodnje jekla zahteva precizno delovanje infrastrukture, zlasti prometa, saj samo največji plavž dnevno v obeh smereh požira in oddaja okrog 45.000 ton materiala. Posebna prednost je v ulivanju vložka za valjarne, predvsem v povečanju izplena za okrog 5 %, kar pomeni, da je na vsak milijon ton jekla 50.000 ton valjanih izdelkov več. Konvertorsko jeklo zaradi svoje ekonomičnosti po celem svetu spodbuja Siemens-Martinove peči.

Naložbe za konvertorske železarnice od priprave rude, proizvodnje surovega železa, tekočega jekla, gredic ali slabov do valjanega materiala so visoke. Za 3-milijonsko konvencionalno železarno znašajo sedaj okrog 1000 dolarjev na tono letne proizvodnje, z inflacijo pa ta cena stalno raste.

Konvertorski postopek se v glavnem uporablja za masovna jekla, za kvaliteta in žlahtna jekla pa je primarna predvsem elektro metalurgija.

V obločnih in indukcijskih električnih pečeh se talijo jekleni odpadki ali železova goba. Uporaba železove gobe, ki se dobiva z direktno redukcijo bogatih železovih rud, je nov postopek, ki še ni dosegel visokega industrijskega razmaha. Problematični so predvsem proizvodni stroški, ki so odvisni predvsem od cene reducenta. Najprimernejši reducent je zemeljski plin, zato je lokacija za naprave direktne redukcije najprimernejša tam, kjer imajo presežek tega energetskega medija.

Železova goba je v obliki kroglic z 90 do 95 % železa, ki se lahko po ceveh skozi obod neposredno zalagajo v električno peč. Električne peči imajo zmogljivosti do 300 ton, talina pa se uliva v polizdelke ali v ingote. Čistoča vložka je glavna prednost železove gobe za proizvodnjo elektro jekla. Naložbe za tako tehnologijo so znatno manjše in znašajo za izdelovanje železove gobe, taljenje jekla, ulivanje polizdelkov in proizvodnjo valjanega blaga okrog 600 dolarjev na tono jekla.

Največjo železarno, ki bo koristila direktno redukcijo železove rude in izdelovala le kvaliteta in žlahtne asortimente, bodo zgradili v Kursku v Sovjetski zvezi in bo imela zmogljivost 2,5 milijona ton elektro jekla letno.

Najenostavnejši postopek z najnižjo investicijsko naložbo okrog 350 dolarjev na tono je taljenje jeklenih odpadkov v elektro obločnih pečeh. Prednost tega postopka je nizka poraba energije in velika elastičnost v proizvodnem programu, ki je normalno predvsem naravnana na kvaliteta in žlahtna jekla. Možna je

tudi kombinacija vložka: 20 do 50 % jeklenih odpadkov in 50 do 80 % železove gobe, ki pa bo realna šele takrat, ko bo železova goba postala tržno blago. V svetu se torej sedaj v odvisnosti od velikosti razvijajo tri vrste proizvajalcev jekla:

Konvencionalne integralne železarnice s koksarno, plavži, konvertorji, napravami za vlivanje polizdelkov in valjarne. Zmogljivosti teh vrst železarn sežejo na 10 in več milijonov ton jekla letno, postopek pa je naprekinjen, kar pomeni: teče noč in dan, v petek in svetek.

Integralne železarnice z direktno redukcijo železove rude, obločnimi električnimi pečmi, vlivanjem polizdelkov in proizvodnjo valjanega blaga. Te vrste železarn z zmogljivostjo 0,5 do milijon ton jekla letno se šele rojevajo in to tam, kjer so naravni pogoji primerni. Zaradi relativno nizkih investicijskih stroškov so privlačne za dežele v razvoju.

Železarnice s koriščenjem jeklene odpadka in dodatkom trdega surovega železa ali železove gobe z elektro ali SM pečmi. Tudi v tem postopku, kjer so možne tudi manjše zmogljivosti, elektro peči spodbujajo SM postopek.

DEŽELE V RAZVOJU SE OSAMOSVAJAJO

Na področju jekla potekata dve spremembi:

– v tehnologiji kisikov konvertorski postopek in elektro jeklarstvo spodbujata SM jeklo

– v regionalni delitvi proizvodnje jekla dežele v razvoju postajajo neodvisne in z visoko stopnjo povečujejo svoj delež v svetovni proizvodnji jekla.

Medtem ko je SM postopek leta 1975 predstavljal še 31 % svetovne proizvodnje, je sedaj na Japonskem že opuščen. Prognoza kaže, da bo delež te tehnologije proizvodnje surovega jekla v svetu leta 1985 znašal le še 10 %, leta 2000 pa ga verjetno ne bo več. Elektro jeklarstvo je v naslednjem vzponu: leta 1950 je delež v svetovni proizvodnji jekla znašal 7 %, leta 1975 15 %, leta 1985 se predvideva 20 % in leta 2000 okrog 38 %. To pomeni, da bo ob menjavi stoletja 60 % ali okrog milijardo ton jekla izdelanega v konvertorjih, proizvodnja elektro jekla pa se bo povečala na okrog 650 milijonov ton letno. Zaradi nižjih investicijskih stroškov, razpoložljive rude in cene plinske energije se v deželah v razvoju pričakuje predvsem gradnja integralnih železarn z direktno redukcijo rude.

V prizadevanju za nacionalno svobodo in neodvisnost se zaradi gospodarske in strateške pomembnosti vse dežele v proizvodnji jekla želijo osamosvojiti. V tem je razlog selitve izdelave jekla v dežele v razvoju. Te so skupno že dosegle zmogljivosti okrog 70 milijonov ton letno, v zadnji četrtini stoletja pa bo njihov delež vedno večji. Medtem ko je prispevek teh dežel v proizvodnji jekla leta 1955 znašal le 1,5 %, naj bi leta 1985 znašal 12 % in leta 2000 okrog 25 %. To pomeni, da bo stopnja rasti proizvodnje jekla v deželah v razvoju zelo visoka; za razviti svet pa se povečanje prognozira v zahodni Evropi z 2 %, na Japonskem s 3,7 % in v državah SEV s 4 % stopnjo letno. Leta 1990 naj bi že 50 držav izdelalo letno več kot 500.000 ton jekla.

V JEKLARSTVU JUGOSLAVIJA ZAOSTAJA

Jugoslavija je evropska država z relativno nizko razvito črno meta-

lurgijo in porabo jekla. Ob osvoboditvi domovine leta 1945 je bila Slovenija v proizvodnji jekla najbolj razvita, z gradnjo novih železarn pa je njen delež postopoma padal.

To je razvidno iz naslednjega pregleda (v 000 ton):

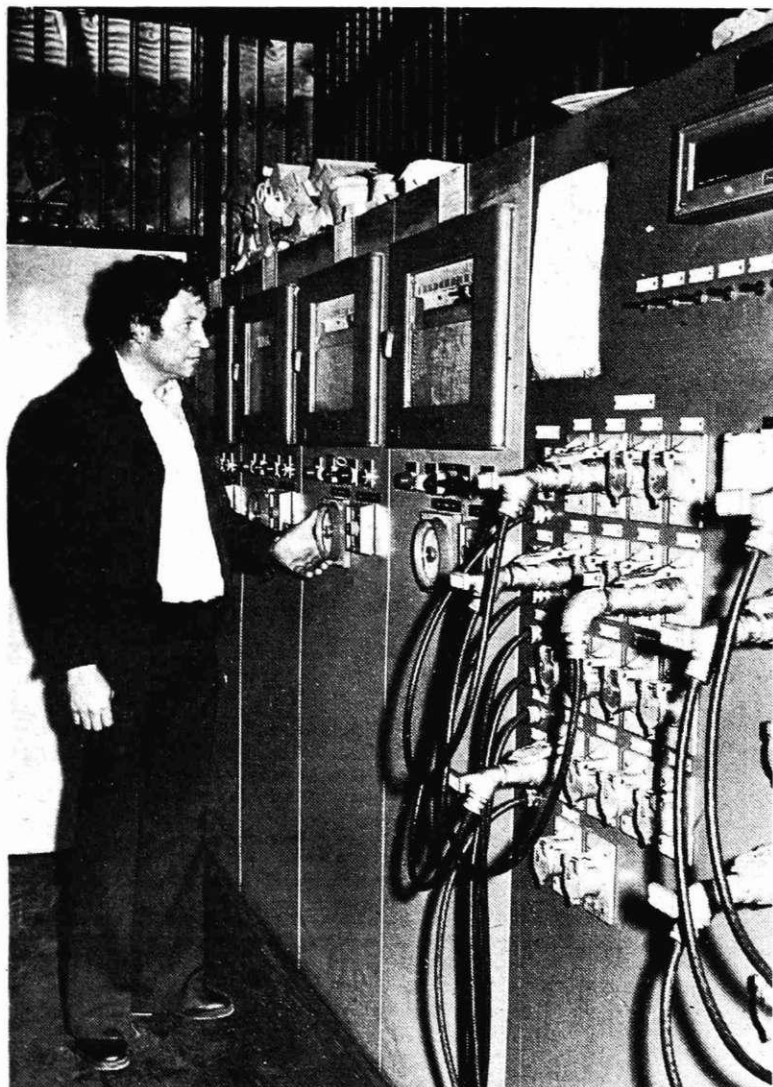
Leto	SFRJ	SRS	Indeks
1946	202	142	70,3
1950	428	205	47,9
1960	1.442	404	28,0
1970	2.221	630	28,4
1975	2.910	795	27,3
1977	3.175	779	24,5

Jugoslavija s porabo okrog 250 kg jekla na prebivalca spada med manj razvite države, pa vendar poraba prehrane izdelava jekla, saj je ta lani znašala le okrog 150 kg na prebivalca. Tako stanje v črni metalurgiji, ki pomeni coklo tudi za porabo jekla, je rezultat premalo načrtne in medsebojno usklajevane gradnje jeklarskih proizvodnih zmogljivosti. Iz subjektivnih in objektivnih razlogov je zlasti zaradi finančnih razlogov prišlo do zastojev, zavlačevanja, izgradnje neusklajenih proizvodnih zmogljivosti, zamrznjenega kapitala in težkega ekonomskega položaja železarn v izgradnji.

Za zboljšanje položaja je zvezni izvršni svet leta 1959 izdal poseben odlok o pospešitvi izgradnje črne metalurgije, Jugoslovanska investicijska banka pa je leta 1963 odobrila namensko dolgoročna posojila. Za uresničitev odločitve je bil leta 1960 izdelan perspektivni plan za razvoj črne metalurgije, ki je predvideval, da se bo letno količina izdelanega jekla do leta 1970 povečala od 1,4 milijona ton na 3,2 milijona ton. Ta plan se ni realiziral, saj so železarnice leta 1970 dale le 70 % predvidene količine jekla. Zanimivo pa je, da so slovenske železarnice predviden delež 617.000 ton za 0,03 % presegle.

Med izvrševanjem perspektivnega plana so obstoječe železarnice in železarnice v izgradnji že načrtovali nove investicijske naložbe, vključevanje zmogljivosti v proizvodnjo pa je bilo stalno v zaostanku. Enostavno povedano: ambicije za novo investiranje so bile vedno močnejše od prizadevanja za pospeševanje proizvodnje. Zaradi avtonomnega programiranja razvoja posameznih železarn se je pojavilo tudi dupliranje proizvodnih zmogljivosti, zlasti pločevine, kar je okrnilo prvotno dobro vpeljano delitev dela v Združenju jugoslovanskih železarn. V takem položaju so potekali razgovori za oblikovanje osnutka dogovora o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za razvoj črne metalurgije v obdobju 1976 do 1980. Ta dokument, ki je bil koncem lanskega leta končno sprejet v zvezni skupščini, po posameznih republikah leta 1980 predvideva naslednje zmogljivosti surovega jekla (v 000 ton):

	Proizvodnja leta 1975	Zmogljivosti leta 1980	Indeks
Bosna in Hercegovina	1.000	2.650	265
Srbija	148	1.670	1.130
Makedonija	390	1.100	282
Slovenija	795	960	121
Hrvatska	396	450	114
Črna gora	171	300	176
Skupaj	2.900	7.130	246

Sodelavec pri komandnem pultu za zvonaste peči v hladni valjarni Bela

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

(Nadaljevanje s 5. strani)

Ta postopek omogoča skrajšanje šaržnega časa in s tem povečanje proizvodnje, obenem pa je pomemben tudi za zmanjšanje porabe energije. Zaenkrat ga še niso praktično preizkusili, endar računajo, da bi znižali porabo energije od 15 do 20 %.

POSTOPEK DIREKTNE REDUKCIJE IN UPORABA ŽELEZOVE GUBE V JEKLARSTVU

Postopek direktne redukcije omogoča redukcijo železove rude s pomočjo ogljikovega monoksida (CO) in vodika ali direktno z ogljikom. Danes v praksi uporabljajo več postopkov, kot so HyL, Midrex, SL/RN, FIOR in še nekateri drugi.

Uporaba železove gobe kot vložka v obločni električni peč omogoča povečanje proizvodnje, zmanjšanje porabe elektrod in zboljšanje kakovosti proizvodnega jekla. Vendar ne zmanjša porabe energije.

Najmanjša poraba energije za proizvodnjo ene tone razaljenega jekla, pri postopku direktna redukcija – obločna električna peč, se giblje okoli 4,2 milijona kcal. To količino je nogoče primerjati z 2,52 milijona kcal pri proizvodnji razaljenega jekla v kisikovem konvertorju preko grodlja. Pri tem je za plavž upoštevana poraba koks 460 kg na tono grodlja in temperatura vpihanega zraka 1250 stop. Celzija.

Določena ekonomika in upravičenost uporabe direktne redukcije je le, če je gorivo, potrebno za direktno redukcijo, na razpolago prej ali po nižji ceni kot metalurški koks.

KONTINUIRNO VLVANJE JEKLA

Kontinuirno vlivanje jekla nudi z vidika porabe energije znatne ekonomske ugodnosti. Raztaljeno jeklo odlijeva iz ivne ponvice naenkrat, direktno in kontinuirno v ustrezne ormate kot so gredice, blumse ali slabe. Pri tem postopku odaje vlivanje blokov, stripanje (slačenje) kokil, ponovno ogrevanje v globinskih pečeh in valjanje na bluming valjarskem grodlju. S tem se proizvodni in investicijski stroški znatno znižajo.

Uporaba kontinuirnega vlivanja omogoča tudi izboljšanje izplena jekla za okoli 10 %. To pomeni tudi za okoli 150.000 do 225.000 kcal prihranka toplote na tono odlitega jekla.

RAZVIJANJE NOVIH POSTOPKOV

KYS postopek: Ta postopek sta v poskusni fazi skupno razvili železarni Klöckner Werke AG iz Zvezne republike Nemčije in Lykes – Youngstown v ZDA. Uporablja jaskasto peč, s pomočjo katerega kontinuirno talijo jekleni odpadki in raztaljeno kovino prelijejo v obločno električno peč, kjer proizvodni postopek zaključijo z rafinacijo.

Ta postopek povečuje proizvodnjo in znižuje porabo energije za okoli 40 %. Možno je tudi kombinirati kontinuirno taljenje s kontinuirno rafinacijo v obločni električni peč in zaključiti postopek s kontinuirnim vlivanjem. Shematsko je ta postopek prikazan na skici št. 6.

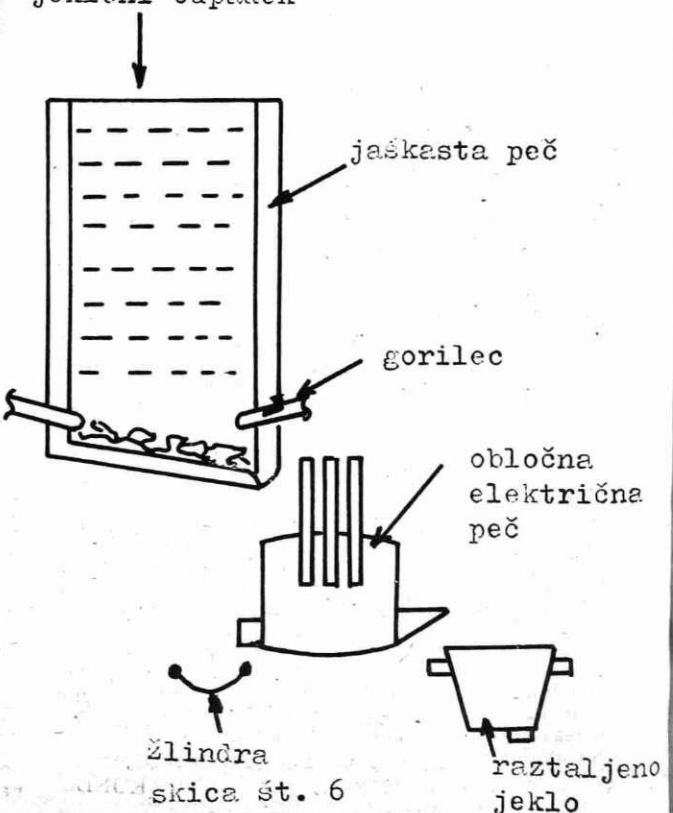
Jedrska proizvodnja surovega jekla: Hitro zmanjševanje zalog goriv, ki jih uporablja železarska industrija (premog za koksiranje, nafta, zemeljski plin) je vzrok, da vedno bolj resno razmišljajo o možnosti uporabe jedrske energije v železarnstvu.

Izdelane so bile že študije o uporabi visoko temperaturnih jedrskih reaktorjev. Pri tem je jedro reaktorja hlajeno s plinom helijem, ki izhaja s temperaturo 750 stop. Celzija.

Predvidevajo, da bi lahko obratovalo jedro reaktorja pri višji temperaturi, kar bi omogočilo ogreti helij na okoli 900 stop. Na ta način dobljeno toploto helija bi bilo mogoče uporabiti za pretvarjanje zemeljskega plina in drugih ogljikovodikov v reducirane pline za uporabo v plavžih ali za direktno redukcijo železove rude. Shema možne jedrske železarnice na osnovi direktne redukcije in obločne električne peči je prikazana na skici št. 7.

Izkoriščanje toplote vročih slabov: Japonska železarska družba Kawasaki Steel Co. je zgradila parni kotel z zmogljivostjo 40 ton pare na uro, ki izkorišča toploto vročih slabov po valjanju. Sama naprava se sestoji iz dveh tunelov, dolgih 50 m in širokih 20 m, s cevmi na notranji strani stene in po-

jekleni odpadki

Te zmogljivosti pa ne odražajo dejanskih razvojnih načrtov železarn, ki so obsežnejši. Za rešitev tega problema je že v izdelavi načrt kontinuirane izgradnje črne metalurgije, ki dejansko pomeni nadaljevanje razvoja v naslednjem petletnem obdobju in tako zajema velik del razvojnih nalog za obdobje 1981 do 1985.

Eno je več ali manj jasno: Jugoslavija bo do leta 1985 imela skupaj okrog 9 milijonov ton zmogljivosti in to štiri konvencionalne integralne železarnice: Zenico, Skopje, Smederevo in Sisak ali Prijedor s proizvodnimi zmogljivostmi od 1,5 do 2,6 milijona ton ali s proizvodnjo okrog 7,5 milijona ton jekla letno. Te železarnice bodo izdelovale predvsem masovna jekla, od žice, profilov, nosilcev, toplo valjane do hladno valjane pločevine. To pa pomeni, da je za železarno Nikšič in Slovenske železarnice na razpolago samo prostor na področju kakovostnih in žlahtnih jekel. Skupne zmogljivosti surovega jekla bodo na koncu naslednjega petletnega obdobja znašale okrog 9 milijonov ton letno.

Tak razvoj proizvodnje jekla v Jugoslaviji je realen in utemeljen z že razvito porabo in s predvidenim razvojem predelave jekla. Jugoslavija mora stalno in zlasti po letu 1970 uvažati velike količine jekla. Razlika med uvozom ter izvozom valjanega jekla ter polizdelkov ne pade pod milijon ton letno, leta 1975 pa je znašala skoraj 2 milijona ton. Za leto 1978 se predvideva uvoz 800.000 ton valjanih izdelkov in 1.300.000 ton polizdelkov. Jasno je, da tako velik uvoz pomeni težko breme, saj moramo zanj letno odšteti preko pol milijarde dolarjev.

NARAVNANOST SLOVENSKE ŽELEZARNE

Železarstvo na Slovenskem ima bogato zgodovino in veliko tradicijo. Slovenska peč v Kropi prča, da so tod naši predniki že v 12. stoletju talili rudo in pridobivali železo. Po gorskih globačah so se ob koriščenju vodne moči, nahajališč revnih rud in bogatih gozdov rojevali plavži in kovačije po Gorenjskem, Koroškem in Štajerskem. Veliko teh obratov je odvetelo, nekateri pa so preživeli vse ekonomske potrese in se iz dediščine preteklosti razvili v železarnice današnjih dni: Jesenice, Ravne in Štore. Že v devetnajstem stoletju so v teh železarnah poleg navadnih izdelovali tudi orodna in druga žlahtna jekla.

V času med obema svetovnima vojnoma se slovensko železarstvo kakovostno ni razvijalo, bilo pa je pomemben jugoslovanski dobavitelj jeklenih izdelkov. Tudi po osvoboditvi je tvorilo temelj obnove, industrializacije ter razvoja jugoslovanske črne metalurgije. Ob razvijanju železarn v središču države so v Sloveniji imele prednost take rekonstrukcije in odpravljanja ozkih grl, ki so hitro dajale povečano proizvodnjo jekla. Večji razmah pa je tudi slovensko železarstvo doseglo po letu 1950 in zlasti z odobritvijo dolgoročnega posojila iz splošnega investicijskega sklada leta 1963.

Slovensko železarstvo je imelo svoj vzpon tudi v zadnjih osmih letih. Povezano v sestavljeno organizacijo združenega dela je od leta 1970 do leta 1977 proizvodnjo surovega jekla povečalo za 26 %, blagovno proizvodnjo pa od 527.000 ton na 760.000 ton ali za 44 %. Delež žlaht-

nih jekel je presegel 50 % proizvodnje. Zboljšalo se je oskrbovanje slovenskih porabnikov in lani po fizičnem obsegu doseglo 56 % vseh dobav. Struktura porabe jekla na Slovenskem pa še vedno zaostaja, kar dokazujejo poprečne sklenjene prodajne cene Slovenskih železarn za letošnje leto, ki so za kupce v drugih republikah za 27 % višje od prodaje v naši republiki.

Naravnost na kakovostna in žlahtna jekla z visoko stopnjo predelave je pogoj prihodnosti slovenskega železarstva. S sigurnostjo lahko trdimo, da bo v naslednjem desetletnem obdobju celotno slovensko železarstvo preorientirano na elektro metalurgijo. To pomeni, da se bo tudi v Sloveniji proces postopnega ugašanja SM tehnologije, ki je lani zajela še 43 % celotne proizvodnje jekla SZ, pospešeno nadaljeval.

Milijon ton kakovostnih in žlahtnih jekel je cilj slovenskih železarn za leto 1985. To pomeni, da stremijo bolj za plemenitjenjem programa kot za povečevanjem količin.

Taka specializacija pa je pogojena s širokim tržnim prostorom, ki mora, poleg pokrivanja celotne Jugoslavije, vsaj 30 % prodaje doseči z neposrednim in posrednim izvozom na zunanje trge.

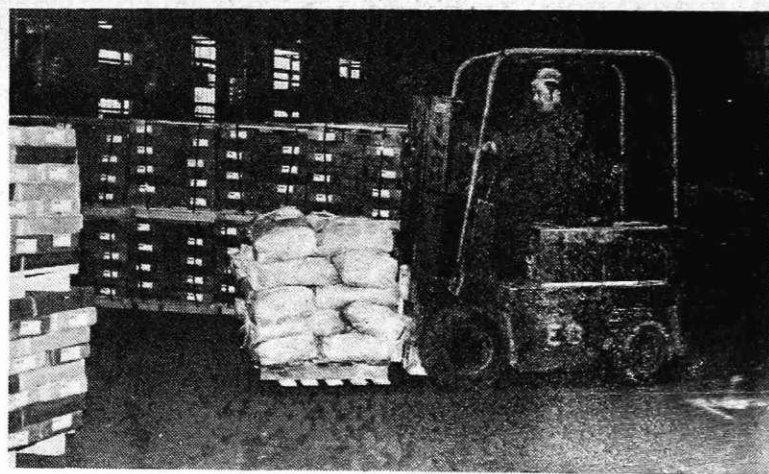
Koncept razvoja Slovenskih železarn za naslednje petletno obdobje predvideva, da bodo leta 1985 dosegli: železarna Jesenice 570.000 ton, železarna Ravne 250.000 ton in železarna Štore 180.000 ton elektro jek-

la. Železarna Ravne, ki je delovna organizacija z najbolj kakovostnim proizvodnim programom v državi in izdeluje 82 % žlahtnih jekel, ima že pripravljene načrte za modernizacijo jeklarne, kar bo omogočilo večjo in kakovostno proizvodnjo. Železarna Štore ima že naročeno novo obločno električno peč, izgradnja nove elektro jeklarne na Jesenicah pa se načrtuje.

Železarna Jesenice je največja delovna organizacija Slovenskih železarn in z največjo jeklarsko tradicijo. Zlasti razvoj od leta 1936 do 1939 je občutno povečal in moderniziral njen proizvodni potencial ter je edina v Jugoslaviji že pred drugo svetovno vojno presegla proizvodnjo sto tisoč ton surovega jekla. Po osvoboditvi je zato odigrala pomembno vlogo v obnavljanju porušene domovine in industrializaciji gospodarstva. Leta 1946 je prispevala preko 60 % v Jugoslaviji izdelanega jekla. V zadnjih treh desetletjih je železarna Jesenice proizvodnjo jekla štirikrat povečala in znatno izboljšala njegovo strukturo. Leta 1977 je izdelala 40 % žlahtnih jekel.

Bogata zgodovina in velike zasluge pri razvoju jugoslovanskega gospodarstva po osvoboditvi sta dobro izhodišče za tak razvoj, ki bo prinesel tudi uspešno prihodnost jeseniških jeklarjev.

Proces prestrukturiranja proizvodnje in predelave jekla se je v železarni Jesenice šele pričel. Nova hladna valjarna, ki je predvidena

V elektrodnem obratu

izključno za valjanje žlahtnega jekla, bo povratno vplivala na modernizacijo jeklarne. Predno bo minulo pol stoletja, odkar železarna Jesenice uporablja lastni grodelj, morajo tudi v tej jeklarni ugasniti SM peči. Pospešeno se mora skleniti proces popolnega prehoda na elektro jeklarstvo. Snovanje nove elektro jeklarne s sodobno tehnologijo za pol milijona ton kakovostnega in žlahtnega jekla je zagotovilo, da bo tudi nova generacija jeseniških jeklarjev ponos Jugoslavije.

Obstoj in razvoj jeseniškega in celotnega slovenskega železarstva pa je pogojen s širjenjem domače predelave kakovostnih in žlahtnih jekel, z neposrednim izvozom in z izvozom jeklenih izdelkov, z delitvijo skupnega deviznega prihodka izdelovalcev in predelovalcev jekla. Ta naloga bo uresničljiva ob dobrem sodelovanju Slovenskih železarn s kovinsko predelovalno industrijo. Prepričani smo, da bodo jeseniški jeklarji tudi pri tem odigrali vodilno vlogo.

Gregor KLANČNIK

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Proizvodnja surovega jekla v zahodnonemških železarnah po posa-

mehznih proizvodnih postopkih je bila leta 1977 v primerjavi z letom 1976 naslednja:

	1976		1977	
	milij. ton	%	milij. ton	%
Thomasov konv.	0,580	1,4	—	—
SM peč	6,086	14,3	4,922	12,6
Kisikov konv.	30,485	71,9	29,003	74,4
Skupaj	42,412	100,0	38,985	100,0

Razpredelnica kaže, da so v letu 1977 prenehali v Zvezni republiki Nemčiji obratovati Thomasovi konvertorji. Prav tako je v primerjavi z letom 1976 še nadalje padel delež SM jekla, medtem ko se je delež surovega jekla proizvedenega v kisiko-

vih konvertorjih in obločnih električnih pečeh, kljub nižji proizvodnji procentualno povečal. V letu 1977 je obratovalo v zahodnonemških železarnah 38 kisikovih konvertorjev, 32 SM peči in 74 obločnih električnih peči.

MAVRETANIJA

Japonska železarska družba Kobl Steel Co. je dobila naročilo za gradnjo prve mavretanske naprave za proizvodnjo peletov iz železove gobe. Imela bo letno proizvodno zmogljivost dva milij. ton poletov in bo pričela obratovati v začetku leta 1981. Pri financiranju tega projekta bo sodelovala neka kuvajtska družba skupaj z mavretansko vlado.

vajo, da bo vgrajeno v povprečni avtomobilski model 57,6 kg aluminija ali šest kg več kot letos. Za leto 1980 predvidevajo povečanje od 70 do 90 kg in v letu 1985 celo na 180 kg. Vsak kilogram aluminija, ki nadomesti jeklene materiale, prihrani na teži 1,5 kg direktno in 0,75 kg indirektno.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

V letu 1977 so porabile zahodnonemške železarnice 42 milij. ton železove rude, od tega je bilo 91 % ali 38,2 milij. ton uvožene. Glavni dobavitelji uvožene rude so bili: 30 % južnoameriške države, 27 % afriške države, 14 % Avstralija, 12 % Kanada in 12 % Švedska.

ZDA

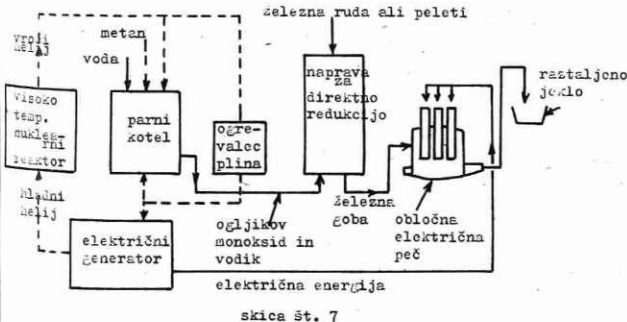
Zaradi štednje z gorivom postaja avtomobilski v ZDA vedno manjši in lažji. To se pozna tudi pri povečani porabi aluminija, ki ga je avtomobilska industrija porabila leta 1976 596.000 ton, leta 1977 pa že 646.000 ton. Za leto 1979 predvide-

Sodelavec - voznik največjega nakladalca v obratu za predelavo žlindre

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

BRAZILSKA PROIZVODNJA PELETOV BO KMALU NAJVEČJA NA SVETU

stavljena za slabing valjavskim ogrodjem. Skozi cevi teče voda, ki jo vroči slabi, katere postavljajo v tunele in imajo temperaturo okoli 1000 stop. Celzija, ogrevajo in omogočajo proizvodnjo vodne pare. Ta parni kotel proizvaja 10 % vse vodne pare, ki jo potrebuje železarna. Razen tega je s to napravo možno tudi kontrolirano ohlajevanje slabov.

ZAKLJUČEK

Iz vsega tega je razvidno, da lahko železarska industrija zmanjša porabo energije tako z uporabo obstoječe tehnologije, kakor tudi s pomočjo novih proizvodnih postopkov. Kaže, da so za znižanje porabe energije najbolj obetajoči postopki: suho gaseenje koks, odžveplanje izven plavža, kontinuirno vlivanje jekla in predgrevanje jeklenega odpadka. Razen tega omogočajo prihranek energije na že obstoječih napravah določene konstrukcijske izboljšave in bolj učinkovita uporaba izolacijskih materialov.

V prihodnjih letih računajo, da se bo poraba energije v železarskih industrijah znižala za okoli 15 %. Predpogoj za doseganje tega cilja je učinkovito izkoriščanje vseh možnosti povezanih z uporabo energije, ki so že danes ali pa bodo jutri na razpolago.

KONEC

Leta 1977 je prodala brazilska rudarska družba Cia. Vale do Rio Doce (CVRD) približno 49 milijonov ton železove rude in peletov na Japonsko, ZDA in v Evropo. Celotno količino so izvozili prek pristanišča Tubarao, ki leži približno 1000 km južno od Ria de Janeira. Največji del izvoza železove rude, in sicer 42,5 milijona ton, je šel iz znanega nahajališča Itariba.

Do leta 1980/81 nameravajo izvoz železove rude še precej povečati. Samo pri proizvodnji peletov računajo na povečanje proizvodnje s sedanjih 8 na 21 milijonov ton. Zato bodo na 545 km dolgi železniški progi med Itaribo in Tubarao, ki jo uporablja družba CVRD in služi predvsem za prevoz železove rude, položili še drugi tir in jo opremili z osrednjim kontrolnim sistemom. S tem bo mogoče v letu 1981 prepeljati po tej železnici 110 milijonov ton železove rude in peletov.

Sedem dni na teden vozi danes dnevno 14 do 15 vlakov sestavljenih iz 160 vagonov z veliko nosilnostjo. Dnevno prepelejo od 160.000 do 170.000 ton te železarske surovine iz rudnikov do pristanišča Tubarao. Tam jih s pomočjo štirih prekladalnih naprav iztovorijo. Vsaka izmed teh naprav ima zmogljivost 6000 ton na uro in vse štiri letno razložijo 80 milijonov ton. Naročena je še peta takšna naprava in s tem bo letna zmogljivost narasla na 100 milijonov ton.

Povečati nameravajo tudi skladišča za rudo in zmogljivost naprav za nakladanje na ladje. S pomočjo še enega transportnega traku, ki bo povezal skladišča in oba nakladalca na ladjo, bodo povečali zmogljivost te nakladalne naprave na 32.000 ton na uro.

Pristanišče za železovo rudo Tubarao omogoča nakladanje največjih ladij za prevoz razsutega tovara na svetu. Doslej največja ladja, ki so jo naložili, je bila japonska z 270.000 ton drobne rude.

Nekoliko severneje od Tubaraa so v teku priprave za gradnjo novega pristanišča. Najmenjen bo za razkladanje uvožene premoaga za koksiranje in za izvoz nekaterih železarskih proizvodov.

Danes proizvajajo v pristaniškem mestu Tubarao tri naprave osem milijonov ton peletov letno. Dve napravi pripadajo družbi CVRD in sta pričeli obratovati v letih 1970 in 1973. Leta 1977 je pričela obratovati tretja naprava, ki pripada z 51 % CVRD in 49 % koncernu Finsider International.

Koncentrat za proizvodnjo peletov vsebuje v povprečju 67 % železa. Proizvedeni peleti pa vsebujejo 66,5 % železa in kot jalovino 2,6 % SiO₂, 0,7 % Al₂O₃ in manj kot 0,03 % P.

Do leta 1980/81 predvidevajo povečanje proizvodnje peletov na tem področju na skupno 21 milijonov ton letno. Zato bodo zgradili nove naprave za proizvodnjo peletov, ki jih postopno že gradijo. Zgrajene bodo v letih 1978 in 1980. Investicijska sredstva v razmerju 51:49 % za tri naprave bodo prispevala CVRD in Japonska, oziroma španska železarska družba. Četrto napravo bo zgradila CVRD z lastnimi sredstvi.

Razen tega bo CVRD zgradila še eno napravo za proizvodnjo peletov v bližini mesta Belo Honzotas. Imela bo letno proizvodno zmogljivost štiri milijone ton peletov in jih bo prodajala samo brazilskim železarnam. Pričetek proizvodnje je predviden v letu 1980.

Na ta način bo Brazilija proizvajala leta 1980 25 milijonov ton peletov letno in bo dosegla s to proizvodnjo prvo mesto na svetu.

VISOK KRVNI PRITISK

BOLEZEN DANAŠNJEGA ČASA

Svetovna zdravstvena organizacija je za temo svetovnega dneva zdravja (7. april) v letu 1978 določila hipertenzijo ali visok krvni pritisk. To obolenje je namreč problem vsega sveta, možnosti za boj proti njemu pa so ob sodelovanju in vključevanju celotne skupnosti zelo šibke. Prav zaradi tega je potrebno, da vsi sodelujemo v odkrivanju hipertenzij.

Prve raziskave o krvnem pritisku so stare komaj dobrih dvesto let, nedem ko so proučevali srce in ožilje že veliko prej. Dolgo časa so iskali znanstveniki pravilno razlago, pomen in vpliv krvnega pritiska na posamezne organe in organske sisteme telesu. Novejša raziskava so pokazale, da krvni pritisk ni samo spremljajoč pojav oziroma posledica nekaterih bolezni, kot so do nedavnega mislili. Zdaj je namreč dokazano, da je krvni pritisk eden najvažnejših tistih faktorjev za nastanek in hitro napredovanje bolezni ožilja — arterioskleroze. Ta pa je kriva za večji del primerov srčnega infarkta, možganske kapi in za mnoge primere odpovedi ledvic. Visok krvni pritisk zanesljivo skrajša življenje, ker pospešuje nastanek omenjenih bolezni. Skodljivo delovanje krvnega pritiska pa je še večje, če se mu pridružijo nekatere bolezni (povečana količina holesterola v krvi, sladkorna bolezen ipd.) in razvade (kajenje).

Razpredelnica nam pokaže pričakovano leta življenja 35-letnega moškega pri posameznih stopnjah krvnega pritiska:

Vrednost krvnega pritiska	Pričakovana dolžina življenja
120/ 80 mm Hg	41,5 let
130/ 90 mm Hg	37,5 let
140/ 95 mm Hg	32,5 let
150/100 mm Hg	25 let

KAJ JE KRVNI PRITISK?

To je pritisk krvi na stene arterij — žil utripalnice. Omogoča, da kri kroži po organizmu in na ta način preskrbuje vse organe in tkiva s kisikom in hranljivimi snovmi. Kri po žilah poganja srce. Ko požene srce kri po žilah (se skrči), doseže krvni pritisk svoj vrh, ko se srce polni s krvjo (se razširi), pa pade. Krvni pritisk torej označimo z dvema vrednostima. Zgornji pritisk — sistolični — izmerimo v hipu, ko potisne srce kri v žile. Spodnji pritisk — diastolični — pa nam pove, s kakšno silo

Leta	normalen	na meji	zvišan
17—40	pod 140/90 mm Hg	141/91 mm Hg 159/99 mm Hg	nad 160/100 mm Hg
41—60	pod 150/90 mm Hg	151/91 mm Hg 159/99 mm Hg	nad 160/100 mm Hg
nad 60	pod 160/90 mm Hg	161/91 mm Hg	nad 175/100 mm Hg

PREPREČEVANJE IN ZDRAVLJENJE ZVIŠANEGA KRVNEGA PRITISKA

Že uvodoma sem omenila vpliv zvišanega krvnega pritiska na organizem. Ker vemo za njegove škodljivosti, je pomembno, da obolenje čim prej ugotovimo, opredelimo in ga začnemo uspešno zdraviti.

Arterijska hipertenzija je ena najpogostejših bolezni človeštva in večina raziskovalcev trdi, da jo ima že četrtina vseh ljudi. Tudi pri nas v Sloveniji je v stalnem porastu, kar nam povedo naslednji podatki:

Leto	Število hipertenzij	% glede na število prebivalstva
1969	31.540	1,84
1970	39.149	2,26
1971	46.454	2,69
1972	51.942	2,99
1973	61.564	3,48
1974	73.696	4,13
1975	82.668	4,59
1976	94.166	5,18
1977	105.000	5,74

To so podatki o registriranih hipertenzijah, v resnici jih je pa mnogo več. Bolezen se namreč razvija dolgo časa, poteka kronično. Hipertenzija se ponavlja ne počuti posebno boleča, vse dokler ni očitnih komplikacij na srcu, centralnem živčevju in ledvicah. Zato je naš cilj, da hipertenzije

kri pritiska na steno žil v času, ko je srčna mišica ohlapna.

Krvni pritisk merimo s sfigmomanometrom, ki ga imenujemo tudi po italijanskem zdravniku Riva-Rocciju, ki je ob prehodu v naše stoletje odkril napravo za merjenje krvnega pritiska. Tako tudi krvni pritisk skrajšano označujemo z začetnicama RR, izražamo pa v mm Hg (milimetri živega srebra).

Aparat za merjenje krvnega pritiska je sestavljen iz navpično stoječe steklene graduirane cevke, ki ima na dnu rezervoar z živim srebrom. Za terensko delo, v zadnjih časih tudi za domačo uporabo, imamo namesto cevke manometer v obliki ure. Sestavni del aparata je še manšeta, ki je spojena s cevko na manometer in gumijasto bučko. Za poslušanje srčnega utripa uporabljamo slušalko (fonendoskop).

KAKO MERIMO KRVNI PRITISK?

Krvni pritisk merimo v ležečem položaju, sede ali stoje. Manšeto ovijemo okrog nadlahti, pri čemer moramo paziti, da je v višini srca. S pomočjo gumijaste bučke napolnimo manšeto z zrakom, pri čemer naraste vzporedno s pritiskom v manšeti tudi višina živega srebra v cevki. Slušalko (fonendoskop) položimo na arterijo na notranji strani komolca in počasi spuščamo zrak iz manšete. Ko sta pritisk krvi v žilah in manšeti enaka, slišimo s slušalko tone — zvok utripalnice. To je zgornja vrednost krvnega pritiska (sistolični krvni pritisk). Vrednost spodnjega pritiska (diastolični) pa zabeležimo, ko ob spuščanju zraka iz manšete ne slišimo več zvoka žile utripalnice.

Krvni pritisk se zelo spreminja. Ko spimo ali ko smo mirni, je najnižji, ko delamo ali se razburimo, poraste. Če zelo niha, ga merimo večkrat, da dobimo neko realno vrednost.

Kaj je normalen in kaj zvišan krvni pritisk je razvidno iz naslednje razpredelnice:

odkrijemo dovolj zgodaj — še preden se pojavijo komplikacije — in jih pričnemo zdraviti. Tudi tu se torej srečamo z znanim rekom medicine »Bolje preprečevati kot zdraviti«.

Hipertenzija je bolezen, ki jo lahko odkrijemo, obvladamo in zdravimo, velikokrat brez velikih naporov in z majhnimi materialnimi stroški.

Zavedati se moramo, da hipertenzija živi zelo nevarno. Primerjamo ga lahko s sodom smodnika, ki lahko ob najmanjši spremembi eksplodira. Tako je tudi s hipertenzijom. Vsako zvišanje krvnega pritiska vodi v komplikacije in če se ne zdravi — tudi v smrt.

Zato bi moral vsak hipertenzionik vedeti:

1. Povečan krvni pritisk je problem, ki traja vse življenje.
2. Lahko je glavni vzrok kapi, odpovedi srca in ledvic.
3. S sodobnimi sredstvi je mogoče te komplikacije obvladati in preprečevati.
4. Bolnik mora jemati zdravila vsak dan, ponavadi do konca življenja.
5. Hipertenzije ni mogoče ozdraviti; krvni pritisk lahko samo uravnavamo in na ta način preprečimo komplikacije.

Najboljše zdravljenje je vzročno. Ker pa v večini primerih za hipertenzijo ne najdemo pravega vzroka ali vzročno zdravljenje ni več uspešno, se zdravi 95 % bolnikov simptomatsko.

V to vrsto zdravljenja spadajo:

1. Splošni ukrepi;
2. Dieta
3. Opustitev škodljivih navad in razvad — rizičnih faktorjev;
4. Medikamentozna terapija, ki jo predpiše zdravnik.

SPLOŠNI UKREPI

Zdrav način življenja je eden izmed pomembnih faktorjev, ki ob predpisanih zdravilih vpliva na hipertenzijo. Vedeti moramo, da zdravljenje krvnega pritiska ne obstoja samo ob jemanju zdravil, da je uspešno le, če upoštevamo vse dejavnike, med katerimi je vsekakor zdrav način življenja. Hipertenzionik si mora urediti življenje tako, da ni izpostavljen vznemirjanju, naglim konfliktnim situacijam.

Delo naj si organizira v mejah svojih telesnih in duševnih zmogljivosti. Zmerno fizično delo celo znižuje krvni pritisk. Utrujenost kot posledico dela najlaže preganjamo s počitkom, ki mu moramo odmeriti dovolj časa in ga porazdeliti na čas za spanje, sprostitve in rekreacijo. Zdrav človek potrebuje šest do sedem ur spanja. Za sprostitve naj porabi pol do ene ure. To je posebna oblika počitka, ko ležemo v udoben položaj, zapremo oči in sprostim mišice.

Rekreacija naj zavzame vsaj eno uro. Tu je predvsem mišljena hoja v naravi s primerno telesno aktivnostjo. Pomembno je tudi, kako si organiziramo letni dopust. Vsak hipertenzionik verjetno ve, da je zanj sončenje in bivanje na morju v vročih poletnih dneh škodljivo in celo nevarno. Zato naj si izbere kraj za svoj dopust nekje v gorah, prednost ima subalpska klima, v mirnih gorskih kočah, oddaljenih od mestnega hrupa in vrveža.

DIETA

Kuhinjska sol je eden najpomembnejših faktorjev pri nastajanju zvišanega krvnega pritiska. Zato je dieta z omejitvijo soli osnova vsa-

Striper (slačilna) hala na Beli

ke hipertenzivne terapije. Zdravniki načeloma ne prepuščajo vse soli, vendar jo omejujejo na minimum. Hipertenzionik naj na dan zaužije manj kot 2—3 g soli, okus jedi pa izboljša z začimbami, istočasno pa uživa zdravila za odvajanje vode. Če teh zdravil ne jemlje, mora biti hrana neslana.

Na splošno pa naj hrana teh ljudi vsebuje dovolj beljakovin (meso, mleko, mlečni izdelki), sladkorja (med, čisti sladkor) in manjše količine maščob v obliki olja, vitamine in rudninske snovi (sadje in zelenjava).

OPUSTITEV ŠKODLJIVIH NAVAD IN RAZVAD

Vsak hipertenzionik bi se moral odpovedati tako imenovanim »malim življenjskim radostim«. Tu mislimo predvsem čezmerno prehrano, kajenje, pitje prave kave in redno jemanje tablet, ki zmanjšujejo bolečine.

a) O debelosti je bilo že veliko napisanega in se proti njej borimo na vse načine. To ni samo lepota napaka, pač pa je zanesljivo najboljše podlaga za nastanek najrazličnejših bolezni kot so zvišan krvni pritisk, sladkorna bolezen, različne motnje v presnovi, arterioskleroza in tudi nagnjenost do srčnega infarkta. V Ameriki so izvedli zanimivo študijo umrljivosti glede na zvišano telesno težo. Pri prekoračenju telesne teže za 10 % se umrljivost prav toliko zviša. Pri prekoračenju telesne teže za 20 % pa se umrljivost dvigne za 30 %, pri 30 % zvišanosti teži pa že za 70 %.

Torej, debelostni bolniki naj se hranijo z manj kaloričnimi živili, omejijo naj uživanje maščob in sladkorja in se držijo načela: »Počivaj, toda raje delaj; jej, vendar raje stradaj«.

b) Opustitev kajenja je za bolnika verjetno ena od najtežjih nalog, ki jih mora opraviti v zvezi z zdravljenjem svojega krvnega pritiska.

Nikotin je živčni strup, ki deluje v majhnih dozah vzburjačo, v velikih pa hromečo. Vpliva na srce in ožilje — poveča se srčni utrip, zviša se krvni pritisk, ožijo se majhne arterije. Nič manj ni nevaren ogljikov monoksid, ki ga kadilec vdihava, ker onemogoča vezavo kisika na rdeča krvna telesa. Zelo važna je tudi soodvisnost med kajenjem in boleznimi dihalnega sistema, predvsem pljučnim rakom.

Kajenje je vsekakor zelo škodljivo in bi se ga morali odvaditi vsi, ne samo hipertenzioniki.

c) Prava kava v pretiranih količinah že sama po sebi zvišuje krvni pritisk (kofein). Enak učinek ima tudi tein v pravem čaju. Zato se morajo hipertenzioniki uživanju teh poživil odpovedati ali jih vsaj omejiti na minimum.

d) Pretirana uporaba zdravil proti bolečinam, zlasti tistih, ki vsebujejo fenacetin, lahko ledvica tako okvari, da se priredno z okvaro ledvic pojavi tudi zvišan krvni pritisk. Tudi pri dolgotrajnem uživa-

nju kontracepcijskih tablet je možno, da pride do zvišanega krvnega pritiska.

Vsak bolnik z visokim krvnim pritiskom lahko stori za svoje zdravje največ, če upošteva zgoraj napisana navodila. **Nepopolno in slabo vodeno zdravljenje hipertenzioniku bolj škoduje kot koristi.**

Vsak hipertenzionik naj si redno kontrolira svoj krvni pritisk. Priporočljivo je, da si nabavi lastni merilec pritiska, ki stane okrog 1000 din. Na ta način bo lahko po navodilih zdravnika pritisk dnevno kontroliral in beležil, kar bo v veliko pomoč zdravniku pri odmerjanju terapije.

Začetno zdravljenje hipertenzije spremljajo določene težave, zaradi stranskih učinkov zdravil. Vendar zaradi tega hipertenzionik ne sme obupati. Čeprav se morda počuti slabše, se mora zavedati, da je zdravljenje edini način, da se izogne resnejšim komplikacijam ali celo smrti.

Jugoslovanski odbor za borbo proti hipertenziji je dal za hipertenzionike naslednje napotke:

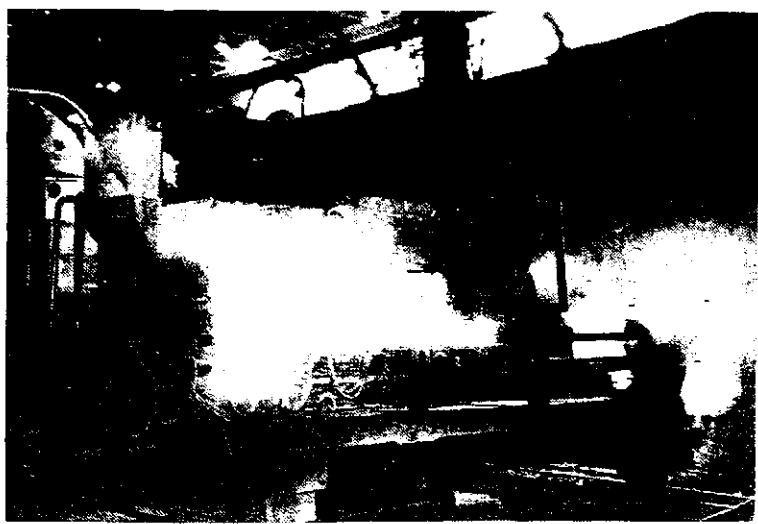
1. Visok krvni pritisk lahko uspešno zdravimo in preprečimo komplikacije. S tem je mogoče obvarovati zdravje in podaljšati življenje.
2. Zdravljenje mora potekati nepretrgoma leta in leta. **Ne prenehajte jemati zdravil, četudi se dobro počutite!**
3. Redno kontrolirajte svoj krvni pritisk in se držite zdravniških navodil.
4. Prenehajte kaditi.
5. Zmanjšajte preveliko telesno težo.
6. Izogibajte se nepotrebnim prepirom in razburjenju.
7. Najdite čas za počitek in rekreacijo.
8. Zmanjšajte povečan sladkor in maščobe v krvi.
9. Zmanjšajte sol v prehrani in jedi ne dosoljajte.
10. Omejite uživanje prave kave in čaja.
11. Omejite se pri alkoholu na minimum.
12. Hranite se zmerno in raznovrstno, uživajte čim manj kalorij.

Tudi mi v Železarni lahko prispevamo k odkrivanju hipertenzionikov. Kot vam je znano, imamo v našem podjetju štiri resilne postaje, v katerih so zaposleni zdravstveni delavci. Opremljene so tudi z aparatom za merjenje krvnega pritiska. Zaželeno bi bilo, da si vsak delavec izmeri krvni pritisk. Če se pokažejo nepravilnosti, ga iz resilne postaje napotijo k zdravniku v obratno ambulanto, ki mu bo, če bo potrebno, predpisal zdravljenje.

Vsak hipertenzionik bi moral storiti vse za svoje zdravje, še preden se pojavijo komplikacije. Schopenhauer je dejal: »Zdravje ni vse, toda brez zdravja je vse skupaj nič.«

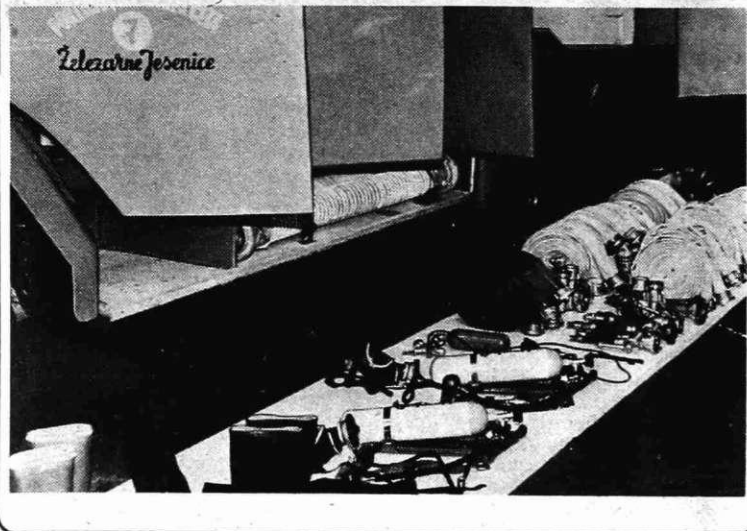
Literatura: Zapiski s seminarja o hipertenziji; Zdravstveni obzorik št. 1/77; Priroda — človek in zdravje št. 3—4 78.)

višja medicinska sestra
Ivanka Zupančič

V martinarni

IZ RAZSTAVE OPREME CIVILNE ZAŠČITE, KI JE BILA ODPRTA V GASILSKEM DOMU ŽELEZARNE

O ZAPOSLOVANJU ŽENSK V OBČINI

Zaposlovanje žensk predstavlja v jeseniški občini velik problem. Glede na zaposlenost žensk je občina na 53. mestu v naši republiki, razen tega pa je tudi v zadnjih letih zaposlovanje žensk bistveno počasnejše. Zato je potrebno temu problemu posvetiti vso pozornost, predvsem v svetu za spremljanje družbenoekonomskega položaja žensk, ki deluje pri predstavitvi občinske konference SZDL. Zato ob koncu tega meseca, 28. junija, pripravljamo svet tudi problemsko konferenco o zaposlovanju žensk v jeseniški občini.

V naši družbi so ženske s socialno in politično revolucijo dobile enakovreden položaj v družbi, s tem pa se ni bilo vse rešeno. Problem predstavlja predvsem zaposlovanje, kjer se vedno ni povsem enakih možnosti. Izobraževanje pa je eno od osnovnih poti spreminjanja družbenega položaja žensk, tesno pa je povezano prav z zaposlovanjem, kjer smo v naši republiki dosegli velik napredek. V jeseniški občini ugotavljamo manj ugodne kazalce tako na področju izobraževanja jeseniške mladine, izobrazbene strukture že zaposlenih žensk, zaostaja pa tudi stopnja zaposlovanja. Medtem ko v mnogih slovenskih občinah poklicna dejavnost žensk vse bolj prerašča okvire ekonomske motivacije in postaja življenjska ustvarjalna potreba, predstavlja zaposlitev za večino jeseniških žensk ekonomska kategorija, torej ima še pretežno ekonomski motiv. In prav nad tem bi se morali zamisliti. Na Jesenicah gre dejansko za manj pestro strukturo gospodarskih dejavnosti, še posebno industrijskih panog. Industrija vključuje mnogo delovnih opravil, ki terjajo nočno delo in večje fizične sposobnosti, kar pa izključuje možnosti zaposlovanja večjega števila žensk. Ravno to nakazuje potrebo, da o tem problemu resno spregovorimo in poiščemo možnosti za novo zaposlitev žensk.

Opazovanja zaposlovanja žensk v različnih družbah so potrdila, da se ženske lažje zaposlujejo v tistih panogah in izbirajo tiste poklice, kamor je doslej prodrla že večje število žensk. Tako ugotavljajo, da je tudi v jeseniški občini največ žensk v kulturni in socialni dejavnosti, posamezne negospodarske panoge pa prednjačijo pred gospodarskimi.

Največ jeseniških žensk, kar 88,6 odstotka, je bilo lani zaposlenih v zdravstveno socialni dejavnosti, na drugem mestu je trgovina – 87,6 odstotka in gostinstvo – 77,5 odstotka, izobraževanje – 71 odstotkov, v industriji je med zaposlenimi 34,4 odstotka žensk.

Če te podatke primerjamo z drugimi gorenjskimi občinami, se jeseniška občina najbolj razlikuje po deležu žensk v industrijski dejavnosti, saj znaša v radovljški ta 53 odstotkov, v trzinški pa 56,2 odstotka. Leta 1968 je bilo v občini med zaposlenimi 28,3 odstotka žensk, leta 1970 32,4 odstotka, leta 1972 34,9 odstotka, leta 1974 35,7 odstotka, pred tremi leti 36 odstotkov, pred dvema letoma 36,3 odstotka in lani 36,57 odstotka. V letih od 1968 do 1972 je bila živahna rast zaposlovanja, kar 1,3 odstotka letno, v naslednjih letih pa komaj 0,22 odstotka letno. S takim tempom se bomo v občini težko približali republiški povprečju, ki je bilo v preteklem letu 43,3 odstotka žensk med vsemi zaposlenimi. V letih večjega zaposlovanja žensk so bile razlog predvsem investicije – Planika, Iskra, novi gostinski-turistični objekti, pa tudi zaposlovanje v Železarni je bilo bolj živahno.

Razne raziskave kažejo, da ženske v primerjavi z moškimi relativno malo zapuščajo delovna mesta, saj poznajo neugodne možnosti za ponovno zaposlitev. Tako v primerjavi z ženskami ostalih štirih gorenjskih

občin ženske v jeseniški občini skoraj polovico manjkrat prekinjajo delovna razmerja.

V preteklem letu je strokovna služba skupnosti za zaposlovanje Kranj evidentirala 1710 ljudi, ki so iskali zaposlitev, od tega 950 žensk. Na Jesenicah je bilo lani 545 iskalcev zaposlitev, od tega 403 ženske, v Radovljici pa med 321 168 žensk. Ob koncu preteklega leta je bilo 235 oseb, ki so iskale zaposlitev, od tega 195 žensk, med njimi največ brez delovnih izkušenj in to kar 84. Podatki vsekakor kažejo slabe možnosti za zaposlovanje žensk, vendar med iskalkami zaposlitev v občini ob koncu lanskega leta ni bilo nobene, ki bi bila evidentirana več kot 3 leta.

Med 195 iskalkami zaposlitev ob koncu preteklega leta jih je bilo 12 odstotkov starih do 18 let, 53 odstotkov od 18 do 25 let, nad 50 let pa le en odstotek. Če pogledamo stopnjo izobrazbe, vidimo, da je bilo v občini med iskalkami 39 odstotkov žensk brez strokovne izobrazbe in delovnih izkušenj, 43 odstotkov pa je v procesu dela pridobilo delovne izkušnje iz posameznih poklicev, nimajo pa poklicne izobrazbe. Med iskalkami zaposlitev so tudi štiri ženske z višjo ali visoko izobrazbo.

Če ob tem pogledamo še, kakšen kader nam daje izobraževalni proces, ugotavljamo neskladja. Tako od skupnega števila gorenjskih učencev v jeseniški občini zaključuje šolanje 14 odstotkov. V občini razpolagamo z relativno manjšim naravnim priložnostno. Število prostih učnih mest za prihodnje šolsko leto predstavlja 21 odstotkov vseh načrtovanih na Gorenjskem.

Na prvi pogled bi lahko celo dejali, da ima jeseniška mladina ugodnejše pogoje za uk kot v ostalih občinah. Vendar pa je res, da imajo fantje več kot osemkrat večje možnosti pri iskanju različnih prostih mest kot dekleta. Na načrtovanih 279 prostih učnih mest želijo vključiti skromno število deklet, čeprav jih je med osmošolci polovica. Če pogledamo želje osnovnošolcev, se jih največ odloča za šolanje na srednjih šolah. Na teh šolah se na Jesenicah od skupne populacije šola okrog 86 odstotkov mladine, 14 odstotkov pa izven občine. Med učenci v štiriletnih šolah prevladujejo dekleta.

Kaj bi lahko dejali ob tem? Odločanje jeseniških deklet za poklice se ne bi dosti spremenilo, četudi bi imele na razpolago enako število učnih mest kot fantje. Pri tem imajo še vedno največji vpliv interesi, manjše možnosti, najmanjši vpliv pa poklicno usmerjanje in svetovanje, če je bilo to enkratno dejanje. Pri tem moramo pozornost usmeriti na razvijanje poklicnih interesov kot dolgotrajnega procesa v prvih letih v družini in ostalih socialnih vplivov. Vse to pa narekuje vztrajno in strokovno dobro pripravljeno delo v vzgojnoizobraževalnem procesu. Kajti zavedati se moramo predvsem nečesa: z zaposlovanjem ženske delovne sile se izboljšuje položaj teh žensk ter dosega hitrejši družbeno-ekonomski razvoj v občini. To pa ima daljnosežne posledice, ki se najprej kažejo predvsem v družini.

Rk.

GRADNJA ŠOLSKEGA CENTRA NA PLAVŽU

Gradbeni odbor, ki so ga občani Jesenic zadržali za spremljanje in nadzor nad uporabo investicijskih sredstev ter gradnjo šolskega centra Plavž, je že na začetku delovanja ugotovil, da bo potrebno zaradi pogojev financiranja investicijo razdeliti na več etap. Vsak objekt centra bo dograjen do stopnje, ki dovoljuje njegovo takojšnjo uporabo, vodstvo šole pa je zadrženo, da v tem prehodnem obdobju temu organizacijsko prilagodi tudi pouk in na ta način premesti težave, ki jih bodo do celotne dograditve šolskega centra prinašale vmesne rešitve.

Po načrtu izgradnje sedaj zaključujemo prvi objekt centra za nižjo stopnjo osnovne šole. Namenu jo bomo izročili prvega septembra letos.

Kako naj bo šola organizirana v danih prehodnih pogojih, kot klasična ali celodnevna, je bilo več razprav v krajevni skupnosti in organizacijah zveze komunistov Plavž. Starše pa predvsem skrbi, kako bo poskrbljeno za varnost njihovih otrok ob istočasnem nadaljevanju gradnje.

Koordinacijski odbor za uvedbo celodnevne šole je po temeljiti analizi problemov, s katerimi se bodo koristniki šole srečali v teh pogojih delovanja, odločil, da se dograjena nižja stopnja osnovne šole takoj organizira kot celodnevna. To odločitev pa povezuje z zahtevo, da se tehnično zagotovi varnost otrok, uredi začasno razdelilnico hrane, ki jo bodo v center dostavljali, dokler ne bo v nadaljevanju dograjena tudi centralna kuhinja. Za telesno vzgojno aktivnost je potrebno kot prehodno rešitev urediti telovadnico v večnamenskem prostoru šole. V programu zunanjih aktivnosti učencev bo možno vključiti bližnjo TRIM stezo, ki je v končni fazi gradnje. V bližini centra pa bo potrebno poiskati še dodatne možnosti za izvajanje programa telesnih aktivnosti na prostem.

Način, kako je zamišljen varni dostop in izhod otrok iz šole ter osamitev objekta od gradbišča centra ter potoka Jesenice, sta si ogledala republiška inšpektorja za varnost in ceste. Začasni dostop je predviden s pločnika pred zadnjo stanovanjsko hišo na levi strani Ceste maršala Tita, gledano v smeri bolnice, nato po stopnicah in poti čez leseni most preko potoka do šole. Otroci nimajo stika z gradbiščem, ki bo na čelni strani, ker je šola dostopna le z zadnje strani in z ograjo na obeh straneh ločena od njega. Ograja bo nameščena tudi ob levem obrežju reguliranega potoka Jesenice ter podaljšana preko mosta. Stroški zavarovanja so po predračunu ocenjeni s 300.000 din.

Varnostniki se načeloma strinjajo s predlaganim načinom zavarovanja z nekaterimi dodatnimi zahtevami, ki jih bomo upoštevali ob izvedbi. Čakamo še opredelitev zahtev glede cestno varnostnih ukrepov.

Republiški inšpektorat zahteva tudi ustrezno mišljenje občinske inšpekcijske službe, od vodstva šole pa zahteva organizacijske ukrepe za zagotovitev večje varnosti učencev tako v času zadrževanja v šoli kot pri prihodu in odhodu iz šole.

Gradnja nižje stopnje osnovne šole napreduje po operativnem programu. Trenutno priključujejo osnovni vrvčevod na šolskega, ki je že tudi položen. Dokončujejo delo na strehi in nadaljujejo z oblaganjem zunanjih sten šole. Zaklonišče, ki bo istočasno tudi garderoba, je v glavnem gotovo, pokrito s ploščami in pripravljeno za montažo svetlobnih teles. V učilnicah vgrajujejo okna in zaključujejo osnovni tlak potreben za polaganje talnih oblog. Pričeli so z vgrajevanjem lesenih zvočno-izolacijskih stropov.

Strokovnjaki Elektro Žirovnica kompletirajo in pripravljajo za montažo instalacije za elektrifikacijo šolskega centra. Zahtevno delo, ki nas čaka, bo podkop karavanske železniške proge za položitev potrebnih električnih kablov.

Manjši zastoj je nastal pri povezavi kanalizacije, ki pa po zatrdilu odgovornih ne bo preprečil pravočasnega priključitve kanalizacije šole na osnovno omrežje.

Zaključili smo tudi nabavo opreme za šolo in razdelilnico hrane. Trenutno se rešuje problem pravočasne dobave svetlobnih teles za šolske prostore.

Vsa dela vodi SGP Gradbinec. Vodstvo gradnje in direktni izvajalci del si prizadevajo, da bodo obljubo, ki so jo dali občanom Jesenic, izpolnili in nižjo stopnjo osnovne šole 1. septembra izročili namenu.

Z vključno apriliom 1978 smo zavezanci iz samoprispevka zbrali od naših oseb in drugih dohodkov skupno 34.094.704 din investicijskih sredstev, ki so po letih potekala takole:

leto 1976	9.788.872 din
leto 1977	17.619.342 din
leto 1978 I – IV	6.686.490 din

Izrednih dohodkov od obresti na avanse in penale smo imeli 82.172 dinarjev.

Po srednjeročnem programu sofinanciranja šolskega centra Plavž je od časa poročanja nakazala izobraževalna skupnost občine Jesenice 1.200.000 din nepovratnih sredstev.

Do aprila smo iz vseh teh virov zbrali skupaj 35.376.876 din investicijskih sredstev.

V času od 1. aprila 1976 do konca maja 1978 smo za gradnjo nižje stopnje osnovne šole ter za načrte ostalih objektov šolskega centra porabili skupaj 30.124.966 din zbranih sredstev.

Podrobna analiza porabljenih sredstev je naslednja:

	din
Projekti	
za celotni center	3.669.338
Odškodnine	310.322
Prispevki – takse	301.425
Meritve – raziskave terena	218.457
Lokacijska dokumentacija	20.933
Provizija banke in SDK	203.165
Provizija zastopnika investitorja	
BUSP Jesenice	545.965
Pripravljalna dela	561.815
Gradbena dela	16.941.790
Obrtniška dela	6.286.457
Instalacijska dela	965.437
Razno	99.862
Skupni stroški	
31. 5. 1978	30.124.966

Gradbeni odbor je na zadnjih sejah obravnaval možnosti, kako ostale objekte šolskega centra dograditi

do jeseni naslednjega leta, ker to zagotavljajo tehnična opremljenost in organizacija dela SGP Gradbinec ter zagotovila njihovega vodstva.

Tako pospešena gradnja pa seveda zahteva tudi celotno finančno pokritje investicije ob njeni prijavi službi družbenega knjigovodstva.

Na osnovi dejanskih stroškov izgradnje nižje stopnje osnovne šole je bila ponovno izvršena ocena potrebnih investicijskih sredstev za dograditev šolskega centra, ki so:

STROŠKI INVESTICIJE ŠOLSKI CENTER PLAVŽ

	din
1. nižja stopnja osnovne šole	47.499.000
2. višja stopnja osnovne šole (skupni prostori, telovadnice, šolski bazen, telesno vzgojne zunanje naprave – igrišče, hišniško stanovanje – šolska zobna ambulanta	78.115.000
3. vzgojno varstvena ustanova	28.452.000 din
Skupaj	154.066.000

Stroški so ocenjeni še brez obresti, ki bodo bremenile investicijo zaradi predvidenih najetij kreditov.

Istočasno z ugotavljanjem predvidenih stroškov investicije je bila narajena tudi ocena nepovratnih sredstev, ki bodo zbrana do leta 1981 s samoprispevkom in iz drugih virov, kar je razvidno v nadaljevanju.

SREDSTVA ZA INVESTICIJO ŠOLSKEGA CENTRA PLAVŽ

Leto	Samoprisp. občanov	Izobraž. skupn. Jesenice	Vzgojno varst. sk. Jesenice	Telesno kulturna skup. Jes.	Razni dohodki	Skupaj
1976	9.789.000				10.000	9.799.000
1977	17.619.000	200.000				17.819.000
1978	21.142.000	1.800.000				22.942.000
1979	25.371.000	2.000.000	2.500.000		290.000	30.161.000
1980	30.445.000	2.000.000	2.500.000			34.945.000
1981	12.178.000	2.000.000		450.000		14.628.000
Skupaj	116.544.000	8.000.000	5.000.000	450.000	300.000	130.294.000

Iz primerjave ocenjenih stroškov investicije in sredstev, ki jih iz dosežaj znanih virov lahko pričakujemo do leta 1981, je razvidno, da investicija v celoti ni pokrita. Predvsem nam celotno investicijo nepredvideno podraži gradnja zaklonišča za okrog 10.000.000 din, manjka pa tudi polovica sredstev, ki so bila ob referendumu o samoprispevku in v občinskem odloku ocenjena poleg samoprispevka s 25.000.000 din, ki naj bi jih nepovratno prispevali drugi sofinancerji centra.

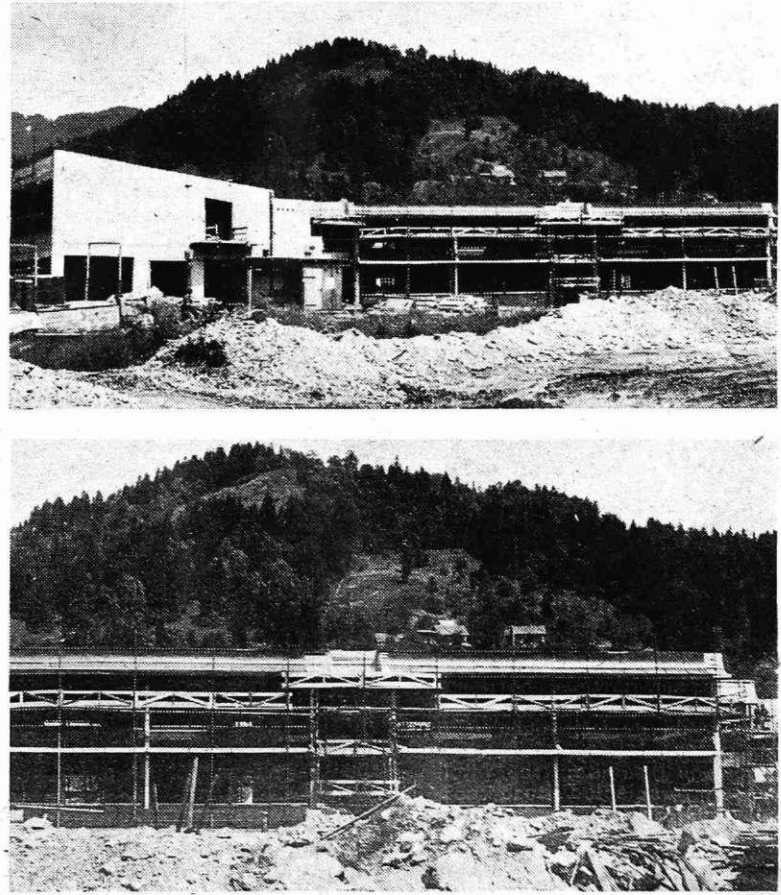
Gradnja se po izgradnji nižje stopnje osnovne šole mora neprekinjeno nadaljevati. Vsako leto neupravičljive zakasnitve bi povzročilo najmanj okrog 10.000.000 din uradno priznanih podražitev in zahtevalo toliko več sredstev.

Investitor – Izobraževalna skupnost občine Jesenice je zaradi preprečitve nepotrebnega povečevanja stroškov in skrajšanje gradnje – na uvidoma omenjeni realno dosegljiv termin, samoupravnemu organu Ljubljanske banke predložil vlogo za odobritev premostitvenega kredita na sredstva, ki jih bomo sigurno zbrali do leta 1981 in za dodatni

srednjeročni kredit za del manjkajočih sredstev. Poleg tega imamo že načelno odobritev samoupravnih organov dobaviteljev opreme in izvajalcev del, da nam bodo priskočili na pomoč v obliki triletnih kratkoročnih kreditov za dobavo opreme oziroma gradbenega dela. Istočasno konkuriramo tudi za dolgoročni kredit pri republiški izobraževalni skupnosti Slovenije.

Trenutno občanov še ne moremo informirati o končni situaciji pokrivanja stroškov celotne investicije, ker s takimi podatki še ne razpolagamo, oziroma nimamo še odločitve banke. V vsakem primeru bomo vsaj z gradnjo višje stopnje osnovne šole s pripadajočimi objekti takoj nadaljevali. Med tem časom pa je naloga investitorja in vseh družbenopolitičnih dejavnikov, da s skupnimi močmi najdemo finančne vires, s katerimi bo možno prvo investicijo, ki jo bomo občani pretežno financirali s samoprispevkom, v celoti pokriti in v družbeno sprejemljivem najkrajšem času dograditi ter izročiti namenu v letu 1979.

Za gradbeni odbor:
Anton Grošelj

11 IZ KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA

Podobno je bilo tudi v začetku februarja 1943.

V Zingarici je taboril takratni Cankarjev bataljon. Ko je pobegnil Anton Lipovec-Višinski, to je bilo 2. februarja 1943, je kmalu tja pripeljal Nemce. Toda tudi v tej zimi so se partizani prebili iz nemškega obročja. Zasledoval jih je tudi »Lojzek« — znano letalo, last bivšega ljubljanskega aerokluba, ki je skoraj vsak dan krožilo nad Karavanami in Mežaklo ter potem še nad Jelovico in Pokljuko. Partizanski bataljon je takrat v bistvu ostal neprizadet.

Le slabo leto pred napadom na »Titovo vaso«, in sicer v marcu in aprilu 1944, so Nemci večkrat pritiskali tudi na tretji bataljon Gorenjskega odreda. Ta se je v tem času naselil v »Jagerske bajte« na koncu doline, kjer se podnožje Begunjske stike s podnožjem Stola. Bataljon je tudi že imel stražo in zasledoval na Smokuškem vrhu, ki pa je bil od »Jagerskih bajt« precej bolj oddaljen kot »Titova vasa«. Ko so 22. aprila Nemci z večjimi silami udarili na ta bataljon, se je tudi on umaknil na vzhodno stran pod Zelenico, kar je bilo edino prav.

Ne da bi naštevati še druge nemške napade na partizanske enote pod Stolom, je že iz navedenega razvidno, da se je bil tu vsa leta okupacije trd in hud boj. Obržati se pod Stolom — ni bila lahka naloga. Zato se je bataljonu vsiljevalo uprašanje, ali bodo napadali tudi zdaj sili z njimi ali ne.

Toda tega niso storili, kajti v njihovih vrstah ni bilo več tiste udarnosti, kakršno so kazali prejšnja leta. Pogrešili so tudi, ker v neposreden napad niso pritegnili večje število zagrizenih domobrancev.

V kratkem nemškem poročilu o rezultatih hajke na »Titovo vaso« med drugim izveemo, da je »padlo 23 banditov«. S pretirano številko so tolažili le sebe in svoje poveljstvo. V resnici je prvi bataljon izgubil štiri borce. Zaplenili pa so težki mitraljez »Fiat«, tri puške »ter nekaj municije, pošte«. Težki mitraljez so zaplenili zato, ker je bil med umikanjem bataljona v snegu le slabo skrit. Glede plena so nemška in partizanska poročila popolnoma skladna.

Nemci so v dolini takoj aretirali deset ljudi, ki so jih dolžili sodelovanja s partizani. Te aretacije govorijo, da je ljudi nekdo izdal.

O spopadu za »Titovo vaso« velja tudi omeniti, da je med bojem razneslo dve cevi pušk angleške znamke »Winchester«. To se je zgodilo zaradi hudega mraza in napake v materialu, sicer pa je avtomatsko orožje — »brenia« — takrat delovalo brezhibno.

Kako je bilo z obojestranskimi žrtvami pod Stolom, tam, kjer se je boril prvi bataljon?

Nepopolna nemška poročila govorijo, da so imeli dva mrtva ter sedem ranjenih, partizanska poročila pa navajajo 11 padlih in več ranjenih Nemcev. Po naknadnem poizvedovanju partizanskih obveščevalcev je bilo ugotovljeno, da je padlo, oziroma podleglo več sovražnikov, kot govori omenjeno poročilo.

Prvi bataljon pa je izgubil eno borko in tri borce. Prva dva sta bila že omenjena Peter Selak ter politdelegat Karel Zrnc, druga dva pa Angelca Knific iz Prebačevega ter mladi Anton Apih iz Zapuž, ki je prišel v bataljon šele pred dvema dnevoma. Pokopali so jih v skupnem

grobu in k njim položili steklenico, v kateri so bila njihova imena. Ves bataljon jim je izkazal poslednjo čast.

Nemci so po povratku v dolino po vaseh pod Stolom razširili govorice, da »so pobili vse bandite, ali pa da se je komaj kdo rešil«. Prebivalci tega sicer niso verjeli, toda zaradi srdečega streljanja, ki so ga poslušali več ur, so bili vseeno zaskrbljeni. Na »Titovo vaso« in njene borce so se že tako navadili, da so ta dan res trepetali zanje.

Na use to so računali tudi v bataljonu, zato so sklicali sestaneke partijske organizacije in Skoja. Dogovorili so se, da jih ljudje v dolini morajo čimprej videti. Tako se je še ta večer v vas odpravila večina borcev. Ljudje so jih veselo sprejemali, ponosni, ker so se njihovi fantje spet enkrat upirali številnemu sovražniku. Prebivalci so sami ugotavljali, da so bile sovražnikove govorice izmišljene in borci so jim povedali, da jim Nemci niso mogli do živoga.

Na položajih tretjega bataljona v Dragi je spopad trajal dlje, in napadalcem se niso umaknili, dokler ni bil zadet njihov oficir. Ko je branilec Drage že zmanjkoval streliva, je komandant Karo, ki je z daljnogledom opazoval, kaj počne sovražnik, ob zidu pri gradu opazil nemškega oficirja. Tudi on je z daljnogledom opazoval partizanske položaje. Komandant Karo je oficirja pokazal ostrostrelcu Tilnu (Valentinu Ambrožiču). Tilen je pomeril — takoj nato je oficir izginil. Če je bil mrtev ali le ranjen, ni bilo mogoče preveriti, toda nemški pritisk je tedaj ponehal. Policisti so se začeli umikati. To se je zgodilo okoli treh popoldne.

Tudi domobranci niso bili preko Dobrče, kajti ko so se umaknili Nemci, so se umaknili tudi oni.

Čeprav nam je manjkalo municije, smo za umikajočimi Nemci spustili še nekaj rafalov,« se spominja komandant Mihael Karo konca tega peturnega spopada.

Nemci so se skozi Begunje umikali tako naglo, kot bi jim bili partizani za petami. To so z zadovoljstvom opazovali domačini, saj so v tem videli maščevanje za pred dnevi pobite kurije in ostale tovariše. Domačini so tu slišali govoriti, da so Nemci v Dragi naleteli na večje partizanske sile. Begunjski so svoje zadovoljstvo nad branilci Drage izkazali tudi s toplimi pozdravi, posebej pa še z darili, ki so jih prinesli borcem tretjega bataljona naslednji dan.

Nemških poročil o silah, spopadih in žrtvah tega dne v Dragi ni, partizanska pa navajajo, da je »okupator imel pet mrtvih, med njimi tudi enega oficirja«.

Del padlih pred tremi dnevi je bil maščevan. Mnogo pomembnejše pa je bilo, da je tretji bataljon ta dan nepopustljivo branil Drago. Sovražnik je kljub močnim napadom ni mogel zavzeti. Prvič se je v takih razmerah zgodilo, da se je partizanski bataljon lahko mirno vrnil v svoje taborišče. Tam je vseh sedem barak ostalo nedotaknjenih. Tako uspešnega partizanskega boja v Dragi, tik za močnimi Begunjami in Poljčami, še ni bilo.

Na koncu nam preostane ocena dogajanj tega dne. Na voljo nam je odredni dokument, ki nam omogoča

zelo natančno ocenitev. Povzemimo:

— Sovražnik z napadom 31. januarja 1945 na sektor Dobrča — Draga — Stol, za kar je angažiral okoli 800 mož, ni dosegel nobenega pravega uspeha. Prvi bataljon, ki je imel povsem drugačne položaje kot tretji, se je po štiriurnih spopadih sicer umaknil, vendar je z minimalnimi žrtvami tudi sam zadal udarce sovražniku. Z njimi je zaustavil sovražnika, ki potem ni nadaljeval z zasledovanjem, kot je bila sicer njegova navada. Zaradi boljše opremljenosti, topništva, smučarjev in zlasti radijskih zvez, je bil sovražnikov neuspeh toliko večji.

— Taborišče »Titova vasa« pod Stolom je sovražnik sicer požgal, ni pa dosegel presenečenja: borcev prvega bataljona ni uspel napasti še spetih. Po predvidevanjih je štab prvega bataljona v ustrezem trenutku s taktičnim manevrom zapustil obrambne položaje, ker mu ni šlo toliko za sicer prijetno taborišče, kot za varovanje borcev v pogojih velike premoči. Bataljon je sprejemal — v glavnem — boj takrat in tam, kjer mu je ustrezalo.

— »Titova vasa« je v izjemnih okoliščinah nudila prvemu bataljonu zavetišče dobra dva meseca, kar je bil za te kraje edinstven primer.

— Tretji bataljon, ki ni branil le svojega sektorja, temveč tudi hrbet prvega bataljona zahodno in višje nad njim, je tega dne v neugodnih zimskih pogojih izbojeval to naj-večjo zmago. Ta ni bila le v tem, da sovražniku ni dovolil preboja v Drago, kjer je bataljonsko taborišče ostalo nedotaknjeno, temveč predvsem tudi v tem, ker je s peturnim bojem spet povrnil omajano zaupanje vase.

— Ker so v teh spopadih tako borci kot komandni kader obeh bataljonov, posebno pa njuna komandanta Alojz Bele-Tičko in Mihael Karo-Korel, pokazali »vztrajnost, sposobnost taktičnega manevriranja, čut odgovornosti in discipline«, je štab odreda izrekel priznanje in pohvalo borcem, komandnemu kadru in štaboma obeh bataljonov.

Odmevi na uspešno bojevanje prvega in drugega bataljona pod Stolom in v Dragi so pozitivno vplivali na prebivalstvo v vsem Gorenjskem kotu.

Po tej hajki je tretji bataljon še vedno lahko ostal v starem taborišču v Dragi, prvi bataljon pa je pod Stolom ostal v snegu. Povelje odrednega štaba pa je bilo, da sektorja ne sme zapustiti.

Zato si je moral poiskati ali zgraditi novo taborišče, kajti zima je bila še huda in dolga.

Bataljon, doslej varen urejenega življenja na suhem, je o tem razpravljal že naslednji dan. Po burni razpravi v poveljstvu, v katero je morala poseči tudi partijska organizacija, so se odločili za graditev novega taborišča.

Toda tokrat ne na severnem pobočju Smokuškega vrha, kjer je bila »Titova vasa«, temveč onstran doline, in sicer v jugovzhodnem podnožju Stola. Približno tam, kjer se začne dolina s Smokuško planino, na kraju, ki ga domačini imenujejo Praha. Tisti, ki so takemu izboru ugovarjali, so to utemeljevali s tem, da bo novo taborišče lahek cilj topovskih granat. Večina pa je zatrjevala, da se bodo pri gradnji potrudili. Domenili so se, da ne bodo postavljali barak iz desk, ki jih je bilo težko prinašati, temveč predvsem velike bivače iz vejevja. Vedeli so, da v novo taborišče ne bi imelo smisla vlagati toliko truda, kakor v gradnjo »Titove vase«, ker jih bodo Nemci kmalu spet napadli. Žal se niso motili. Sicer pa se je že zdavnaj pokazalo, da dolgo zadrževanje na enem kraju ni dobro. »Titova vasa« je bila le izjema.

Konec

Ni bil gladek, v hribih niso imeli sliv. Žganje so kuhali iz jabolk, hrusk, lesnik, tudi pese, tropin. Imelo je pekoč okus, da si res občutil toploto. Gosposki pa so imeli radi sladko. Enkrat je Žerjal poskusil njihovo rdečkasto, sladko žganje. No pil bi ga že, tako iz dolgega časa. Kupil pa ne, tudi če bi bilo cenejše kot vino.

»Le prigriznite, meso je od domačega prašiča, prekajeno od hrastovih polen. Kar vijoličasto je obravnavo, kako diši. In okus,« je zamomljal Žerjal in pohlepno prigriznil. »Dobro se podkrepite, dolga pot vas čaka.«

Gospa, imenitno oblečena, z nekaj poudarjenimi rdečice na obrazu, je odložila kos suhega mesa, nato še kruh. Živčno je zatresla z glavo in presunljivo zastokala.

»Ko bi že bili preko meje. V oblicah krompir bi s slastjo pojedla.«

Strah moža in hčerke se je spremenil v grozo. Še Berganta je ganilo. Ostro je moral Žerjal pogledati sina, da je povesil glavo. Sam pa se je znašel v hudi stiski; ni vedel, kaj bi odgovoril? Če ju skuša pomiriti, bo strah polegel in dali bi precej manj, kot bo lahko dobil če jim prehod naslika kot hudo nevaren. Saj tudi je. Posebej zanje, ki ne vedo poti.

»Nekoliko morate potlačiti strah, gospa,« je rekel Žerjal in zavzeto kimal. »Vem, da je težko. Uhaja, kot para iz lonca. Če se tako tiščis pokrov nekaj pare zmerom uide.«

Ostro je pihnil skozi nos in segel po kozarcu z žganjem. Dobro je povedal, prekleto imenitno. Včasih se mu pa že porodi primera, da si jo mora zapomniti. Poveš drugim in uganemo da si zvit. In če si zvit, imaš tudi pameti dovolj, čeprav nisi profesor.

»Saj mine niso tako nevarne,« je z drhtečim glasom rekel možki. Zardel je od laži in napora, da bi preslepil ženski. »Postavili so jih bolj zaradi strahu.«

Žerjal je visoko dvignil glavo, da je čutil, kako so se dolgi lasje uprli ob zamašeni ovratnik.

»Mina je nevarna, če stopiš nanjo. Tako je s tem. Natanko moraš vedeti kje ni mine. Ker pa so jih zakopali povsod, jih ni le

tam, kjer so jih ljudje odkopali. Midva z Bergantom svoje. Z daljnogledom sva oprezala za vojaki, si natanko zapomnila mesta in jih potlej ob luninem svitu odkopala.«

V sobi je nastala grozljiva tišina, kot si jo je Žerjal dolgo želel. Napeto vzdrušje, s sunkovitim dihanjem rahlimi stoki.

»Pa ni tako hudo nevarno?« je čivnilo dekle in nekam ljubeče pogledalo Berganta.

Teleban je zardel do vratu. Najbrž še nižje, po vsem telesu, a se ni videlo. Revče krhko, kako se hitro vname. Mil pogled, velike očke, obraz kot podoba in fant izgubi razsodnost.

»Hudo nevarno,« je povzel misel Žerjal. »Gospodična, desetkrat... Kaj desetkrat. Stokrat sva umrla od strahu. Vseeno sva izklopala. Ljudje morajo preko. Imajo vsakršne težave pa morajo na italijansko stran. Nekaterim gre tudi za življenje. Ustrelili bi jih, če bi ostali doma. Ognjali v koncentracijsko taborišče, kjer je smrt samo daljša. Zato pomagava.«

Žena je drhtela. Vsakršne je Žerjal že peljal do meje, a ni pomnil, da bi kdo tako prestrašeno trepetal. Ni vajena hudega. Že to je bilo najbrž najhujše, kar je okusila, da je morala tri ure peš od železniške postaje do njihove bajte. Zdal pa še meja, graničarji, policijski psi, mine.

»Pa bo zares varno?« je zatrepetala gospa. Z bolečim pogledom, kjer so se pod očmi utrile solze, je premerila moža in hčer. »Drugeče, saj nam smrt ni ravno grozila. Le težave bi imeli. Mi se lahko vrnemo.«

»To pa kar. Meni samo ustrežete,« je rekel Žerjal in naglo vstal.

Razburjenje je bilo hudo. Pretegovanje rok, zehanje so bili del preizkušene igre, ki jo je Žerjal poznal iz semnje. Bil je daleč znan barantavec. Zanj je bilo važno, da je znal skriti prave želje. Pol kupčije je dobljene, če drugi ne ugame, kaj bi zares rad.

»Ženo je strah, razumete,« je skušal napetost zagladiti možki.

»Od hudega bi rada izbrala manjše zlo.«

Žerjal je sočutno kimal in stisnil usta v šobo.

»Strah, razumem. Dovolj sem ga vžil, da ga poznam do zadnjega vlakna. Veste, kako je to. Videl si, kje je mina. Vendar skozi daljnogled, tristo metrov stran, podnevi. Zdal pa je noč. Vse je nekako videti drugačno. Pa začneš. Moraš uganiti, dotipati mesto. Kaj če si se zmotil? Ni mina! Podoben kamen. Malo bolj brez skrbi giblješ in zadeneš na žico. Niti ne vem, če to občutiš. Je že konec...«

Gospa je boleče kriknila. Z razkrečenimi prsti si je pokrila obraz. Že nekoliko obilno, krhko telo je trepetalo v krčih.

»Prosim, nikar ne pripovedujte. Ne prenesem tega. Odločimo se hitro. Gremo ali se vrnemo?«

Gospod je vstal in položil na vogal mize bankovec za sto nemških mark. Žerjal niti trenil ni. Na semnju bi zavpil, poskočil, se pačil. Ampak tam je imel opravka s sebi podobnimi, večinoma manj spretnimi in zviti. Ta v sobi pa je gospod. Z njim ne moreš preprosto in avšasto. Delal se je kot da denarja ne vidi. Njega pobarvani papir ne zanima.

Semena posušijo na soncu ali jih zložijo na kupe, ki jih pokrijejo z bananinimi listi, ali pa jih spravijo v betonske jame med listje in zemljo. Semena v nekaj dneh prevro, fermentirajo, postanejo mnogo boljše in dobe rjavo barvo.

Cas obiska na Javi je hitro potekel in vrnilo smo se v Denpasar na otoku Bali. Ob povratku smo se pogovarjali z našimi sopotniki, ki niso bili na Javi. Malo so se razburjali, ker so imeli dva dni za počitek in jim ni nihče povedal, kaj si v tem času še lahko ogledajo. Nemški skupini pa so omogočili, da je lahko prisostvovala sežiganju mrliča in si ogledala petlinji boj.

Najvažnejši trenutki vsakega Indonezijsca so navade ob rojstvu, poroki in smrti.

Vsak kraj ima večji prostor, kjer sežigajo umrle. Ob smrti se zbero ljudje v belih, črnih ali pa belo-črnih oblačilih. Najprej napravijo sprevod ob spremljavi bobnov in različnih glasbil. Nosilničarji prinesejo nosila, na katerih je truplo. Še prej naredijo zvishen oder, neke vrste kapelo, v katero se pride po visokih stopnicah. Vrste se govori in obredi. Nazadnje se poslovijo od mrliča, potem pa vse zažgo.

Smrt v budističnem svetu ne pomeni žalost, prej radost.

Zadnji večer v Indoneziji so nam pripravili pravo indonezijsko večerjo. Vsak je dobil na pladnju več pokritih lončkov, z različnimi jedmi. Kaj smo jedli, ne vem; skoro vse jedi so bile neznane. Poznala sem samo suhi riž, ki nadomestja kruha. Vse je bilo zelo okusno in tudi ne preveč pikantno. Jedinica je bila nalašč pripravljena tako, da smo sedeli na tleh. Ko smo vstopili, smo se morali najprej vsi sezuti. Najtežje je bilo vstati, kajti marsikdo se je prevrnil, ko je vlekel noge izpod mize, ki je bila v višini kolen.

(Se nadaljuje)

ANICA AŽMAN V NAJVEČJEM SNEŽNEM METEŽU NA VELIKO POTOVANJE V DEŽELE OB EKVATORJU

Pet teras naj bi očitno predstavljalo pet razvojnih stopenj, ki jih je treba prehoditi na poti do notranjega miru in jasnosti: na poti, ki pelje po iztrebitvi posvetnih želja, zlobnosti, škodljivosti, škodoželjnosti, lenobe in nezaupanja.

Ko je romar prispel na najvišjo ploščad, naj ne bi več videl trpljenja na prehojeni poti. Najvišja ploščad s konico templja je torej ponazarjala nirvano, popoln duševni mir, osvoboditev od neskončnega preseljevanja duše.

Gradnja templja je terjala veliko naporov, precej več kot pri gradnji egiptovskih piramid. Stene teras so okrašene s 1400 liki, izklesanimi iz kamna, ki si sledijo v šest kilometrov dolgi vrsti reliefov. V nišah so kipi Bude, vseh je 432. Budovi kipi so

tudi na najvišji ploščadi, postavljeni pa so pod zvončaste rešetkaste kupole. Samo pri enem Budi manjka zvončasta kupola — ne vedo ali ima to kakšen poseben pomen ali pa temelj sploh ni bil dograjen. Poleg Borobodurja smo si ogledali še več drugih svetišč.

Domačini so tudi tukaj izkoristili naš prihod in prodajali senčne lutke, na tanki koži izdelan in živo pobarvan motiv. Te lutke vodijo s palicami in jih vidimo kot sence na osvetljenem prosojnem zaslonu. Senčno gledališče je stara vzhodnoazijska ljudska umetnost, najpopolnejša prav v Indoneziji.

Ko sem kupovala razglednice, je bila starejša ženska tako vesela, da je sklenila roke, kakor za molitev in ju sklenjeni dvignila do čela ter se priklonila, v znak hvaležnosti in spoštovanja.

Zemlja je zelo rodovitna, ker tla sestavljajo ognjeniške kamenine. Precej površine je obdelane. Visoko v pobočja živih in ugaslih ognjenikov, ki se vrstijo eden za drugim, segajo terasasta riževa polja, obdana z nizkimi nasipi. Ti zadržujejo vodo, s katero jih namakajo v dobi, ko riž raste. Drugod na izkrcenih pobočjih v nižjih legah, pa so nasadi, plantaže kakava, kavčukovca, višje pa tudi kave, tobaka, čaja in drugih tropskih rastlin. Na vlažnem dnu dolin in po ravninah uspeva poleg riža tudi sladkorni trs.

Prvič v življenju sem videla kakavovo drevo, ki je približno osem metrov visoko. Cvetovi so lepe rdeče barve, plodovi pa so podolgovati, do 25 cm dolgi in podobni kumaram. V sladkem mesnatem delu ploda je 40–60 belih ploščatih semen. Kakavovec cvete vse leto, zato tudi stalno obirajo plodove. Cvetovi in plodovi rastejo tik ob deblu in na močnejših vejah.

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 8. seji 12. junija potrdil predlog odloka o potrditvi sklepa o dopolnitvi pravilnika o tržnem redu za tržne prostore na Bledu, ki ga je dal v odločitev zboru KS občinske skupščine. V zvezi z akcijo o preprečevanju stekline v naši republiki je potrdil osnutek odloka o reji, registraciji in označevanju psov ter reji domačih živali v občini. Potrdil je osnutek odloka o prispevku za pospeševanje kmetijstva, ki ga bodo plačevali delovne organizacije, ki odkupujejo kmetijske pridelke v občini brez ustreznih kooperacijskih pogodb s pridelovalci, predlog Turist progreza Radovljica za dodelitev zemljišča v Lescah za gradnjo vrtca, predlog sprememb razpisanih prostih mest za vpis novincev v srednje šole na Gorenjskem v šolskem letu 1978/79, ki ga je posredovala SIS za zaposlovanje, proučili pa so tudi poročilo o razpravah na kandidacijskih konferencah v KS in zaključke, ki zadevajo upravne organe in terjajo njihovo izvršitev.

Izvršni odbor predsedstva OK SZDL Radovljica je na 58. seji prejšnji teden pregledal potek priprav na letošnji vlak bratstva in enotnosti v Srbijo, za katerega se je do 10. junija prijavilo 20 bivših pregnancev, ki bodo obiskali svoje gostitelje v občini Brus. Na seji so se dogovorili tudi o pripravah na občinsko proslavo 25-letnice krvodajalstva, ki bo v drugi polovici oktobra na Bledu ter o organizaciji udeležbe borcev in aktivistov na proslavi 35-letnice kočevskega zbora, ki bo 4. julija v Dobrepolju. Podana je bila tudi informacija o poteku javnih razprav v 19 krajih občine o osnutku kmečkih zakonov ter o pripravah na ustanovitev sveta za informativno dejavnost pri predsedstvu OK SZDL.

Na skupni seji predsedstva OK SZDL in občinskega sveta Zveze sindikatov Radovljica 13. junija so podrobno ocenili družbenopolitične aktivnosti v pripravah in izvedbi marčevskih volitev delegatov v delegacije za družbenopolitične skupnosti in SIS. Analizirali so tudi gospodarjenje v občini za 1977 in izglede za 1978. leto ter obravnavali popravljene osnutek statuta občine Radovljica, ki so ga v 9000 izvodih razposlali že vsem DPO, KS, TOZD in OZD v javno razpravo.

Koordinacijski odbor za kmetijska vprašanja pri OK SZDL Radovljica bo na seji še ta mesec ocenil potek javnih razprav na letnih zborih kmetov gozdnih posestnikov in članov temeljne organizacije kooperantov pri GG Bled, ki so bile od 15. do 20. maja v 19 krajih radovljske občine. Zborov se je udeležilo 462 kmetov, 9 predstavnikov področnih kmetijskih združenj ter predstavniki vseh KK SZDL. Največ pripomb je bilo izrečenih na zakon o kmetijskih zemljiščih, predvsem o statusu kmeta, o odškodnini za spremembo namembnosti zemljišča in o pašnih skupnostih.

Zbor združenega dela OS Radovljica je na 2. seji sprejel odlok o določitvi prispevnih stopenj za uresničevanje programov občinskih SIS družbenih dejavnosti za čas od 1.7. do 31.12.1978. Prispevna stopnja za otroško varstvo znaša 3,61 iz bruto OD, za izobraževalno skupnost 5,45, za kulturo 0,96, za telesno kulturo 0,51, za skupnost socialnega skrbstva 0,84 od bruto OD. Prispevna stopnja za občinsko zdravstveno skupnost znaša 8,50 iz bruto OD, iz dohodka 1,86, osnova pa je bruto OD, prav tako tudi za program skupnosti za zaposlovanje, kjer znaša prispevna stopnja 0,13.

Posebna komisija izvršnega sveta OS Radovljica za klasifikacijo stavb, poškodovanih po potresu v 1976. letu, je dokončno izdelala statistični pregled vseh poškodovanih gospodarskih, stanovanjskih in drugih družbenih in zasebnih objektov. Iz pregleda je razvidno, da je bilo zvrščenih v I. kategorijo najmanj poškodovanih 112 objektov, v II. kategorijo 372, kamor

sodijo objekti s poškodovanimi konstrukcijskimi elementi ter v III. kategorijo 9 objektov, ki so tako poškodovani, da bivanje v njih ni več varno. Največ 407 objektov je poškodovanih na območju Bohinja, na območju Bleda 21, Bohinjske Bele 13, Bleda 16, Lesc 5, Radovljice, Begunj, Brezj in Posavca 17, Podnarta in Dobrave 6, Kroke 4 in Lancova 4. Komisija je pripravila ta pregled za določitev upravičencev do sredstev solidarnosti po družbenem dogovoru o načinu uporabe teh sredstev za odpravljanje posledic naravnih nesreč.

Program izgradnje primarnih kanalizacijskih naprav na Bledu za obdobje 1977-1980, ki ga je prejela OS in samoupravna komunalna skupnost Radovljica, predvideva izgradnjo visoko zbiralnega kanala Dindol-Selo in Jermanka-Jarše, zbirna kanala Zg. Gorje-Spodnje Gorje in hotel Toplice-Mlino, sanacijo kanalizacije centra Bleda in I. fazo skupne čistilne naprave. S tem bi dosegli odvod pretežnega dela odpadnih vod, ki ne bi onesnaževale jezera. Investicija je lani ocenjena v višini 46.750.000 din.

Ob 20. juniju, dnevu civilne zaščite, je občinski štab civilne zaščite Radovljica v petek, 9. junija, dopoldne organiziral na radovljskem kopališču občinsko tekmovanje ekip CZ za prvo pomoč, ob 18. uri pa v graščini otvoritev razstave pod naslovom Civilna zaščita pomemben člen ljudske obrambe in družbene samozščite. Tekmovanja so se nadaljevala tudi v soboto, 10. junija. Razstavo so 15. junija odprli tudi v dvorani Gozdne-ga gospodarstva Bled. V torek, 20. junija, je bila v sejni dvorani občinske skupščine slavnostna seja občinskega štaba civilne zaščite. V sredo, 21. junija, so razstavo odprli še v avli osnovne šole v Bohinjski Bistrici, ki bo na ogled do 26. junija.

V pripravah na XI. kongres ZKJ je bila 15. junija na Bledu slavnostna prireditev, ki jo je organiziral komite OK ZK Radovljica. O pomenu XI. kongresa jugoslovanskih komunistov je govorila sekretarka OK ZK Angelca Vidic-Vlasta, sledil je slavnostni sprejem 35 novih članov ZK ter podelitev posebnih priznanj OK ZK 88 komunistom, ki imajo nad 30 let neprekinjenega partijskega staža.

Od 10. do 17. junija je občinski štab teritorialne obrambe občine Radovljica organiziral redno kondicijsko urjenje pripadnikov enot teritorialne obrambe. Junijske vaje sodijo v okvir letnega programa strokovnega usposabljanja vojakov in starešin teh enot.

Po novem predlogu ključa za financiranje dejavnosti organov krajevnih skupnosti iz proračuna občine Radovljica, ki ga je pripravil oddelek za gospodarstvo in finance je predvideno, da bi za kritje stroškov KS, ki štejejo do 1000 občanov določili 88 din na prebivalca, do 2000 občanov po 77 din na prebivalca, do 3000 občanov po 71 din in v KS nad 3000 prebivalci po 60,50 din na posameznega prebivalca.

V komisijo za družbene dejavnosti je izvršni svet OS Radovljica na zadnji seji v soglasju s koordinacijsko kadrovske komisije pri OK SZDL imenoval za predsednika Jožeta Rebca, namestnika Draga Sifartarja in za člane Franca Škodlarja, Betko Rems, Anico Ježek, Draga Repeta, Borisa Čebulja, Minko Robič in Petra Nuka. Vsi člani so predsedniki izvršnih odborov SIS družbenih dejavnosti, dva pa ravnatelja osnovne šole oz. šolskega centra.

V I. četrtletju 1978 je bilo po podatkih analitične službe pri OS Radovljica v turističnih krajih občine število gostov za 12 % večje, prav tolikšen porast, v primerjavi z enakim obdobjem lani, beležijo v številu prenočitev. Največji porast prenočitev - za 19 % so ustvarili na območju Bohinja, kjer je bilo kar 50 % vseh prenočitev v občini, na Bledu 45 %, v drugih krajih pa 5 %. Zasedenost hotelskih zmogljivosti v prvih treh mesecih je bila 54 %, od tega v Bohinju 76 %, v Radovljici 53 in na Bledu 44 %.

Referent za obče zadeve pri oddelku za družbene službe OS Radovljica je 1977. leta rešil na I. stopnji od 23.062 vloženih 22.486 zadev. Iz lanskega leta je ostalo nerešenih 470 ali 2,04 % vloženih zadev.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri OS Radovljica je v poročilu za 1977. leto ponovno opozoril pristoj-

ne prometne in upravne službe na številne črne točke, zlasti na magistralni cesti pri Podvinu, pri bencinski črpalki v Radovljici, pri letališču ALC Lesce, na železniškem prehodu v Lescah in drugod. V 1977. letu je bilo v občini 110 prometnih nesreč ali 9 več kot leto prej, ki so terjale kar 15 življenj ali 8 več kot 1976. leta.

Število čolnov na Blejskem in Bohinjskem jezeru kljub povečanim prizadevanjem za razvoj turizma nenehno upada. Se 1975. leta je bilo registrirano pri oddelku za notranje zadeve OS Radovljica 138 čolnov, lani pa še 132. Na Bledu so registrirali 87 športnih čolnov in plitvic, v Bohinju pa 45. O stanju plovnih objektov so razpravljali v vseh prizadetih KS, organizacijah in društvih v občini, kjer so posredovali svoja mnenja in predlagali nekatera dopolnila k novemu osnutku odloka.

Eden od najbolj perečih problemov v malem gospodarstvu radovljske občine je tudi dimnikarska služba, kjer močno primanjkuje delavcev, odnos nekaterih občanov do opravljanja njihove službe je dokaj slab, pa tudi sveti KS niso dimnikarjem v oporo. Zato so pristojni občinski organi opozorili na nujnost, da se sprejme dogovor o ustreznih kadrovski politiki, davčnih dajatvah in enotnih cenah dimnikarskih storitev v Sloveniji. Za zdaj sta v vseh treh dimnikarskih območjih v občini le dva dimnikarska mojstra, na Bledu in Radovljici, medtem ko so v Bohinju ostali brez dimnikarja.

Po podatkih sveta za preventivo in vzgojo v prometu je v radovljski občini naraslo število prometnih nesreč v zadnjih petih letih - 1975 do 1978 za 90 %, število smrtnih žrtev pa kar 7-krat. Lani se je zgodilo na magistralnih cestah v občini 19 ali 17,3 % nesreč, na regionalnih 56 ali 50,9 %, na lokalnih 30 ali 27,2 % in na mestnih ulicah 5 ali 4,5 % vseh nesreč.

Po programu pododbora Družba in knjiga, ki vodi akcijo Komunist, je matična knjižnica A. T. Linhart Radovljica 15. junija v počastitev XI. kongresa ZKJ pripravila v radovljski graščini razstavo marksistične in družboslovne literature, ki je bila na ogled do 20. junija. To je letos že druga knjižna razstava, ki so jo pripravili v Radovljici po programu akcije Komunist.

Turistično društvo Bled je konec maja izdalo vsakoletno večbarvno brošuro »Blejske turistične informacije 1978«, v nakladi 50.000 izvodov v slovenščini in petih tujih jezikih. Razen vseh podatkov o Bledu in okolici, seznamov turističnih gostin, trgovskih in drugih objektov, možnosti za razvedrilo in šport, je v informacijah podroben pregled vseh prireditev v sezoni na Bledu, cenik hotelskih in drugih storitev in vrsta drugih podatkov, ki zanimajo domačega in tujega gosta.

V počastitev 200-letnice prvega vzpona na Triglav, 100-letnice rojstva Otona Župančiča in 100-letnice rojstva skladatelja Emila Adamiča je mladinski pevski zbor osnovne šole dr. Janez Mencinger Bohinjska Bistrica v soboto, 10. junija, zvečer priredil v šolski avli celovečerni koncert. Geslo prireditve je bilo »Vse je vihar razdejal - narod pa zmeraj je vstal«. Po koncertu so v avli šole svečano odprli razstavo planinskih fotografij jeniškega avtorja Jaka Copa.

Delavska univerza Radovljica je prejšnji teden objavila informativni razpis za prijave na oddelke za odrasle v jesenskem semestru. Če se bo v razpisnem roku od 19. do 23. junija prijavilo dovolj kandidatov, bodo jeseni odprli 5., 6., 7. in 8. razred osnovne šole, poklicno kovinarsko šolo za strojne mehanike, strugarje, rezkalce in orodjarje, delovodsko šolo za strojništvo, elektrotehniko, lesarstvo in tekstilno stroko, ekonomsko srednjo šolo in upravno administrativno šolo.

Prvo junijsko nedeljo je bilo ob izredno lepem sončnem vremenu na nogometnem igrišču v Lescah medklubska izbirno tekmovanje službenih in športnih psov, ki so ga organizirali prizadevni člani Društva za vzrejo službenih in športnih psov Bled. Med 21 vodniki in prav tolikim številom psov sta se v vajah »poslušnosti, obrambi in sledenju najbolj izkazala Milan Ulčar s psom Voksom in Stane Koren s Cezarjem.

IZVRŠNI SVET O POVIŠANJU STANARIN IN NAJEMNIN

Izvršni svet skupščine občine Jesenice se je v sredo, 14. junija, sestel na svoji sedmi seji. Čeprav je bil dnevni red tudi tokrat obsežen in po svoji vsebini raznolik, kaže omeniti samo nekaj najpomembnejših zadev.

Izvršni odbor samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice je izvršnemu svetu predložil v razpravo in sklepanje predlog sklepa o soglasju k oblikovanju stanarin in najemnin v letu 1978. Dogovor o izvajanju politike cen proizvodov in storitev iz pristojnosti republike in občin v letu 1978 ter resolucija o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1978 namreč določata pristojnost izvršnim svetom za odločanje o takšnih zadevah. Predlog navedenega sklepa temelji na že sprejetih izhodiščih, in sicer, da se stanarine v letošnjem letu povečajo v poprečju za 30 %, za isti odstotek pa se lahko povečajo tudi najemnine za poslovne prostore. Kot rečeno gre za 30 % povišanje v poprečju, kar pomeni, da bo potrebno v letošnjem letu uresničiti v lanskem letu sprejeti odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o merilih za ugotovitev nove vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj, ki ureja vprašanje točkovanja kotlovnice s kotli. Odlok določa, da se kotlovnica s kotli ovrednoti s 17 točkami, kar lani ni bilo uveljavljeno. Poprečno povišanje stanarin bo izvedeno tako, da se najprej ugotovi, kolikšen del povišanja v odstotkih zajame dodatno točkovanje kotlovnice, nakar se za razliko povišajo linearno vse stanarine v občini. Tako bo odstotek povišanja pri tistih stanovanjih, ki so priključena na individualne kotlovnice, 40,47 %, seveda v poprečju. Pri ostalih stanovanjih, torej tistih, ki niso centralno ogrevana ali pa so vročevodno ogrevana, pa se bo stanarina povečala linearno za 27,81 %.

Hkrati s predlogom za zvišanje stanarin je izvršni svet razpravljal tudi o novih, višjih cenah najemnin. Tudi pri najemninah gre za 30 % povišanje, razen za tiste poslovne prostore, ki služijo opravljanju osebnih storitev, kjer je predlog za 15 % povišanje. Izvršni svet je predlog izvršnega odbora samoupravne stanovanjske skupnosti potrdil in sprejel predlagano povišanje stanarin oziroma najemnin. Nove cene bodo pričele veljati 1. julija. Tudi letošnje povišanje je v sklopu procesa, da se doseže ekonomska cena stanarin. Tako bo potrebno čim prej izdelati načrt prehoda na ekonomske stanarine, pri tem pa upoštevati višino stanarine, gibanje osebnih in drugih dohodkov občanov, potrebe po stanovanjih in druge ustrezne elemente. Vzporedno s tem bo v okviru skupnosti socialnega varstva potrebno izdelati tudi kriterije za učinkovito pomoč, subvencioniranje stanarine vsem tistim, ki ne bodo zmogli ekonomskih stanarin. Ob tem še ta podatek, da je po do sedaj veljavnih predpisih bilo v letu 1977 v naši občini delno subvencionirano 22 imetnikov stanovanjske pravice.

Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice je skupščini občine Jesenice predložil poročilo o poslovanju v letu 1977. Izvršni svet je poročilo obravnaval in nanj podal svoje mnenje. Mnenje je ugodno, saj se ugotavlja, da je poročilo vzorno pripravljeno in vsebuje vse potrebne elemente, tako da se lahko vidi obseg planiranega in opravljenega dela, organiziranost delovne organi-

zacije, delo samoupravnih organov, kakor tudi problemi, s katerimi se delovna organizacija kot celota, še posebno pa TOZD za vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih hiš, srečuje. Izvršni svet je mnenja, da bo treba nekatere probleme tega TOZD obravnavati tudi v okviru tistih OZD, ki sodelujejo pri vzdrževanju stanovanjskega sklada. To zahtevajo tudi podatki, da vzdrževanje stanovanjskega sklada, kljub večjim sredstvom še ne dosega pričakovanih rezultatov, bodisi da so vzroki v še vedno premajhnih sredstvih ali pa so organizacijske narave.

Izvršni svet je razpravljal tudi o osnutku zazidalnega načrta pokopališča Kranjska gora ter o spremembi urbanističnega načrta Kranjska gora - Gozd. Predlog lokacije novega pokopališča zahteva spremembo že sprejetega urbanističnega načrta Kranjska gora - Gozd, ki se sprejme po istem postopku kot zazidalni načrt. Prejšnja lokacija pokopališča

je bila predvidena v Lipenju na zahodni strani nasproti bencinske črpalke, vendar zaradi geomehaniških zahtev ta lokacija ne ustreza. Nova lokacija je izbrana pod pobočjem Trebeža. Pokopališče naj bi služilo potrebam krajevnih skupnosti Rateče in Kranjska gora za dobo 100 let. Gradnja je predvidena v treh fazah, s tem da bodo v prvi fazi zgrajeni vsi potrebni objekti, razen dokončne prometne ureditve, ki bo v posebnem projektu obdelana skupno z dokončno rekonstrukcijo magistralne ceste na odseku Kranjska gora - Log. Izvršni svet k osnutku zazidalnega načrta ni imel pripomb in je sprejel sklep, da se osnutek zazidalnega načrta javno razgrne, in sicer v avli skupščine občine Jesenice in v prostorih krajevnne skupnosti Kranjska gora.

Naslednja, osma seja izvršnega sveta bo v sredo, 21. junija.

Božo Ahec

SVOJEVRSTEN POZDRAV XI. KONGRESU ZKJ

Nas bivši sodelavec Slavko TARMAN - starejši je v počastitev 11. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije izdelal posebno čestitko. Na pošto dopisnico je v miniaturni pisavi izpisal 4600 krat »KONGRES ZKJ«. Kljub starosti se je izredno potrudil, saj je za tako delo potrebna izjemna volja in vztrajnost. Čestitko je izpisoval vsak dan dve uri. Delo je bilo izredno naporno za oči in živce.

Miniaturna pisava zahteva poseben način izpisovanja, ki ga naš nekdanji sodelavec docela obvlada, saj se s tem hobiem ukvarja dalj časa.

Dopisnico je avtor poslal kongresni komisiji v Beograd in s tem na poseben način zaželel uspešno delo kongresu.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

OBVEZNO

RADIOFOTOGRAFIRANJE OBČANOV

Zdravstvena služba želi z radiofotografsko akcijo med prebivalstvom pravočasno odkriti pljučna in srčna obolenja. Med temi obolenji so najpomembnejša: tuberkuloza, pljučni rak, poklicne pljučne bolezni, kronična pljučna vnetja in srčna obolenja.

Statistični podatki zadnjih dveh let nam kažejo, da je obolenje za tuberkulozo v porastu. Med 2000 prebivalci živijo v Sloveniji trije tuberkulozni bolniki. Vsak bolnik, ki ima v svojem izpljunku tuberkulozne bacile, okuži najmanj deset ljudi v svoji okolici. Vsak peti tuberkulozni bolnik je odkrit pri množični radiofotografski akciji. Kako važno je torej zgodnje odkrivanje in s tem preprečevanje širjenja te bolezni v okolici!

Drugo, v današnji dobi prisotno obolenje, ki ga odkriva radiofotografska akcija, je pljučni rak. Pravočasno odkritje raka je odvisno izključno od pravočasnega rentgenološkega pregleda. Rak na pljučih lahko mesece in mesece raste, ne da bi bolnik to občutil. Ravno zgodnje odkritje pa pomeni tudi uspešno zdravljenje.

Važno je tudi odkrivanje poklicnih pljučnih obolenj in srčnih obolenj, ki so danes v porastu. Pravočasno zdravljenje le-teh lajša bolniku življenje in podaljša delazmožnost.

Kateri občani so obvezni priti na radiofotografiranje?

Radiofotografirati se morajo vsi občani, ki so stari 29 let, oziroma občani, ki so bili rojeni pred letom 1949. Kdor vabila slučajno ni prejel, naj se javi brez vabila.

Radiofotografirajo se lahko tudi tisti občani, ki so začasno prijavljeni ali sami to želijo.

Kateri občani so oproščeni radiofotografiranja?

Oproščeni so le težko bolni in nepokretni bolniki ter nosečnice, vendar morajo sami ali njihovi svojci prinesiti potrdilo oziroma izvid lečečega zdravnika.

Vsak izmed nas si želi zdravja in moči. Mnogi bolniki nam zatrjujejo: »Ko sem bil zdrav, nisem vedel, kaj je bolezen. Sedaj pa, ko sem bolan, vem, kaj je zdravje. O, ko bi to prej vedel.«

Prepričani smo, da se boste v tej želji radi odzvali vabilu, da se boste natančno držali datuma in mest, kjer bo potekala radiofotografska akcija.

Dr. Vida Rojč

RAZPORED RADIOFOTOGRAFIRANJA OBČANOV

Skupščina občine Jesenice, oddelka za splošne zadeve, obvešča občane občine Jesenice, da bo v dneh od 26. junija do vključno 10. julija obvezno radiofotografiranje prebivalcev, rojenih do vključno 1949. leta. Radiofotografiranje bo opravljeno po naslednjem razporedu:

Datum	Čas radiofotografiranja od - do	Kraj radiofotografiranja	za območje
26. junija	7.-12., 13.-18.	TVD Partizan	območje KS Sava s celotno Tomšičevo c. in C. br. Stražišar
27. junija	7.-12., 13.-18.		
28. junija	9.-12., 13.-15.		a) Osnovna šola Rateče b) Hotel Vitranc Podkoren
29. junija	8.-12., 13.-16.	Splošna ambulanta Kranjska gora	Kranjska gora, Log
30. junija	9.-12.	stara šola Gozd Martuljek	Gozd Martuljek, Srednji vrh
3. julija	7.-15.	Zdravstveni dom Jesenice	območje KS Plavž
5. julija	7.-12., 13.-18.	TBC dispanzer	
6. julija	7.-12., 13.-18.		
7. julija	7.-12., 13.-17.		
10. julija	7.-12.	Zdravstveni dom Jesenice TBC dispanzer	zamudniki

Datum	Čas radiofotografiranja od - do	Kraj radiofotografiranja	za območje
26. junija	8.-12., 13.-18.	Spl. ambulanta Selo-Zirovnica	Žirovnica, Moste, Breg
27. junija	8.-12., 13.-18.	Spl. ambulanta Selo-Zirovnica	Selo, Vrba, Zablaznica, Breznica, Doslovče, Smokuč, Rodine
28. junija	8.-12., 13.-16.	Cokla, Blejska Dobrava	Blejska Dobrava, Kočna, Lipce, Podkočna
29. junija	7.-12., 13.-17.	Hokejsko igrišče Podmežaklja	območje KS Podmežaklja
30. junija	9.-13.	Hotel Triglav Mojstrana	Dovje, Belca, Zg. Radovna
3. julija	9.-14.	Hotel Triglav Mojstrana	Mojstrana
5. julija	8.-10., 12.-16.	a) Dom pod Golico b) Hrušica - stara cesta	Plavški rovt, Prihodi, Planina pod Golico Hrušica
6. julija	7.-12., 13.-17.	Kulturni dom Javornik	območje KS Javornik - Koroška Bela brez dela Tomšičeve ceste in Ceste bratov Stražišar
7. julija	7.-12., 13.-17.		
10. julija	7.-12.		

Za vse zamudnike bo radiofotografiranje v Zdravstvenem domu Jesenice 10. julija od 7.-12. ure.

Posamezniki bodo vabljeni na rentgensko slikanje s posebnim vabilom, na katerem bo naveden datum, čas in kraj radiofotografiranja.

Radiofotografiranje je po občinskem odloku brezplačno in obvezno. Vsak neopravičen izostanek se kaznuje z denarno kaznijo od 500 do 5000 din na podlagi 43. člena zakona o varstvu prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo (Ur. list SFRJ št. 2/74).

DELAVCEM ŽELEZARNE

Delavcem Železarne zaradi radiofotografiranja ni potrebno izostajati z dela. Po dogovoru z organizatorjem lahko poljubno izbirajo dan in uro, morajo se pa držati urnika, oziroma kraja radiofotografiranja, glede na njihovo stanovanje.

POMANJKANJE VARSTVENEGA PROSTORA ZA NAJMLAJŠE

Cepprav je poletje in kot večkrat pravimo bolj brezskrbni čas, se v teh dneh marsikateri starši sprašujejo, kam jeseni z otrokom. Problem je namreč varstvo otrok, v jeseniški občini predvsem varstvo dojenčkov. Cepprav so v minulih letih uspeli zgraditi več novih objektov, ki so vsekakor omilili stisko s prostorom in precej povečali možnosti za organizirano predšolsko vzgojo in varstvo, so problemi še vedno.

V letošnjem letu so starši vpisali v vzgojnovarstveno organizacijo Jesenice, ki obsega vrtca na Plavžu in Savi - to je vrtce Angelce Ocepke in Julke Pibernik ter vrtca na Hrušici in v Podmežaklju, 215 otrok - novincev. V vrtcu Angelce Ocepke na Plavžu so vpisali 146 otrok, na Hrušici 8, v Podmežaklju 10 in v vrtcu Julke Pibernik na Savi 51 otrok.

Na Hrušici, v Podmežaklju in v vrtcu Julke Pibernik so sprejeli vse vpisane otroke, v vrtcu Angelce Ocepke na Plavžu pa so odklonili 51 otrok. V tem vrtcu so sprejeli 24 dojenčkov, šest otrok v mešani skupini in 36 starejših otrok, 29 otrok pa so preusmerili v druge vrtce.

Letošnji vpis je bil skromnejši kot prejšnja leta, pa tudi odklonjenih otrok je precej manj. Samo lani so na Plavžu, ki se naglo razvija, odklonili 130 otrok.

Problemi nastajajo predvsem pri varstvu najmlajših, to je dojenčkov in najmlajših skupin. Če pogledamo strukturo skupin, bodo letos v vzgojnovarstveni organizaciji, predvsem v vrtcih na Plavžu in Savi, imeli več najmlajših skupin, to je otrok od 2. do 3. leta starosti.

Predvsem je zaskrbljujoč podatek, da je letos med vpisanimi izredno malo malih šolarjev, to je otrok rojenih leta 1972, to je tistih, ki naj bi šli v šolskem letu 1979/80 že v šolo.

Tako so starši na Plavžu vpisali le 11 teh otrok, v vrtcu Julke Pibernik na Savi 7, v Podmežaklju 3 in na Hrušici 2. Ob tem se postavlja vprašanje, ali pri starših upada interes za vzgojo, saj se mala šola, ki so jo deležni otroci v vrtcu, prav gotovo ne more primerjati s skrajšano 120-urno malo šolo, ki je namenjena tistim otrokom, ki ne obiskujejo vrtca. Ob povišanju cen v vrtcih so se starši

verjetno odločali za to skrajšano malo šolo.

Vprašanje je, če je taka odločitev staršev koristna otroku, saj dognanja raznih strokovnjakov, še bolj pa izkušnje pri delu v šoli, kažejo, da otrok v vrtcu pridobi veliko delovnih navad, nauči se živeti in delati v kolektivu, pridobi pa tudi vrsto znanj, ki jih doma tudi ob najboljšem varstvu ne more dobiti.

Zahteve, ki so pred učenci v prvem razredu, so že tako velike, da otrok, ki je vsa predšolska leta preživel le

doma, razmeroma težko sledi. In tega bi se morali zavedati predvsem tisti starši, ki menijo, da je za otroka dovolj, če obiskuje eno leto pred vstopom v šolo le 120-urno malo šolo. Vedeti bi morali predvsem to, da otroka v vrtcu ne le varujejo, ampak ga predvsem tudi vzgajajo.

Naj ob tem še povemo, da je vse prošnje obravnavala komisija, ki so jo izvolili lani in v kateri so predstavniki krajevnih skupnosti, delegati staršev, predstavniki patronažne službe zdravstvenega doma na Jesenicah, skupnosti socialnega skrbstva, skupnosti otroškega varstva in delavci vzgojnovarstvene organizacije Jesenice. Vsi starši, ki so prijavili svoje otroke, so že dobili obvestilo o sprejemu, odklonitvi ali preusmeritvi otroka v drug vrtce. Rk

OBSEŽEN PROJEKT USPOSABLJANJA DELEGATOV

Delavska univerza Jesenice je v sodelovanju z OK SZDL Jesenice začela pripravljati sistematično izobraževanje in usposabljanje delegatov in delegacij za delovanje skupščin občine in skupščin SIS v naši občini.

Program izobraževanja, ki ga je pripravila republiška konferenca SZDL, zagotavlja, da se bodo delegati seznanili s samoupravno organiziranostjo naše družbe, zlasti pa z organiziranostjo in delovanjem delegatskega sistema.

Zato, da bi dosegli postavljene smotre, so pri delavski univerzi že formirali predavateljski aktiv, ki bo sodeloval v vseh oblikah družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja delegatov in delegacij. Zanje so pripravili že instruktajni seminar, ki pa je bil slabo obiskan.

Predavatelji bodo lahko zagotovili ustrezno kvaliteto dela, saj so znani družbenopolitični in strokovni delavci naše občine.

Na delavski univerzi predvidevajo, da bodo v prihodnjem šolskem letu zajeli eno četrtino vseh novoizvoljenih delegatov, kar pomeni, da

bi 30 seminarjev absolviralo okoli 1000 delegatov iz OZD in krajevnih skupnosti.

V tej mandatni dobi naj bi vsi delegati - teh je okoli 4000 - absolvirali vsaj eno izobraževalno obliko.

To je zahtevna naloga, če hočemo v štirih letih sistematično izobraževati in usposabljanje slehernega delegata, da bi se lahko uspešno vključili v delovanje delegatskega sistema in da bi uspešno opravljal svojo delegatsko funkcijo.

Odgovorni nosilec družbenega izobraževanja delegatov je občinska konferenca SZDL, ki bo morala zagotoviti tudi materialna sredstva za izobraževanje določenih skupin delegatov.

Že septembra bodo pri delavski univerzi pričeli z izobraževanjem delegatov iz OZD za zbor združenega dela skupščine občine.

Seminarji bodo organizacijsko in vsebinsko pripravljeni tako, da bodo povezani z uporabo učnih pomagal, ki bodo zagotovila večjo kvaliteto izobraževalnega dela izvajalca izobraževanja - delavske univerze Jesenice.

RATEŠKI UPOKOJENCI TUDI LETOS NA IZLETU

Na redni konferenci društva upokojencev smo se domenili, da bi izvedli srečelov za prvomajske praznike. Ta nam je zelo dobro uspel, saj smo dobili v prostovoljne prispevke dobili od članov DU ter privatnih gostilničarjev in obrtnikov. Za denar, ki smo ga dobili od srečelova, smo organizirali izlet po Primorskem.

Na pot smo se z dvema avtobusoma podali 3. junija. Naš prvi postanek je bil v Bistri, kjer smo si ogledali tehnični muzej. Vsem je bil gotovo najbolj všeč lovski oddelek in ker je bilo med izletniki tudi nekaj lovcev, so si ta oddelek še s posebnim zanimanjem ogledali. Naša druga postaja je bila Lipica. Ogledali smo si lipicance in spremljali njihove večerine na zelenih tratah. Od tam smo se odpeljali v Simonov zaliv, kjer smo imeli kosilo. Med vožnjo smo ogledovali nove tovarne, stolpnice in druge zgradbe, ki so zrastle po osvoboditvi.

Pot nas je vodila proti Trstu in naprej s postankom v Čedadu. Da nas ne bi ujela noč, smo se po enurnem postanku odpeljali naprej proti Breginju, kjer smo si ogledali potresno področje in nato skozi Strmec in čez Predil v Kanalsko dolino. Naš zadnji postanek je bil v Beli peči, kjer smo se v gostilni Mežik po domače pozabavali.

NF

SREČANJE NAJMLAJŠE IN NAJSTAREJŠE GENERACIJE JESENIC

»Pozdravljam vas, stare borce, ki ste se borili pred mnogimi leti za našo severno mejo in za pravice našega slovenskega življa na Koroškem, ki ste prišli za orožje, da branite naše ogrožene meje na severu po prvi svetovni vojni.« Tako nekako je pozdravil v Pineti pri Novigradu stare prostovoljce novi upravnik počitniškega naselja društev prijateljev mladine jeseniške občine tov. Zupan, ko so prišli tja na tridnevni izlet.

Za prisrčno dobrodoščilo se mu je zahvalil Jože Stražišar, predsednik občinskega odbora Zveze prostovoljcev borcev za severno mejo od 1918 do 1919 in pri tem poudaril besede, ki so vklesane na spominski plošči na zunanji steni železniške postaje na Jesenicah: »Če v onih letih ne bilo bi nas, še večji kos slovenske zemlje bi odnesel tuji plaz.« Omenjal je tudi letošnje jubilejno leto, saj poteka že 60 let od takrat, ko smo kot prostovoljci prišli za orožje.

Tudi letos, kakor vsa zadnja leta, so ostareli prostovoljci pripravili tri-

dnevni izlet na morje, da si tako naberejo novih moči na stara leta. Pred leti so bili nekajkrat gostje počitniške skupnosti ZZB NOV ljubljanskih občin v Banjoli pri Puli, zadnja leta pa so gostje počitniškega naselja društev prijateljev mladine jeseniške občine v Pineti pri Novigradu.

Verjetno malokje »stari mladeniči« držijo tako skupaj, kakor prostovoljci z jeseniške občine. Še vedno, tako kot nekdanj, čutijo potrebo po čimboljši medsebojni povezavi, saj le tako lažje prenašajo težave ostarelosti.

Najstarejša generacija je odhajala iz počitniškega naselja v Pineti, ko so prispeli tja najmlajši Jeseničani, to je predšolski otroci, ki so se veselili lepega vremena, ki se je obetalo.

Veseli in zadovoljni smo se vračali proti domu, za kar gre zasluga upravniku počitniškega naselja tovarišu Zupanu, kuharici in tovarišici Ivanki Torkar, ki so se trudili, da bi bili nekdanji prostovoljci res zadovoljni, tako s prehrano, kakor tudi s postrežbo. S.Š.

USPEŠNO DELO KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV

gram in urnik ter ga uskladili še z drugimi dejavniki.

Cepprav klub samoupravljalcev obstoji in dela šele kratek čas, je opravil pomembne naloge ter pokazal dobre rezultate. To je bilo zaznano celo izven občine, tako da bo klub za svoje uspešno delo prejel zvezno priznanje konec junija v Novem Sadu.

B.

Delegati na seminarju, ki sta ga skupaj organizirala klub samoupravljalcev in delavska univerza (foto B. Blenkuš)

V nedeljo, 18. junija, je prostovoljno gasilsko društvo Blejska Dobrava slavilo svojo 70-letnico obstoja in uspešnega dela. Do tega dne so s požrtvovalnim delom obnovili in lepo uredili svoj gasilski dom. V počastitev jubileja so pripravili mimo-hod, katerega so se poleg domačih gasilcev udeležili številni gasilci iz sosednjih društev, člani enot civilne zaštite, pihalni orkester Jeseniških železarjev, domači pevski zbor Vintgar, narodne noše in drugi.

Proslavo, ki je bila nasproti šolskega poslopja, je odprl predsednik krajevnega skupnosti Bernard Jakopič, ki je med drugim pozdravil tudi delegacijo, ki je prišla iz pobratene krajevnega skupnosti Ravne Bate na Primorskem. Slavnostni govor je imel Dušan Stare, podpredsednik društva, ki je opisal delovanje društva vse od leta 1908 dalje. Med drugim je povedal, da so prvi zidani dom gasilcev postavili leta 1918 in so ga uporabljali tudi za kulturno dejavnost, oziroma vaje pevskega zbora Vintgar, tamburaškega zbora in sploh DPD Svobode, vse do leta 1932, ko jih je takratna oblast razpustila. Med drugo vojno je delovanje društva nazadovalo. V partizane je odšlo 17 gasilcev, od katerih so trije padli, trije pa so umrli v taboriščih, oziroma padli kot talci. Po osvoboditvi je doslej društvo dosegalo posebno velike uspehe. Prvo motorno brizgalno so dobili leta 1937, še ne dolgo tega pa so nabavili novo moderno brizgalno, ki načrpa 800 litrov vode v minuti. Dobili so tudi gasilsko vozilo, ki pa je dotrajano, zato sedaj pričakujejo nov gasilski avtomobil tipa TAM. Za nakup je 246 tisoč din prispevala samoupravna skupnost za varstvo pred požarom, ostalo pa so prispevali društvo in občani ter delovne organizacije Universal, Golica, Železarna, Zavarovalnica Triglav in drugi. Društvo ima danes 326 čla-

nov, od katerih je 44 operativnih gasilcev-članov, deset članic in 50 mladincev, pionirjev ter cibicbanov.

Na proslavi, s katero so tudi počastili kongres ZKJ, so podelili gasilska odlikovanja in priznanja. Podpredsednik občinske gasilske zveze Valentin Kežar je gasilskemu društvu Blejska Dobrava izročil gasilsko odlikovanje I. stopnje, s katerim ga je odlikovala republiška gasilska zveza. Republiška gasilska odličja je izročil še Francu Ferku, ki je prejel gasilsko plamenico I. stopnje in Stanku Zupanu, ki je bil odlikovan z gasilskim odlikovanjem II. stopnje.

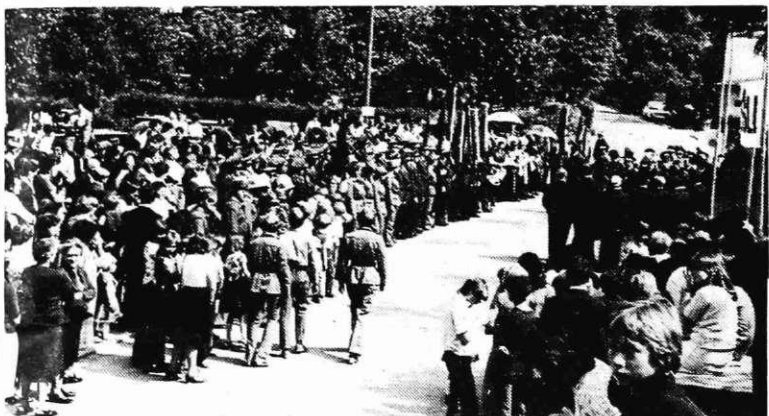
Predsednik prostovoljnega gasil-skega društva Blejska Dobrava Valentin Razingar je izročil posebna priznanja posameznikom in organizacijam za posebno požrtvovalno delo in dobro sodelovanje. Ročni gasilski miniaturni aparat so prejeli: Bernard Jakopič, Valentin Zupan, Tone Arh, krajevna skupnost in delegacija pobratene krajevnega skupnosti Ravne-Bate.

Posebno pismo priznanje so prejeli: Janko Ferk, odbor za ljudski odpor in družbeno samozastito, KO ZB NOV, aktiv ZSMS in KK SZDL Blejska Dobrava.

Po podelitvi priznanj in polaganju venca k obeležju padlih v NOB je bil kulturni program, v katerem so nastopili pihalni orkester Jeseniških železarjev in domači moški pevski zbor Vintgar. Pripadniki poklicne gasilske in reševalne čete železarne Jesenice so prikazali gašenje z ročnim aparatom, napolnjenim s prahom in pripravo za proizvodnjo velikih količin pene za gašenje.

Slavnostnemu delu je sledila zabava in tovariško srečanje, ki so ga pripravili na igrišču za šolo. Po dežju v soboto je lepo vreme, ki se je naredilo v nedeljo, pripomoglo, da je slavlje gasilcev na Blejski Dobravi uspelo.

B.

SKUPŠČINA OBČINSKEGA SVETA ZSS JESENICE

V petek, 16. junija, je bila na Jesenicah redna skupščina občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije — Jesenice, katere se je udeležilo 88 delegatov od 110, navzoči pa so bili tudi predstavniki republiškega in medobčinskega sveta zveze sindikatov ter družbenopolitičnih organizacij občine.

Po potrditvi poslovnika za delo skupščine je najprej predsednik sveta Teodor Kreuzer spregovoril o delu in načrtih v prihodnje. Sindikat je dejansko osrednja gibalna sila v združenem delu, težišče dela se je preusmerilo predvsem v osnovne organizacije in sindikalne skupine. Pri tem pa čaka delavce v jeseniški občini — v 110 osnovnih sindikalnih organizacijah je združenih 14.134 delavcev, veliko nalog, predvsem pri uresničevanju zakona o združenem delu, po katerem je potrebno do 11. decembra vse samoupravne akte uskladiti s tem zakonom. S tem so povezane naloge tudi na področju svobodne menjave dela, kjer se razprave ne smejo zaključiti pri višini prispevne stopnje, nadalje na področju samoupravnega planiranja, kadrovske potrebe, investiranja, kjer v občini zelo kasnimo z zaposlovanjem predvsem ženske delovne sile. Posebno skrb pa bo potrebno nameniti tudi socialni varnosti delavcev, ljudski obrambi in družbeni samozastiti, varstvu okolja in varstvu pri delu ter kulturni in športni dejavnosti delavcev.

V precej živahni razpravi, v kateri je sodelovalo 11 delegatov, so podrobneje opredelili posamezne naloge in probleme, tako na področju organiziranosti občinske organizacije sindikata, vloge sindikata v krajevni skupnosti, naloge na področju trgovine, stanovanjskega gospodarstva in uresničevanja zakona o združenem delu, pri čemer je pozornost potrebno posvetiti vsebini.

Na skupščini so izvolili tudi 45-članski občinski svet ter petčlanski nadzorni odbor, nadalje šest delegatov za 9. kongres slovenskih sindikatov ter Stjepana Šerbiča in Cirila Šoberla za delegata 8. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije. Evidentirali so tudi možne kandidate za republiški in zvezni svet zveze sindikatov, potrdili delovni načrt občinskega sveta ter organiziranost občinske organizacije sindikata.

Tako bo v občini delovalo šest občinskih odborov sindikata, in sicer za proizvodnjo in predelavo kovin, promet in zveze, gradbeništvo, komunalno in stanovanjsko dejavnost, trgovino, gostinstvo in turizem ter vzgojo, izobraževanje in kulturo. Kot posebni delovni telesi pa bosta delovala tudi dva sveta, in sicer družbeni svet za družbenoekonomске in samoupravne odnose ter svet za socialno politiko.

S skoraj štiri ure trajajoče seje skupščine so poslali tudi pozdravno pismo 11. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije.

Rk

NASPROTUJOČE OCENE »DON JUANA« V LJUBLJANSKI OPERI

Dne 6. junija sem sodeloval v premierski predstavi Mozartovega Don Juana v Ljubljanski operi (vloga Masetta). Po predstavi smo bili protagonisti otroško veseli uspeha, kajti poslušalci so nas sprejeli z velikim navdušenjem. Kakor običajno so bili na premierski predstavi poročevalci našega dnevnega časopisa. Najprej je izšla kritika v ljubljanskem Dnevniku 7. junija, v kateri me drugim preberemo: »... nekateri poudarki protiigre Jaka Jeraše (Masetto) in izrazna zavzetost Anice Puserjeve so se večkrat dvignili nad povprečje predstave...«

Naslednjega dne, 8. junija, je izšla ocena v Delu, v kateri piše: »Ana Puser-Jerčičeva, pevka s precejšnjo mero muzikalnosti pri oblikovanju posameznih fraznih elementov, v celem pa s precej enoličnim glasovnim oblikovanjem... med tem, ko se Jaka Jeraša ni posebno izkazal...«

Vsako lahko iz navedenih citatov razvidi popolno protislovnost v ocenjevanju predstave, oziroma posameznih pevcev. To kaže, da naši

nekašen klan, med srenjo, ki ga komaj trpi. Žena drži s sorodniki, sin mu je pravi tujec; sicer pa tudi v službi ni nič bolje: težave se kopičijo na vseh straneh. Junaku je nekega lepega dne vsega dovolj. Na dan mrtvih, ko je polikana in poškrabljen družina zdoma, razmeče osvojen pohoštvo v sprejemnici — tu mu namreč niso pustili, da bi slikal — in pobegne z doma. In kam se bo napotil? Tja, kjer je bilo vse drugače, na kraj spominov. Na Lačnem hribu je namreč kot partizan prebil nepozabne mesece. Tu je skupaj z drugimi delavci partizanske tiskarne sanjari o svobodi, se hranil z lakoto in hrepenenjem, doživljal svojo prvo in nepozabno ljubezen.

»Sedanji čas« v tej pripovedi je torej čas junakovega bivanja na Lačnem vrhu, ko je na begu pred ženo in taščo, ne tistega v zimi 1944–45. Kaj se zgodi z junakom v tem hribovskem zaselku? Preteklosti res ne najde, pač pa najde ljudi, precej različne od tistih, s katerimi se je otepal v mestu. Seznan se s preprosto žensko, se pri njej nastani in vse kaže, da bo z njo doživel nekakšno zapoznelo ljubezen. Čuti-mo pa, da je ta ljubezen le nekakšen

odmev idealne ljubezni, do partizanke Lije. In tako začne sanjarati o vsem tistem, kar je tu doživil pred desetletji. Tako kakor kača, ki grize samo sebe v rep: takrat je sanjaril o prihodnosti, o svobodi; zdaj sanjari o preteklosti, o času sanjarjenja.

Vendar junak po naravi sploh ni tipičen sanjar. Naneslo je pač tako, da ga je življenje izločilo iz kroga dejavnih. Dejstvo je, da je vedno veljal za sumljivega, nezanesljivega. Že v partizanih, zaradi socialnega izvora, kot sin pisarja, torej kot drobni buržuji. Po vojni prav tako: spet velja za nezanesljivega, neurejenega. Zakaj se ni mogel vključiti? Zdaj ga iz svoje srede izločajo ljudje, ki so malomeščani po mišljenju in čustvovanju, ne pa po socialnem izvoru, kot je bil on. Razen tega se je zalomil nekega dne tik pred koncem vojne, ko so ga ujetega mučili belogardisti. Pa to storijo naj odkrije bralec sam. — Kot rečeno, vse je opisano z junakovega zornega kota, pa vendar spet na tako, da bi zbujalo solzava čustva in ne kot ob-sodba sedanjih krivic in nepravilnosti. Ne. Pisatelju tega kova sodi, da reče samo: tako je pač življenje.

VALJEVCI NAJBOLJŠI

Pred nekaj dnevi je bil v Smederevski Palanki sklenjen festival amaterskih gledališč SR Srbije. Festivala se je udeležilo tudi amatersko gledališče Abrašić iz pobratene Valjeva. V močni konkurenci številnih amaterskih gledališč iz Srbije je bilo to gledališče najboljšje. Za izvedbo UZALOŠČENE DRUŽINE Branislava Nušića, v režiji Olivera Vukmirovića, so Valjevci prejeli zlato plaketo festivala. Nagradjeni so bili tudi nekateri igralci, priznanje pa so dobili še za nekatere druge elemente predstave, kot so: scena, razsvetljava in drugo.

Z osvojitvijo prvega mesta in zlate plakete si je valjevsko gledališče priborilo pravico sodelovanja na tradicionalnem srečanju gledaliških amaterjev SR Srbije, ki bo letos v Kuli (AP Vojvodina) in da prestavlja amatersko gledališko dejavnost Srbije na zveznem srečanju amaterskih gledališč v Trebinju (SR BiH).

Žirija v sestavi: Slobodan Stojanović, dramski pisatelj in urednik televizije Beograd, Milutin Mišić, dramaturg in gledališki kritik iz Beograda in Petar Pajić, pesnik in urednik RTV Beograd, je drugo mesto in srebrno plaketo dodelila amaterskemu gledališču iz Vranja, tretje mesto in bronasto plaketo pa amaterjem iz Velike Plane. Zapažen je bil tudi nastop predstavnikov iz podrjnsko-kolubarskega območja — amaterskega gledališča iz Bogatiča, ki bo predstavljal amaterje Srbije na festivalu amaterskih gledališč bratstva in enotnosti v Prizrenu.

F. Ropret

ZAKLJUČNA PRIREDITEV »NAŠA BESEDA« IN »SREČANJA GLEDALIŠKIH SKUPIN SLOVENIJE«

Letošnje zaključne prireditve NAŠA BESEDA '78, ki je potekala v Kopru, Izoli in Piranu, sem se udeležil kot predstavnik Zveze kulturnih organizacij Jesenice. Letošnji pregled dejavnosti je bil zelo obširen, saj so razen gledaliških skupin na tem srečanju sodelovali tudi baletni krožki, oddelki za ritmično vzgojo in mladi likovniki ter boljše lutkovne skupine.

Nastopalo je kar 270 igralcev, oziroma izvajalcev, kar pa je bilo za organizatorja preveč in se je to poznalo tudi pri organizaciji sami, saj je bila precej pomanjkljiva. Zato smo na posvetu organizatorjev sklenili, da bi v bodoče ločili različne dejavnosti, kar bi organizacijo takega srečanja olajšalo in pocenilo. Glede kvalitete mislim, da je čutili drugod po Sloveniji precejšen napredek, saj so pri gledaliških predstavah z režiserji sodelovali tudi glasbeniki in koreografi. Ena od ugotovitev posveta je, da se čuti tudi precejšen napredek gledališke dejavnosti na območju Gorenjske. Končni vtis je bil, da so na zaključku sodelovale res kvalitetne skupine (razen nekaterih izjem), da pa organizator ni bil kos prevzeti nalogi.

Od 5. do 10. junija 1978 je bilo tudi SREČANJE GLEDALIŠKIH SKUPIN SLOVENIJE v Krškem, ki je bilo po organizacijski plati pravo nasprotje srečanju v Kopru, saj je bilo res vzorno izpeljano. Na tem srečanju sta gorenjske amaterje zastopala Linhartov oder iz Radovljice in Prešernovo gledališče iz Kranja. Razgovore po vsaki predstavi so vodili znani slovenski režiserji in literati kot so Bojan Stih, Mikeln, Peter Božič, Marjan Belina in drugi. Po vsaki predstavi so podeljevali tudi zlate Linhartove značke in Linhartove plakete. Predloge kandidatov za prejem značke in plakete smo poslali tudi iz naše občine, vendar je odbor za podeljevanje teh priznanj zavrnil vse naše predloge. Da ne bi bilo hude krvi, moram povedati, da je bil kriterij zelo strog. Zlato značko so prejeli igralci in režiserji za izreden umetniški uspeh v letošnji sezoni, to je, da so s svojo kreacijo in režijo posegli v sam vrh amaterske gledališke dejavnosti v Sloveniji. Podeljenih je bilo samo 15 značk za vso Slovenijo. Podelili pa so tudi tri plakete in to za podobne uspehe v nekaj sezonah nazaj. Pri tem se je

čutilo pomanjkanje priznanj za dolgoletne gledališke ustvarjalce po terenu, ki pa niso dosegli visoke kvalitete. Zato je skupščina gledaliških skupin Slovenije, ki je zasedala zadnji dan srečanja, predlagala, da se ustanovijo tudi nagrade za dolgoletno delovanje in sicer za 10, 20 in 25 let. Te nagrade se bodo drugo leto prvič podelile, podeljevali pa naj bi jih na področnih, oziroma na občinskih srečanjih.

Na posvetu režiserjev je republiški selektor Vladimir Kocjančič podal pregled predstav, ki so se letos zvrstile na področnih srečanjih. Razvrstil jih je v predstave, ki ne ustrezajo, v časovno odmaknjene dobre predstave in nova iskanja. V tretji grupi sta tudi dve predstavi iz naše občine in sicer Hvarčanka, v izvedbi amaterskega gledališča Tone Čufar in Hočete igrati z mano, v izvedbi javniških svobodašev. V pregledu po žanru in kvaliteti pa jih je razvrstil v diletantske, v urejene z zastarelo obliko uprizoritve (sem je prišel Hvarčanko), ustrežnejše uprizoritve, ki stremijo k sodobnejšemu ustvarjanju (kamor je uvrstil tudi predstavo Hočete igrati z mano), nato še urejene usmerjene uprizoritve in v peto skupino sodobnejša iskanja.

Vse predstave si je ogledala tudi Stanka Geršakova, režiserka amaterskega gledališča Tone Čufar. Menila sva, da je bilo pri vseh predstavah čutili velik napredek. Zato pa je nujna pomoč amaterskim režiserjem. V občini bi morali dobiti mladega šolanega režiserja, kajti le tako lahko pričakujemo napredek, da bi ujeli korak z dejavnostjo in kvaliteto drugih skupin širom po Sloveniji.

Predsednik dramske komisije pri ZKO Jesenice: Franci Tušar

SREČANJE PIONIRJEV NA 13. ZBORU
V MURSKI SOBOTO

Prekmursko središče je bilo 17. junija živo kot že dolgo ne, saj smo se tu zbrali pionirji Slovenije ob zaključku spominskega pohoda »Tito — revolucija — mir« in ob zaključku jugoslovanskih pionirskih igar.

Pionirji iz naše občine smo se odpravili 16. maja ob 8. uri pod skrbnim vodstvom tovarišic in tovarišev: Barbare Slamnik, Ade Stražisar, Romane Makovec, Romane Ravnič in Jošta Novaka. Skupaj nas je bilo 46 iz vseh jeseniških osnovnih šol. Prvi postanek je bil v Ptuj, kjer smo si ogledali naše najstarejše mesto, kjer je bila stoletja pomembna vojaška postojanka na meji proti Madžarom in pozneje proti Turkom. Ko pa je stekla železnica mimo Maribora proti Trstu, je Ptuj zaostal in Maribor je dobil vse pogoje za hitrejši razvoj. V Ptuj smo videli spomenik narodnemu heroju Jožu Lacku, ki so ga Nemci zverinsko mučili in ubili. Njegova četa je dolgo drzno napadala nemške enote na tem področju.

Naslednji postanek smo imeli v Jeruzalemu, kjer smo si ogledali vzorno urejen sodoben vinogradniški nasad — in kot simbol — veliki kanski sod, v katerem so nekdanji shranjevali vino, sedaj pa je turistična zanimivost.

Ob 15. uri smo prišli v Lendavo. Takoj so nas učenci tamkajšnje šole pogostili z okusno malico in nam priredili pester kulturni program. Ob koncu programa smo vsi skupaj zaplesali še kolo. Na žalost pa smo morali Lendavo zapustiti in se odpeljati v bližnjo vas Turnišče. Tam so nas pred osnovno šolo pričakali učenci. Eden izmed njih nam je zaželel dobrodoščilo in dejal, da želijo, da bi se mi pri njih kar se da udobno počutili. Nato smo se seznanili z učenci, pri katerih smo prenočili. Odpeljali so nas na svoje domove. Prenočevali pa nismo samo v vasi Turnišče, ampak tudi v nekaterih manjših vaseh v bližnji okolici. Tako kot učenci, so nas tudi starši teh otrok lepo sprejeli. Pri njih smo se zares udobno počutili. Pogovarjali smo se o Jesenicah in jeseniški železnici. Sami pa so nam pripovedovali o Prekmurju. Večer je kar prehitro minil in legli smo k počitku. Zjutraj pa nas je zbudilo petje ptic in kikrikanje petelinov. Po obilnem zajtrku smo se staršem in učencem toplo zahvalili. Pred osnovno šolo v Turnišču, kjer je bil zbor, je nastal pravi živ-zav. Eden čez drugega smo vpili, kaj je kdo doživel prejšnji večer, kakšen spominek je dobil in še bi vpili, če se ni bil avtobus počasi premaknil in že smo bili vsi pri oknih. Veseli smo prebivalcem Turnišča mahali v pozdrav. Z mahanjem smo prenehali šele, ko so se zadnje hiše Turnišča skrile.

Na zbornem mestu v Murski Soboti smo najprej zaslišali glas TV

PRVA KONFERENCA
PIONIRSKO
DELOVNE BRIGADE

V nedeljo, 11. junija, smo se bodoči brigadirji jeseniške občine v zgodnjem, deževnem jutru zbrali na železniški postaji na Jesenicah. Bilo nas je enajst, ker jih je šest manjkalo. Ti so se prav gotovo ustrašili dežja in s tem dokazali, da niso preveč navdušeni za delo v pionirski delovni brigadi.

Z vlakom smo se odpeljali na zbor brigadirjev, ki je bil v Kranju. Prišli so tudi brigadirji iz Radovljice, Škofje Loke in Kranja. Prva konferenca PDB je potekala približno takole:

Sprva smo se spoznali s komandantom brigade in njegovim namestnikom. Izvedeli smo, da se bo naša brigada imenovala po največjem slovenskem pesniku dr. Francetu Prešernu. Na delo bomo odšli za tri tedne, in sicer v Brkine, v vas Tatve. Ta vas ima okoli dvajset hiš, v katerih stanujejo večinoma starejši ljudje. Zato naj bi mi mladi popestrili njihovo življenje. PDB bo imela nalogo, da zgradi makadamsko cesto. Vsak izmed udeležencev je dobil svojo zadolžitev, ki jo bo v PDB poskušal kar najbolje izvrševati. Seznanili smo se tudi z dnevnim redom v PDB, ki je zelo pester in zanimiv. Štiri ure dela na trasi, ostali čas pa za pomoč vaščanom in razne področne dejavnosti kot so: interesne politične dejavnosti, kultura, šport in podobno. Nismo pa pozabili tudi na disciplino, ki je v PDB zelo pomembna.

Na koncu smo se dogovorili, da se bomo pred odhodom v brigado še sestali in dopolnili pomanjkljivosti, na katere smo morebiti na prvi konferenci pozabili. S tem bomo dosegli pripravljenost za takojšnje delo v Brkinah.

Katarina Slamnik
7. c OŠ Prežihov Voranc

kluba Murska Sobotica: »Naš glas, naš krik naj odmeva po vsem planetu, zoper vojne, za mir, za srečno otroštvo in človeka vredno življenje.«

Slavostni govornik je bil Milan Kučan, ki je poudaril, da je tudi v ta del naše Slovenije, čeprav je pokrajina zavita v tajinstven svet junakov iz romanov in povesti Miška Kranjca, prodrila revolucija, socializem. Tu je zagledala luč sveta Ljudska pravica, ilegalno glasilo slovenskih komunistov in tudi v teh krajih je leta 1941 zažarela iskra odpora proti okupatorjem. Govoril je o naših uspehih, o naših nalogah in posebej poudaril, da ni nič tako dobro narejenega, da se ne bi dalo narediti še

OBRAMBNI DAN V MOJSTRANI

V soboto, 17. junija, smo imeli na osnovni šoli 16. december Mojstrana obrambni dan. Kljub slabemu vremenu smo nalogo dobro opravili.

Bila sem kurirka. Kurirji smo morali priti v šolo že zelo zgodaj. Čakale so nas zanimive dolžnosti. V vlogo kurirke sem se hitro vživela. Bilo je še vse mirno, ko sem z važnim sporočilom hitela v sosednjo vas. Ko sem se vračala, so učenci že hiteli v šolo. Ura je bila osem. Zazvonil je zvonec. Začel se je pouk. To ni bil pouk kot vsak dan. Dobili smo obvestilo, da se nam bliža nevarnost. Kako bi ravnali takrat?

Zanimiv razgovor je prekinil zavijajoč glas sirene. Hitro smo zapustili šolo. Po različnih poteh smo se umaknili na varno. Razdeljeni smo bili v čete. Vsaka je imela svoj prostor. Zelene krošnje dreves so zakrile nove prebivalce gozda. Bilo je vznemirljivo, ni kaj reči! Komandir čete nas je s sporočilom poslal v štab. V

IZLET NA KALIŠČE

Ob 6. uri smo se odpeljali z Jesenic skozi Kranj in nato zavili proti Kamniškim alpam. V vasi Mače smo izstopili in se odpravili proti Kališču. Nekaj časa smo hodili po makadamu, nato pa po gozdni poti. Po vijugasti poti smo le prišli do kočice Kokrškega odreda na Kališču. S Kališča se širi lep pogled po Gorenjski. Pomaloma smo, v planinske knjižice odčitani spominski žig in se odpravili na proslavo, ki je bila posvečena ustanovitvi Kokrškega odreda pred 36 leti. Na proslavi so govorili preživeli borci Kokrškega odreda, prvi pa so bile podeljene zlate značke. Prejeli so jih najzaslužnejši planinci, ki so se vsako leto udeležili pohoda na Kališče in borci Kokrškega odreda.

Po proslavi so mlajši planinci skupaj s tovarišicami Ančko in Marino odšli po poti, po kateri smo prišli, v dolino. Starejši pa smo s tovarišem Valodijem odšli na daljšo pot. Hodili smo pod Storžičem, prišli do kočice na Veliki poljani, kjer smo počili, nadaljevali pot pod Tolstim vrhom in prišli na Golnik. Tam nas je že čakal avtobus. Utrujeni, vendar veseli, smo se skozi Tržič odpeljali domov.

Klemen Gričar 4. c OŠ
Prežihov Voranc

ZBOR PIONIRJEV JUGOSLAVIJE

Šolska vrata so se mi že zaprla, ko sem izvedela prijetno novico.

»Udeležila se boš zbora pionirjev Jugoslavije, ki bo 16. in 17. junija v Murski Soboti,« so mi povedali. Za konec osemletnega šolanja nisem mogla dobiti lepše nagrade. Iz naše šole smo odšli na pot štirje: Fadil, Darja, Tatjana in jaz.

Na Jesenicah smo se pridružili učencem iz drugih šol naše občine in se skupaj z mentorji in predstavniki društev prijateljev mladine s posebnim avtobusom odpeljali na drugi konec Slovenije.

Ta pokrajina mi je bila še neznana. Vse kar sem vedela o njej so bili le suhoparni zemljepisni podatki iz knjig. Po zvočniku sem izvedela marsikaj novega in zanimivega.

Lepa je ta naša domovina! Mimo nas so hiteli novi kraji. Kje so naše gore? Le v daljavi so se še videli njihovi obrisi.

Lendava. Pred osnovno šolo so nam pripravili prigrizek sprejem. Ko so poskrbeli za naše prazne želodčke, so nas odpeljali v vas Turnišče. Tam so nas že nestrpno pričakovali gostitelji, kajti zbor pionirjev je bil šele naslednji dan in morali smo prenočiti.

Ko sem opazovala prijazne obraze svojih vrstnikov in njihovih staršev, je tesnoba v srcu izginila. Vsak je dobil svojega gostitelja. Pozdravila sem se s svetlobnim drugošolcem.

»Igor Magdič,« je dejal, mi ponudil roko in se v zadregi nasmehnil. Stanoval je v bližnji vasi Renkovi in pot do nje je bila dovolj dolga, da

bolje. »Za vse to imate vi mladi dovolj prilik, poleta in moči,« je zaključil govornik.

Po govoru smo spremljali kulturni program, si z zanimanjem ogledali orožje, katerega so razstavili pripadniki JLA, sklepali nova poznanstva in izmenjali naslove. Vse je bilo živo, pisano, svečano in kar težko smo ob 15. uri sedli v avtobus in se napotili nazaj proti Gorenjski.

V avtobusu smo bili nekaj časa tiho, saj je vsak izmed nas preletel dogodke zadnjih dveh dni in ponosni smo, da smo člani velike organizacije otrok — Zveze pionirjev Jugoslavije. Naši starši, naši učitelji in vsi odrasli računajo na nas in prav je tako: »Sledimo jim in hvaležni smo jim za vse!«

Katarina Slamnik in Alenka
Bartelj, OŠ Prežihov Voranc

naši četi ni bilo »ranjenih« in »pogrešanih«, zato smo nadaljevali z delom. Dobro pripravljen načrt je motil dež. Na ukaz glavnega štaba smo se vrnili v šolo, kjer smo se seznanili še z nalogami prve pomoči in z orientacijo. Graničarji so nam pokazali orožje in urili smo se v streljanju z zračno puško. Pasulj pa nas je vse po vrsti ogrel in dobro razpoloženi smo za goste pripravili še partizanski miting.

Iz vasi se je zaslišal glas sirene — znak za konec nevarnosti. V srcih smo začutili veselje in zadovoljstvo nad opravljenimi nalogami.

Nataša Gliha — nov. krožek
OŠ 16. december Mojstrana

OČIŠČEVALNA AKCIJA

V četrtek, 15. junija, je bila očiščevalna akcija za učence osnovne šole Tone Čufar. Zbrali smo se pred carinarnico. S seboj smo prinesli vrečke in palice za nabiranje odpadke. Prišel je tudi tovariš Blenkuš in nam povedal, kje naj bi pobirali odpadke. Odločili smo se, da bomo pobirali smeti in razno navlako na področju krajevnih skupnosti Plavž.

Najprej smo šli po Titovi cesti. Spremljala nas je tovarišica Čelesnikova. Vseh nas je bilo sedemindvajset. Nato je polovica učencev odšla po Tavčarjevi ulici, druga polovica pa naprej po glavni cesti. Ker je v krajevni skupnosti Plavž veliko ljudi, je bilo tudi veliko smeti in raznih vrečk, ki jih pešci mečejo po tleh. Posamezniki bi morali še bolj paziti na to, da je cesta čista. Pred Čufarjem smo se zopet sešli. Šli smo po Bokalovi ulici. Tam se nam je pridružil še nekaj učencev. Delali smo hitro in nabrali mnogo odpadkov in vrečk, ki smo jih sproti metali v koše za smeti. Prišli smo do bolnice in se od tam zopet vrnili proti Čufarju, kjer smo se poslovili.

Naša akcija je trajala dve uri in z njo smo tudi mi prispevali svoj delež za lepši izgled našega okolja.

Ker smo turistična dežela, bi nam bilo zelo neprijetno, če bi tuji videli, da živimo v velikem smetišču. Kultura in čisto okolje sta vir zdravja in naprednega človekovega življenja. Veseli bi bili, da bi ta naša prizadevanja spoštovali vsi in bilo bi nam vsem lepše.

Nataša Golob 7. b
OŠ Tone Čufar

Obrambni dan v osnovni šoli »16. decembra« Mojstrana — otroci na »umiku« v Mlače (foto Izidor Trajcar)

V četrtek, 16. junija, so očiščevalno akcijo izvedli učenci osnovne šole Tone Čufar Jesenice. Pri delu jih je vodila tovarišica Marta Čelesnik (foto B. Blenkuš)

OBISK
TONETA SVETINE

V jubilejnem letu 1978, ko praznujemo številne planinske obletnice, nas je v četrtek, 15. junija, obiskal znani slovenski literat Tone Svetina. Ob njegovem prihodu se je v avli sprostito prijetno vzdusje. Učenci smo pisali spise na temo »Moja pot v gore«, ki jih je pisatelj ocenil in nam podelil nagrade. Prve tri nagrade so bile knjige Toneta Svetine-Stena, ostale tri pa so bile nove planinske značke. Po podelitvi nagrad se je med nami in pisateljem razvil pogovor.

Pripovedoval nam je o svojem literarnem, likovnem in kiparskem delu. Bili smo ponosni, ko nam je pripovedoval, da je dobil idejo za pisanje Stene prav v našem kraju, v dolini Vrat in na ponosnem očaku Triglavu. Najbolj zanimive so bile

partizanske dogodivščine, ki so bile včasih žalostne, večkrat pa tudi šaljive. V njih je največkrat sodeloval pisatelj sam. Iz njegovega pripovedovanja smo spoznali, kako smo si ljudje različni in da je pisateljstvo trdo delo. Poleg pisateljstva se Tone Svetina ukvarja še s kiparstvom, lovom in ribolovom, je pa tudi ljubitelj gora in narave.

Pisatelj nam je svetoval: »Kadar greste v gore, ne odlagajte papirkov, pač pa jih shranite v nahrbtnik in jih prinesite nazaj v dolino, kjer bodo romali v koš za odpadke. Teh navodil se držite vsi, ki ljubite gore, veljajo pa naj tudi v dolini!«

Čas je vse prehitro mineval in s pisateljem Tonetom Svetino smo se morali posloviti. Domenili smo se, da ga bomo še kdaj povabili, saj si imamo še mnogo povedati.

Vesna Smolej — literarni
krožek OŠ 16. december
Mojstrana

ZAHVALA ŽENSKEGA PEVSKEGA ZBORA

Vsem, ki so pripomogli k našemu desetletnemu uspešnemu delu in vsem, ki so omogočili praznovanje našega jubileja s koncertom in prijateljskim srečanjem — sindikalni organizaciji železarne Jesenice, mladinskemu pevskeemu zboru osnovne šole Prežihov Voranc, TOZD Remontne delavnice, pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev, moškemu pevskeemu zboru Anton Tomaž Linhart iz Radovljice, pevskeemu zboru Stane Žagar iz Kroke, udeležencem tečaja za kulturne animatorje, krožku ročnih del DPD Svobode Tone Čufar Jesenice, delavskemu pevskeemu društvu iz Beljaka ter predstavnikom drugih pevskih zborov iz občine Jesenice in Jožu Varlu, Dejanu Svetlinu ter Janezu Kavčiču — pristrana zahvala za pomoč in sodelovanje, za priznanja, darila in čestitke.

Številnim poslušalcem najlepša hvala za spodbudno spremljanje našega koncerta.

Ženski pevski zbor Jesenice

Ob otvoritvi razstave slikarskih del, ki so jih ustvarili udeleženci osme slikarske planinske kolonije na Vršču. O pomenu razstave je govoril Joža Varl razstavo pa je otvoril Janez Košnik, predsednik PD Jesenice. Ob otvoritvi so krajši kulturni program izvedli harmonikarji Lili Čop, Mojca Legat in Vojko Ukmar (tekst in foto B. Blenkuš)

SPREJEM UČENCEV V STROKOVNE ŠOLE ŽIC

RAZPIS ZA SPREJEM UČENCEV V STROKOVNE ŠOLE

Železarski izobraževalni center Jesenice razpisuje sprejem učencev v prvi letnik strokovnih šol za šolsko leto 1978/79.

a) ŠOLA ZA POKLICNE DELAVCE

V šolo ozkega profila bomo vpisovali učence, ki so zaključili obveznost osnovnega šolanja in ki so uspešno dokončali najmanj 6 razredov osnovne šole. Šolanje traja 2 leti.

Vpisovali bomo naslednje poklice:

žičar	15 mest
valjavec	15 mest
talilec	15 mest
hladno valjavec	20 mest
livar	15 mest

Učenci lahko zaprosijo za štipendijo železarno Jesenice in Verigo Lesce. Med šolanjem dobijo učenci regresirano malico in v času šolanja dve delovni obleki. Svojim štipendistom iz oddaljenih krajev bo regresirala oskrbnino v domu učencev železarna Jesenice.

b) POKLICNA KOVINARSKA METALURŠKA IN ELEKTRO ŠOLA

V šolo širokega profila bomo vpisovali učence, ki so uspešno končali osnovno šolo. (Pozitiven uspeh iz tujega jezika ni pogoj). Šolanje traja tri leta.

Vpisovali bomo naslednje poklice:

strojni mehanik	50 mest
ključavničar – varilec	12 mest
orodni ključavničar	10 mest
strugar	20 mest
vodovodni instalater	8 mest
obratni električar	30 mest

Učenci lahko zaprosijo za štipendijo železarno Jesenice in druga podjetja. Med šolanjem dobijo učenci regresirano malico in v času šolanja tri delovne obleke. Svojim štipendistom iz oddaljenih krajev bo regresirala oskrbnino v domu učencev železarne.

c) TEHNIŠKA METALURŠKA IN STROJNA ŠOLA

Šolanje traja štiri leta. V šolo bomo vpisovali učence, ki so uspešno končali osnovno šolo.

Vpisovali bomo naslednja poklica:

metalurški tehnik	30 mest
strojni tehnik	30 mest

Če bo prijav več kot je razpisanih mest, bomo pri vpisu upoštevali učni uspeh pri predmetih, ki so pomembni za nadaljnje izobraževanje.

Železarna Jesenice je razpisala 25 štipendij za metalurge.

Učenci vseh treh šol bodo nezgodno in zdravstveno zavarovani. Skupni vpisni pogoji za vse šole je, da so učenci telesno in duševno zdravi ter da niso starejši od 18 let.

Učenci lahko stanujejo v domu učencev Železarskega izobraževalnega centra.

Za sprejem priložite izpolnjeno prijavo (obrazec 1,20) kolikovo z 2, – din. V prijavi naj bo naveden željen poklic. K prijavi naj vsak učenec priloži spričevalo o dokončani osnovni šoli oziroma zadnje šolsko spričevalo (za učence ŠPD), rojstni list in zdravniško spričevalo.

Prijave pošljite do 27. junija na naslov: ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE, 64270 JESENICE, Ulica bratov Rupar 2.

Zbor prijavljenih učencev je 28. junija ob 8. uri.

RAZPIS ZA SPREJEM SLUŠATELJEV V STROKOVNE ŠOLE ŽIC JESENICE

Razpisuje sprejem slušateljev, ki se bodo šolali ob delu v prvi letnik strokovnih šol za šolsko leto 1978/79

a) POKLICNA KOVINARSKA METALURŠKA IN ELEKTRO ŠOLA

V šolo bomo vpisovali slušatelje, ki so uspešno dokončali osnovno šolo. Pozitiven uspeh iz tujega jezika ni pogoj. Šolanje traja 3 leta. Slušatelji morajo biti zaposleni v kovinarski stroki. Vpisali bomo 30 kovinarjev.

b) TEHNIŠKA METALURŠKA IN STROJNA ŠOLA

V šolo bomo vpisovali metalurge, ki so uspešno dokončali osnovno šolo in strojnike z dokončano poklicno šolo kovinarske smeri. Šolanje traja za metalurge 4 in za strojnike 3 leta. Slušatelji morajo biti zaposleni v metalurški, oziroma kovinarski stroki. Vpisali bomo 30 metalurgov in 30 strojnikov.

Kandidati za vpis v obe šoli morajo biti stari najmanj 18 let. Prijavi priložite:

- zadnje šolsko spričevalo
- rojstni list
- potrdilo o zaposlitvi
- dopisnico z naslovom za odgovor

Kandidati naj se prijavijo do 1. septembra 1978.

ZAHVALA

Odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, katero sem prejela v času bolezni. Delovnemu kolektivu želim še mnogo delovnih uspehov.

Minka Justin

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem adjustaže bluming-štel Javornik se iskreno zahvaljujem za prejeto darilo ob moji upokojitvi.

Rezka Močnik

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sosedom Petru Močniku in Branku Pintariču, ki sta mi priskočila na pomoč pri nesrečnem padcu. Se enkrat iskrena hvala.

Stanko Krmelj

ZAHVALA

Konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne in izvršnemu odboru OO sindikata TOZD Žičarna se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Vinko Čufer

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 24. junija, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta EMONA MARKET Prešernova c. 1/a

ZAHVALA

Ob smrti našega moža, očeta, brata, starega očeta in deda

MILANA VIDMARJA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, zlasti pa njegovim nekdanjim sodelavcem martinarne in pevcem ter vsem darovalcem cvetja.

Posebno zahvalo izrekamo vsem sosedom ter delovnim kolektivom Gorenjskih oblačil, železarne Jesenice – prodajni oddelk, Carinarnici Jesenice in Vatrostalnici ter vsem ostalim, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih.

Zalujoci vsi njegovi

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše drage mame, žene in sestre

REZKE ANDERLE

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in kolektivom za darovano cvetje in izrečeno sožalje, sosedom pa za vso izkazano pomoč.

Hvala KO ZB NOV Žirovnica, občinskemu odboru ZZZB NOV Jesenice, Društvu upokojencev Žirovnica, pevcem in govornikom za poslovljene besede pred hišo žalosti in ob odprtem grobu.

Posebno zahvalo izrekamo sorodnikom za tolažbo in pomoč. Hvala vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti v prerani grob.

ZALUJOČI mož Lojze, hčerka Lojzka, sin Janez in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dragega sina, brata in strica

JOŽETA REŽKA

se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste počastili njegov spomin, izrekli sožalje in darovali vence ter cvetje.

Hvala vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti in pevcem za žalostinke, predvsem pa vsem sodelavcem, ki ste nam veliko pomagali.

ZALUJOČI oče, mati, brata in sestra z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in prababice

VALERIJE KOLBL roj. Plesnik

se iskreno zahvaljujem sosedom za pomoč in vsem, ki so ji darovali cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti.

Sin Rajko, hčerke Stana, Vali in Joži z družinami

ZAHVALA

Ob prerani izgubi dragega brata

ALOJZA KLANČNIKA

se iskreno zahvaljujem sosedom za takojšnjo pomoč, sorodnikom in vsem vaščanom Mojstrane, kakor tudi njegovim sodelavcem iz remontno-gradbene delavnice za tolažilne besede in vsestransko denarno pomoč.

Iskrena hvala vsem darovalcem vencev in cvetja, posebno za venco njegovim sodelavcem, GD Mojstrana in nosilcu prapora planinskega društva Dovje – Mojstrana. Hvala govornikom za poslovljene besede ob grobu in pevcem za žalostinke ter vsem, ki so ga spremili na zadnji poti in nam pomagali v najtežjih trenutkih.

ZALUJOČI brata Marjan in Tone ter sestra Marica z družinami

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se prisrčno zahvaljujem sodelavcem iz martinarne za lepo slovo in poslovljni govor delovodja Miloša Cvetkoviča ter za sprejeto darilo.

Vsem sodelavcem želim mnogo sreče pri delu in veliko uspehov.

Tomaž Kobal

ZAHVALA

Odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna debele pločvine se vsi upokojenci iskreno zahvaljujem za prekrasna darila, ki nam bodo ostala v trajnem spominu.

Maks Župan

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

24. junija amer. barvni risani film RACMAN PAJA IN PAJDAŠI, ob 15. uri.

24. in 25. junija franc. barvni film – grozljivka DRAKULA, OČE IN SIN, režija Edouard Molinaro, v gl. vlogi Bernard Menez, ob 17. in 19. uri.

26. in 27. junija ameriški barvni pustolovski film PREPOROD V DIVJINI, režija Andrew V. McLaglen, v gl. vlogi Charlton Heston, ob 17. in 19. uri.

28. junija amer. CS barvni pustolovski film METULJ, režija Franklin J. Schaffner, v gl. vlogi Steve McQueen, ob 17. in 19.30.

29. junija ni predstav.

30. junija franc. barvni ljubezenski film PRVA LJUBEZEN, režija Claude Berri, v gl. vlogi Alain Cohén, ob 17. in 19. uri.

1. in 2. julija amer. barvni kriminalni film PAST ZA NEVIDNEGA, režija Earl Bellamy, v gl. vlogi Joe Don Baker, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

24. in 25. junija amer. barvni pustolovski film PREPOROD V DIVJINI, ob 18. in 20. uri.

25. junija amer. barvni risani film RACMAN PAJA IN PAJDAŠI, ob 10. uri. Oglad filma je brezplačen za

člane Ježkovega kluba, poklanja ga Jugobanka Ljubljana.

26. in 27. junija franc. barvni film – grozljivka DRAKULA, OČE IN SIN, ob 18. in 20. uri.

28. junija ni predstav.

29. junija italij. barvna komedija KARIERA SOBARICE, ob 18. in 20. uri.

30. junija amer. CS barvni pustolovski film METULJ, ob 17.30 in 20. uri.

1. in 2. julija franc. barvni ljubezenski film ŽILI, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

24. junija amer. CS barvni akcijski film IME MI JE GATOR, ob 20. uri.

25. junija amer. barvna komedija NEUMNOSTI DICA IN JANE, ob 20. uri.

28. junija amer. barvni pustolovski film PREPOROD V DIVJINI, ob 20. uri.

1. julija franc. barvni film – grozljivka DRAKULA, OČE IN SIN, ob 20. uri.

Kino DOVJE – MOJSTRANA

24. junija angl. barvni zgodovinski film DVOBOJ DO IZTREBITVE, ob 19. uri.

25. junija amer. CS barvni akcijski film IME MI JE GATOR, ob 19. uri.

1. julija franc. barvni film DRAKULA, OČE IN SIN, ob 19. uri.

KOMUNALNO PODJETJE KOVINAR JESENICE, n. sol. o.

objavlja prosta dela in naloge:

ČUVAJA DRUŽBENEGA PREMOŽENJA

v času od 22. do 6. ure, in sicer vsak drugi dan.

K sodelovanju vabi kandidate, ki izpolnjujejo te pogoje:

- da so polnoletni,
- da niso v kazenskem postopku in še niso bili obsojeni za kazniva dejanja zoper temelje socialistične družbene ureditve SFR Jugoslavije, zoper družbeno ali zasebno premoženje, zoper samoupravljanje, zoper uradno dolžnost ali za kaznivo dejanje, storjeno iz koristoljubnosti,
- da imajo primerne moralnopolitične lastnosti,
- da uspešno opravijo predhodni preizkus znanja iz:
- temeljnih načel socialistične družbene ureditve
- osnovnih načel družbene samozaščite in osnovnih značilnosti varnostnega sistema
- strokovnih opravil zavarovanja z ustreznimi predpisi.

Poskusno delo traja 90 dni. Osební dohodek je določen v pravilniku o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Rok prijave je 15 dni od dneva objave. Pismene ponudbe sprejema delavski svet delovne organizacije komunalnega podjetja Kovinar Jesenice, Jesenice, Sp. Plavž 6/a.

KOMUNALNO PODJETJE KOVINAR JESENICE,

TOZD Komunalne službe v ustanavljanju

objavlja prosta dela v zvezi z upravljanjem zvočne aparature v mrliških vežicah na Blejski Dobravi.

Delo bo občasno, in sicer v času pogrebov.

Plačilo bo dogovorjeno s pogodbo.

NAKDADNI VPIS OTROK V VRTEC

Občane obveščamo, da bomo za vrtec na Koroški Beli naknadno vpisovali otroke, ki bodo do junija 1978 dopolnili dve leti starosti. Otroke, ki so mlajši od treh let, bomo vpisali pod pogojem, da imajo osvojene osnovne higienske navade.

Vpis bo: v ponedeljek, 26. junija od 8. do 12. ure in v torek, 27. junija od 8. do 12. ure in od 16. do 17. ure.

ODBOR ZA DELOVNA RAZMERJA TPO GOLICA, TOZD ROŽCA JESENICE

objavlja prosta dela in naloge

delavke v blagovnem knjigovodstvu in za vodenje evidence o embalaži.

Delo se združuje za določen čas enega leta za nadomestovanje odsotne delavke.

Pogoj za sprejem je dokončana ekonomska šola, oziroma druga ustrezná šola ali poznavanje zgoraj navedenih del z nekaj prakse.

Interesentke naj pošljejo pismene vloge na naslov: TPO Golica, TOZD Rožca, odbor za delovna razmerja, Delavska 11, 64270 JESENICE.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa. Kandidatke bodo o izbiri obveščene v 20 dneh po preteku razpisa.

Potrebne informacije lahko dobite na sedežu TOZD.

VABILO JESENIŠKIM UPOKOJENCEM

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane na redni mesečni sestanek, ki bo v soboto, 1. julija, ob 16. uri v domu društva upokojencev Pod Gozdom 13. Po sestanku bo koncert godbe na pihala delavsko prosvetnega društva Svoboda iz Hrušice.

NA ČETVEROBOJU V POČASTITEV XI. KONGRESA ZKJ NAJBOLJŠI ŠPORTNIKI ŽELEZARNE

Športna igrišča v Podmežaklju so bila v soboto, 17. junija, prizorišče četverboja, ki ga je komisija za športno rekreacijo pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarne organizirala v počastitev XI. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije. Na športnem četverboju so nastopile ekipe obmejnih enot - vojne pošte Radovljica, pošte milice Jesenice, obmejne milice in carine Jesenice ter železarne Jesenice. Tekmovalci so se pomerili v malem nogometu, streljanju z malokalibrsko puško, kegljanju na asfaltu in šahu.

Na otvoritvi četverboja je zbrane udeležence najprej pozdravila predsednica koordinacijskega sveta ZSMS Ana Pagon, četverboj pa je otvoril sekretar tovarniške konference ZKS Anton Pintar. Z otvoritve so udeleženci poslali pozdravno pismo tovarišu Titu in delegatom XI. kongresa ZKJ in jim zaželeli plodno in ustvarjalno delo. Pismo je prebral Srečko Brebec, mladi pa so v njem med drugim zapisali:

»Odločili smo se, da s tem športnim dogodkom počastimo XI. kongres ZKJ - največje letošnje delovno srečanje jugoslovanov komunistov. Da bi ta dogodek ne izvenel povsem običajno, smo k sodelovanju povabili ekipe pripadnikov JLA, organov milice in carine. Z njimi že vrsto let dobro sodelujemo, predvsem pa smo zadovoljni ob spoznanju, da prav v letošnjem kongresnem letu ta srečanja dobivajo še večji obseg.

Po svojih močeh smo se tudi mladi delavci v našem železarskem kolektivu vključili v okvir priprav za XI. kongres ZKJ. V mladinski organizaciji smo sredi priprav na jubilejni X. kongres slovenske mladine, ves čas pa so naše vodilo pri delu smernice zveze komunistov.

Tovariši Tito! Prepričani smo, da bo tudi na XI. kongresu v ospredju tvoja misel, ki

jo že več kot štiri desetletja izraža na čelu zveze komunistov Jugoslavije. Pozorno bomo spremljali delo XI. kongresa, sprejete smernice in odločitve pa bomo skušali čim bolj vtičati v naš delovni vsakdan.

Kljub temu, da je bilo v soboto izredno slabo vreme, so bili udeleženci četverboja dobro razpoloženi, v posameznih športnih disciplinah pa borbeni. Največ uspeha so imeli športniki železarne Jesenice, ki so zmagali v vseh štirih disciplinah in tudi v skupni uvrstitvi. Omenimo še, da bo športni četverboj odalejš postal tradicionalen, organizator tekmovalci pa bo vsako leto druga ekipa.

REZULTATI:
Mali nogomet: 1. Železarna 5 točk, 2. Vojna pošta Radovljica 5, 3. Postaja milice Jesenice 2.

Streljanje z malokalibrsko puško - ekipno: 1. Železarna Jesenice 320 krogov, 2. Mejna milica in carina 289, 3. Postaja milice Jesenice 286.

Posamezno: 1. Edi Dobravec (Železarna) 84, 2. Ivan Gubina (Mejna milica in carina) 84, 3. Jože Hlebanja (Železarna) 82.

Kegljanje na asfaltu - ekipno: 1. Železarna Jesenice 1600 kegljev, 2. Mejna milica in carina 1526, 3. Postaja milice Jesenice 1519.

Posamezno: 1. Jaka Rotar (Železarna) 423, 2. Srečko Stern (Železarna) 421, 3. Janez Velušček (Mejna milica in carina) 412.

Šah: 1. Železarna Jesenice 17,5 točk, 2. Mejna milica in carina 16,5, 3. Vojna pošta Radovljica 11,5.

Skupni ekipni vrstni red: 1. Železarna Jesenice 16 točk, 2. Mejna milica in carina 10, 3. Postaja milice Jesenice 7, 4. Vojna pošta Radovljica 7.

Pokal za najbolj disciplinirano ekipo je prejela Vojna pošta Radovljica. J. Rabič

SMUČARSKI SKOKI

TVD Partizan Žirovnica prireja v okviru krajevnega praznika KS Žirovnica mednarodno tekmovalno v smučarskih skokih za pokal Gorenjske za vse kategorije.

Tekmovalje bo v soboto, 24. junija, ob 16.30 na 15 in 35 m skakalnici iz plastične snovi v Glenci na Breznici.

Ljubitelji smučarskih skokov vabimo, da si prireditev ogledajo.

TVD Partizan Žirovnica

OBČINSKA TRIM LIGA V MALEM NOGOMETU

V občinski trim ligi v malem nogometu je bilo prejšnji teden odigrano peto kolo v obeh skupinah. Vse tekme so bile odigrane v športnem, prijateljskem vzdušju. Odigrana je bila tudi zaostala tekma četrtega kola druge skupine med GG Jesenice in Gradbinco. Zmagala je ekipa Gradbinca po boljši igri 14:3.

REZULTATI PETEGA KOLA:
Prva skupina: Železničar: Kovinoservis 5:2, Elektrode: SD Mojstrana 1:0, KOOP Mojstrana: Borovlje 0:3 b.b., Partizan (H.): Carina 12:0, KS Plavž: Zaštraka 4:6, Odpisani: Aero Jesenice 9:2.

LESTVICA:					
Zaštraka	5	500	35:	9	10
Železničar	5	410	25:	10	9
SD Mojstrana	5	401	24:	8	8
Partizan	5	401	20:	6	8
Odpisani	5	311	26:	11	7
Borovlje	5	302	24:	24	6
KS Plavž	5	203	14:	14	4
AERO Jesenice	5	203	19:	27	4
Kovinoservis	5	104	20:	21	2
Elektrode	1	100	1:	0	2
(izven konkurence)					
KOOP Mojstrana	5	104	4:	26	2
Carina	5	005	4:	39	0

Druška skupina: Železniška postaja: Kovin 4:1, Strojne delavnice: Žičarna 7:2, Transport: Kovinar 8:1, Jeklarna: Gradbinca 3:3, VBS Bela: Podmežaklja 3:0 b.b., GG Jesenice: HV Bela 9:0.

LESTVICA:					
Gradbinca	5	410	50:	12	9
Transport	5	401	46:	9	8
Strojne delavnice	5	311	43:	17	7
Jeklarna	5	311	25:	13	7
VBS Bela	5	221	18:	14	6
GG Jesenice	5	302	21:	22	6
HV Bela	5	203	24:	24	4
Žičarna	5	203	16:	29	4
Kovin	5	203	15:	35	4
Kovinar	5	113	10:	17	3
Železniška postaja	5	104	10:	20	2
Podmežaklja	5	005	7:	61	0

Ekipa Gradbinca - lanskoletni zmagovalci občinske TRIM lige v malem nogometu je tudi letošnji favorit

VABILO SMUČARJEM

Smučarski klub vabi vse člane na tekmovalno ob zaključku smučarske sezone 1977/78, ki bo v soboto, 24. junija, ob 9. uri pri Prisojnikom. Tekmovalje bo za vse kategorije aktivnih tekmovalcev in drugega razreda rekreativcev. Po končanem tekmovalju bo razglašitev rezultatov s piknikom ob 13. uri pri hotelu Erika.

Prijave za tekmovalje ali udeležbo na pikniku sprejema tajnik kluba do petka, 23. junija, do 12. ure. Prijavitelj se na interno telefonsko številko Železarne 609 - ŽIC Jesenice, tov. Borštnik.

Odbor SK Jesenice

TRIM LIGA V KOŠARKI

Rezultati prvega kola: Železar: Kovin 58:49 (31:27), TVD: Trhle veje 32:50 (18:28).

Druško kolo: Kovin: TVD 45:30 (28:18), Železar: Mojstrana 54:66 (32:29).

Tretje kolo: Sava: Železar 26:38 (12:25), Mojstrana: TVD 72:32 (42:13).

LESTVICA:					
Mojstrana	138:	86	2 (-1)	0	1 4
Železar	150:	141	3	2	1 4
Kovin	94:	88	2 (-1)	1	1 2
Trhle veje	50:	32	1 (-2)	1	0 2
Sava	26:	38	1 (-2)	0	1 0
TVD	94:	167	3	0	3 0

Četrto kolo se igra v petek, 23. junija, po naslednjem razporedu:
Kovin: KS Sava ob 16. uri,
Trhle veje: KK Mojstrana ob 17. uri,
TVD: Železar ob 18. uri.

Roman

V NEDELJO OTVORITEV PRENOVLJENEGA ALJAŽEVEGA DOMA V VRATIH

V teh dneh v Aljaževem domu v Vratih zaključujejo z obnovitvenimi deli. Zgradba je bila že zelo dotrajana, zato so se člani Planinskega društva Dovje - Mojstrana odločili, da znano in priljubljeno planinsko postojanko temeljito obnovijo. Izvršena so bila obsežna gradbena dela; notranji prostori so povsem na novo zgrajeni in opremljeni.

Otvoritev obnovljenega Aljaževega doma v Vratih bo v nedeljo, 25. junija. Ob 10. uri se bo otvoritev začela s kulturnim programom, ki ga bodo pripravili člani KUD Jaka Rabič Dovje - Mojstrana. Nastopila bo folklorna skupina in cirkusna družba, v programu pa bodo sodelovali tudi člani okteta DPD Svoboda Žirovnica - Breznica.

JR

NOV POŠTARSKI PLANINSKI DOM NA VRŠIČU - IZREDNA PRIDOBITEV V JUBILEJNEM LETU

Planinci-poštarji čutijo vedno večjo potrebo, da se poleg vsakdanjega naporega psihičnega in fizičnega dela rekreirajo v naravi. Zato imajo v večjih središčih navedenih prizadevanj in delovna planinska društva (Ljubljana, Celje, Maribor in Kranj) preko 2000 aktivnih članov. Najmočnejše med njimi je PD PTT Ljubljana, ki upravlja in skrbi za prijazno in gostoljubno poštarsko planinsko postojanko na Solni glavi nad Vrščem 1725 m.

To sicer skromno planinsko postojanko na razglednem kraju nad dolino Soče in Save so iz razpadajoče granitarske karavle leta 1950/51 adaptirali poštarji z Jesenic ob pomoči in velikim razumevanjem planincev poštarjev iz Kranja in Ljubljane.

Ob 40-letnici naše GRS je bila 22. julija 1992 poštarska planinska kočica na Solni glavi slovesno izročena namenu. Planinska kočica je takoj zaslovela kot gostoljubna planinska postojanka in beležila iz leta v leto večji obisk domačin in inozemskih ljubiteljev in obiskovalcev tega lepega sveta med Triglavom, Razorjem, Skrlatico in Prisojnikom.

Vedno večji obisk vedno bolj zahtevnih obiskovalcev je zahteval povečanje in modernizacijo leta 1953 in znova leta 1959. Pozneje pa se je planinsko društvo PTT Ljubljana odločilo, da kljub težkim po-

gojem ponovno poveča, modernizira in opremlja s sodobnimi sanitarnimi in ostalo opremo. Dela za dokončno povečavo so stekla že leta 1977, ob 25-letnici prve otvoritve kočice na Solni glavi nad Vrščem. Planinci-poštarji iz Ljubljane so v povečavo in modernizacijo »Poštarice« vložili znatna lastna prispevka sredstva in velike fizične napore. Z novo planinsko kočico na Solni glavi je v veliki meri rešen, čestokrat že kritičen prenočitveni in prehranski problem na Vršču. Število ležišč se bo z adaptacijo povečalo od sedanjih 26 na 70, število gostinskih sedežev pa od 35 na 90. To bo vsekakor izredna pridobitev ne samo za Vršč, temveč tudi za slovensko planinstvo.

Slovensko planinstvo je v zadnjih letih posvetilo največjo skrb načrtni vzgoji ljubiteljev gora, poleg tega pa žrtvovalo tudi veliko za gradnjo novih, modernih planinskih objektov. Zgradili so nov planinski smučarski dom na Ledinih pod Skuto nad Jezerskim. V počastitev 200-letnice prvega pristopa na Triglav in 85-letnice slovenskega planinstva pa so že odprli novo planinsko kočico na Lipnici in Dobrči, novo »Poštarico« na Solni glavi pa so odprli v nedeljo, 18. junija. To bo brez dvoma izredna pridobitev, združena z velikim planinskim slavljem.

Poštarska kočica pod Solno goro na Vršču leta 1952

DRUGO ROJSTVO PLANINSTVA V RATEČAH

V slovenski Sibiriji, v Planici je planinski svet prečudo lep.

Gore Mangarta, Ponc, Struga, Jalovca, Sit, Travnika in Mojstrov so zgodaj obudili domačini in tuji popotniki, raziskovalci in osvajačji. Med prvimi je bil Franc Hohenwart, ustanovitelj ljubljanskega muzeja, ki se je na Mangart pod vodstvom rateških pastirjev povzpel že leta 1794, leto dni prej, predno je v Valetinom Vodnikom obiskal Triglav. Pastirji spravniki in tretineki iz Zajezera, Stare planine in Mirneje pod Mangartom in Zelja so skupaj z zapriseženimi in divjimi lovci že pred 180 leti kazali strme in nevarne poti v svet teh gor, kjer si lepota in veličina podajata roke. Za prvimi raziskovalci so prišli pod Mangart in v Planico dr. Julius Kugy, dr. Henrik Tuma, dr. Paul Kaltenecker in še mnogi drugi slavni planinci, plezalci in alpinisti, ki znajo krotiti stene in grebene Jalovca, Malega Mangarta, Gamsovega robu Vevnice, Sit in Travnika.

Planinskopolništvu zgodovino v Zajezeri in Planici so klesali v zidove sten pogumni gorski vodniki iz Rateč z Janezom Koširjem-Baconom na čelu, brez dvoma pa so prispevali velik delež tudi Janez Cuznar, Andrej Toč, sprednji in zadnji Kuri, Andrej Kopavnik, Maks Juvan, Joža Petrič-Babjak in mnogi drugi, dokler Ratečani niso dosegli slovenskega in jugoslovenskega vrha z Markom Butinarjem in Jožem Rožičem.

Pastirji in lovci iz Rateč so opogumili še druge, ki so ime Zajezere in Planice ponesli v svet. Župnik Josip-Lavtizar, botanik dr. Valter Bohinc, dolgoletni predsednik PD Josip Dolinar so bili pionirji planinstva in turizma pri Belopeških, Klanških in Mangartskih jezerih in v Planici.

23. aprila 1933 so v Ratečah ustanovili 42. samostojno podružnico Slovenskega planinskega društva, ki je takoj ob rojstvu pokazala izredno uspešno aktivnost. Prvo skromno planinsko kočico v Zelju pod izvirom in slapom Nadžice so na pobudo Janeza Jalena in župnika Josipa Lavtizarja zgradili in postavili 3. septembra 1899. S tem so bili pogoj za napredek in zdravo rast planinstva in turizma v Planici.

Tri leta po ustanovitvi planinskega društva v Ratečah je rateška srenja odstopila staro pastirsko kočico Tamar marljivemu in prizadevnemu društvu.

Nacisti in fašisti so leta 1941 vandalsko uničili osemletno delo prizadevnih rateških planincev. Tudi po osvoboditvi se planinstvo pod Mangartom in Planici dolga leta ni mogla razviti. Še najbolj delovni so bili gorski reševalci, ki so morali nestetokrat poleti in pozimi pomagati lažje in težje ponesrečenim smučarjem, planincem, plezalcem v stenah Mangarta in Planice.

Prvo smrtno planinsko nesrečo so v Planici zabeležili že pred 163 leti na Kotovem sedlu pod Jelovcem, 37 let pozneje je snežni plaz izpod Pončice pokopal v ledeni grob tri kmete iz Rateč. Leta 1899 se je v Ponci smrtno ponesrečila Ivana Stein. S prihodom novih plezalcev in alpinistov so se v stenah nad Planico množile lažje, težje in tudi smrtno planinskopolništvu nevarne nesreče.

V času, ko se delavska in šolska mladina vedno bolj navdušuje za plezalni šport in alpinizem, so gorski reševalci iz Rateč vztrajno nakazovali vedno večjo željo in potrebo po ustanovitvi samostojnega planinskega društva. Leta 1976 je bila v Ratečah ustanovljena sekcija planinskega društva pod mentorstvom planinskega društva Jesenice.

V letošnjem jubilejnem letu Triglava (200-letnice prvega pristopa) in ob 85-letnici ustanovitve slovenskih planinskih društev v Ljubljani, Kamniku in Mozirju, 75-letnici ustanovitve prvega PD v naši občini (Jesenice) 50-letnici triglavskega PD na Dovjem in v Mojstrani na 45-letnici ustanovitve planinskega društva v Ratečah, je dozorela misel in želja, da se v Ratečah ponovno ustanovi planinsko društvo, ki ima vse pogoje za uspešno množično in vrhunsko delo.

Drugo rojstvo planinstva v Ratečah se je začelo na ustanovnem občnem zboru v petek, 9. junija, na katerem so predstavniki KS, SZDL in drugih družbenopolitičnih organizacij in društev delovnih in predvsem mladim planincem, plezalcem, alpinistom in gorskim reševalcem objavili vestransko moralno in materialno pomoč za uspešno delo v čudoviti Planici. Preko sto ob rojstvu včlanjenih ljubiteljev in obiskovalcev gora iz Rateč je jamstvo, da bo delo steklo po pravih planinskih poteh in plezalnopolništvu smereh proti pravi in koristnim ciljem.

Novorojenemu planinskemu društvu v Ratečah želimo tudi mi vso srečo in popolni uspeh.

ŠPORTNE IGRE SINDIKALNIH ORGANIZACIJ Z OBMOČJA KS DOVJE-MOJSTRANA IN HRUŠICA

Osnovna organizacija sindikata Kovinske opreme Mojstrana je organizirala prve športne igre delavcev sindikata iz delovnih organizacij na območju krajevnih skupnosti Dovje-Mojstrana in Hrušica. Sodelovale so ekipe iz sedmih delovnih organizacij, tekmovalci pa so se pomerili v kegljanju na asfaltu, streljanju, šahu in v malem nogometu. V soboto, 19. junija zvečer, je bila v naravnem zdravilišču Triglav v Mojstrani razglašitev rezultatov in podelitev pokalov najboljšim ekipam. Organizator drugih športnih iger prihodnje leto bo Elim Hrušica.

REZULTATI:
Kegljanje na asfaltu:

Moški: 1. Kovinska oprema Mojstrana I. 708 kegljev, 2. LIP Mojstrana 667, 3. Kovinska oprema Mojstrana II. 610.

Ženske: 1. Elim Hrušica 386, 2. LIP Mojstrana 312, 3. Kovinska oprema Mojstrana 310.

Streljanje z zračno puško:
Moški: 1. Kovinska oprema Mojstrana II. 188 krogov, 2. Sekcija za vzdrževanje prog Hrušica 156, 3. Osnovna šola 16. december Mojstrana 142.

Ženske: 1. Naravno zdravilišče Triglav Mojstrana 160, 2. Elim Hrušica 107, 3. Osnovna šola 16. december Mojstrana 58.

Mali nogomet: 1. Elim Hrušica, 2. LIP Mojstrana, 3. Kovinska oprema Mojstrana.
Šah: 1. Kovinska oprema Mojstrana, 2. Naravno zdravilišče Triglav Mojstrana.
J. R.

DELO IN PROBLEMI STRELSKE DRUŽINE TRIGLAV

Strelska družina Triglav Javornik - Koroška Bela nemoteno deluje, čeprav za enkrat še nimamo tako urejenega strelišča za zračno puško kot bi to strelci želeli. Upamo, da bo krajevna skupnost Javornik - Koroška Bela le enkrat sklenila, da je prostor, v katerem sedaj trenirajo že eno leto, dan v trajno uporabo strelski družini. S tem trenutkom bomo takoj pristopili k akciji za nabavo strelskih avtomatov za zračno puško. Ker ti avtomati niso poceni, družina sama pa nima nobenih dohodkov, strelci upamo, da bomo dobili pomoč od vseh, ki jih bomo za to prosili. Prostore bomo morali tudi ustrezno urediti, da bi strelišče zadostilo vsem predpisom strelstva in predpisom o zaščiti orožja, ki so pa zelo strogi.

Menim, da ta vprašanja niso samo stvar članov strelske družine, da gre pri tem za širši družbeni interes. Več podpore pričakujemo od družbenopolitičnih organizacij, ZRVS, lovskih druščin, predvsem pa od samoupravne telesno kulturne skupnosti občine, ki bi morala strelstvu dajati večjo moralno in materialno pomoč. Zaželeno bi bilo, da bi vsi rezervni starejšine postali člani strelskih druščin, ravno tako člani družbene samozastite, lovskih druščin, še posebno pa bi v strelske vrste morali vključevati mlado generacijo.

Osnovno orožje, če ga lahko tako imenujemo, je zračna puška, s katero dobi strellec osnovno znanje.

V letošnjem letu smo izvedli več raznih tekmovalanj z zračno puško. V mesecu maju

smo imeli člansko družinsko tekmovalno na strelišču Matija Verdnika. Čeprav je bilo deževno vreme, se ga je udeležilo veliko število članov.

Od prvega do desetega mesta so se uvrstili: 1. Franci Bizjak 233, od 300 možnih krogov, 2. Pavel Jezeršek 225, 3. Drago Kotnik 204, 4. Stanko Krmelj 201, 5. Franci Glebočnik 190, 6. Marjan Barbo 188, 7. Ivo Klanica 170, 8. Vinko Sedej 145, 9. Janez Kežar 140, 10. Oto Maher 128 krogov.

Na republiškem tekmovalju je v tem mesecu sodeloval in se uvrstil med prvih deset Pavel Jezeršek z rezultatom 482 krogov od 500 možnih.

V soboto in nedeljo, 17. in 18. junija, sta tekmovala na republiškem prvenstvu Vera Svetlin in Janez Otrin. Vera Svetlin je prvi dan dosegla drugo mesto s 573 krogi (60 leže), drugi dan pa prvo mesto s 558 krogi (3 x 20). Janez Otrin je bil oba dneva drugi in sicer je prvi dan dosegel 563 krogov (3 x 20), drugi dan pa 1117 krogov (3 x 40). Oba sta izpolnila normo za natop na državnem prvenstvu.

Obveščamo vse člane družine, da v juliju in avgustu ne bo rednih treningov z zračno puško v domu, bodi pa treningi z malokalibrsko puško na strelišču Matija Verdnika v Podmežaklju in sicer naslednje dneve: 12. in 26. julija ter 9. in 23. avgusta od 16. do 18. ure. Treningi z zračno puško v kulturnem domu se bodo ponovno pričeli v mesecu septembru.

Stanko Krmelj

Košarka

KK JESENICE : KK TRIGLAV - KRANJ (ČLANI) 84:72

V predzadnjem kolu kvalifikacij za vstop v prvo slovensko košarkarsko ligo so je-

ŠOLA TENISA V MOJSTRANI

Komisija za športno rekreacijo pri IO konference osnovnih organizacij sindikata Železarne in tenis klub Jesenice bosta skupaj organizirala tečaj v tenisu za delavce železarne Jesenice.

Tečaj bo na tenis igrišču v Mojstrani in bo brezplačen. Vse, ki se zanimajo za igranje tenisa, vabimo, da se zberejo na igrišču v ponedeljek, 26. junija, ob 15. uri na sestanku, na katerem bi se pogovorili o nadaljnjem poteku tečaja.

Komisija za rekreacijo
Tenis klub

seniški košarkarji igrali doma z moštvom Triglava.

Prve minute tekme so minile v nervozni igri, saj so se igralci obeh moštev zavedali pomembnosti te tekme. Potem pa so pobudo prevzeli domačini. Igrali so bolj odločno in so izkoriščali svojo višino. To se jim je obrestovalo in na odmor so šli s tremi točkami prednosti.

V drugem polčasu so gostje hoteli z agresivno igro to izgubo nadoknaditi, vendar so Jeseničani vodstvo le še povečali. Pohvaliti je treba vse igralce, ki so z dobro igro v obrambi in preudarno in pametno igro v napadu uspeli zmagati. Tekmo je dobro vodil pomočnik trenerja Bojan Šilar.

Včeraj, 21. junija, so Jeseničani odigrali odločilno tekmo za vstop v 1. SKL z moštvom Lokainvest v Škofji Loki.

Roman

PREŠERNOVA KOČA NA STOLU ODPRTA

Planinsko društvo Javornik - Koroška Bela sporoča vsem obiskovalcem Karavank, da je Prešernova kočica na Stolu od 18. junija dalje redno odprta. Dostop na Stolo je možen z Zelenice in do Valvasorjevega doma z osebno izkaznico brez posebnega dovoljenja, dostop iz Javorniškega Rovta preko Medjega dola in Belščice pa samo z veljavno planinsko in osebno izkaznico.